

การประยุกต์ใช้หลักโศกล 3 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริม
และสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

พระประเทือง สุวีโร (สุวิยะภาคย์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดานหลักสุตวรรษรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พุทธศักราช 2564

การประยุกต์ใช้หลักโกศ 3 ขององค์ประกอบครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริม
และสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์)

มหามกุฏราชวิทยาลัย

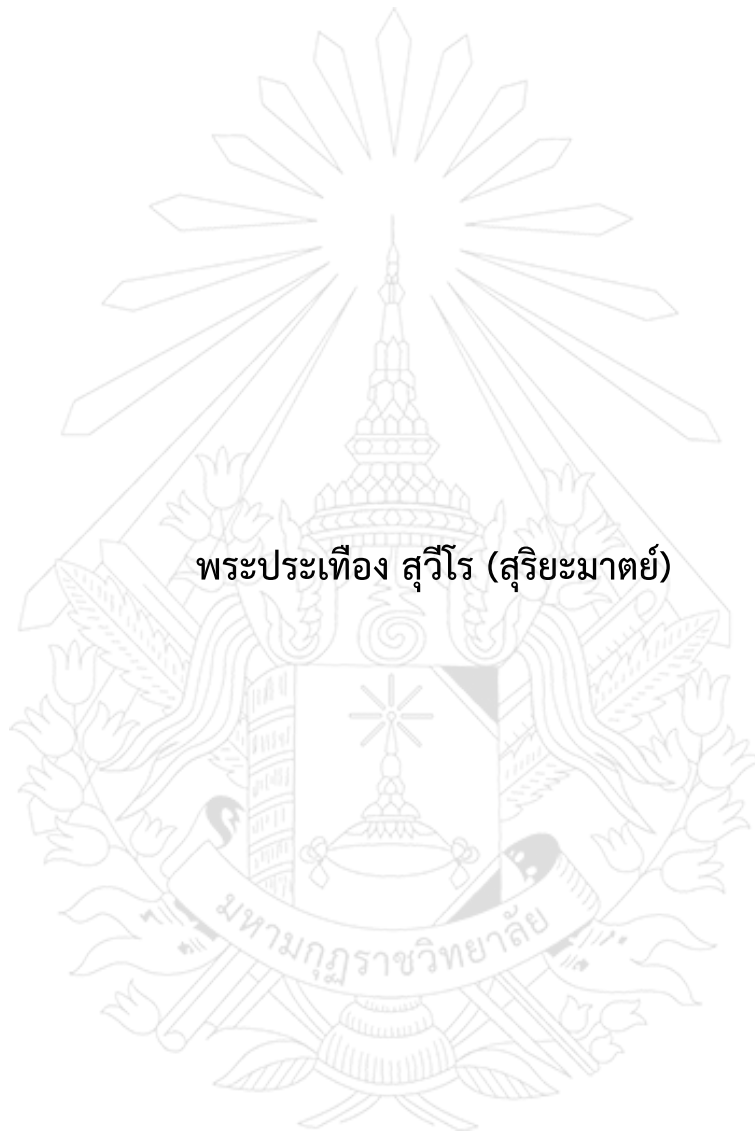
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2564

การประยุกต์ใช้หลักโกศ 3 ขององค์ประกอบครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริม
และสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2564
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED
ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS
OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE

PHRA PRATEUNG SUVERO (SURIYAMART)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2021

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
การส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ
จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อนักศึกษา : พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์)

ชื่อปริญญา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

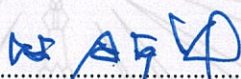
สาขาวิชา : การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

ปีพุทธศักราช : 2564

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาอรุณ ปณณารุโณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

(ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์)

กรรมการ

(พระครูกิตติวราทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ

(ดร.เวชสุวรรณ อัจฉิชัย)

Thesis Topic : The Promotion and Support of the Sangha Order based on Three Principles of Kosala by the Local Governments of Art Samart District, Roi Et Province

Student's Name : Phra Prateung Suvero (Suriyamart)

Degree Sought : Master of Political Science

Program : Buddhistic Local Government

Anno Domini : 2021

Advisor : Dr. Pornpimol Phochailar

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences

A. Panyarun

(Phramaha Arun Paññāruno)

Thesis Committee :
Chairman

Piyaluk Potiwan

(Assoc.Prof. Dr.Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor)

P.P. Pochailar

(Dr.Pornpimol Pochailar)

Member

Phasakorn Dokchan

(Assoc.Prof. Dr.Phasakorn Dokchan)

Member

Phrakukittiwathorn

(Phrakukittiwathorn, Asst.Prof. Dr.)

Member

Wedsuwan Ardwichai

(Dr.Wedsuwan Ardwichai)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์)
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	: 2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แตกต่างกัน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.80-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลการศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล), ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) รองลงมา ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุपाโยโกศล) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการดูแล คຸ້ມครอง

บริหาร ความสำคัญ การปกครองคณะสงฆ์ไทยให้เป็นไปตามการปกครองในระบบประชาธิปไตย ควร
ดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครอง
ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักโกศล 3, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การส่งเสริมและสนับสนุน
การคณะสงฆ์

ABSTRACT

Thesis Topic : The Promotion and Support of the Sangha Order based on Three Principles of Kosala by the Local Governments of Art Samart District, Roi Et Province

Student's Name : Phra Prateung Suvero (Suriyamart)

Degree Sought : Master of Political Science

Program : Buddhistic Local Government

Anno Domini : 2021

Advisor : Dr. Pornpimol Phochailar

The purposes of this study were to 1) study the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province 2) compare the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province, classified by age, education level, and different position 3) Application guidelines suggestions for the Three principles of Kosala application of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province. The sample consisted of 234 personnel at Selaphum District, Roi Et Province. The instrument used for data collection was a 5- level estimation scale questionnaire with content accuracy of 0.80 – 1.00, and confidence of .89.

The results showed that

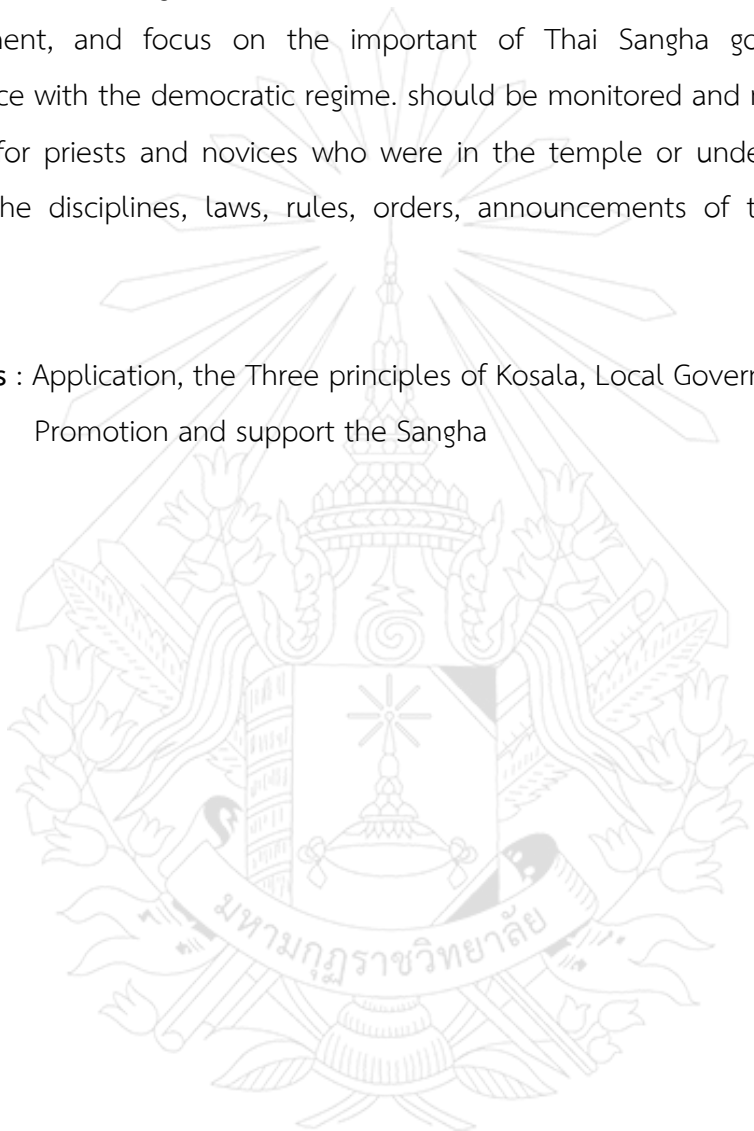
1. The studying results of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Samart District, Roi Et Province: overall, was in a high level. When considering in each aspect sorted from the highest to the lowest were Buddhism, public utility, followed by public welfare, and the lowest was religious studies.

2. The Opinion level comparison results of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the

Sangha at Art Smart District, Roi Et Province, classified by gender, education level, and age were not different.

3. The importance of suggestions for application guidelines of the Three principles of Kosala application level of Local government organization for promotion and support the Sangha at Art Smart District, Roi Et Province were care, protection, management, and focus on the important of Thai Sangha government to be in accordance with the democratic regime. should be monitored and maintained to be tidy in order for priests and novices who were in the temple or under the rule of law to behave the disciplines, laws, rules, orders, announcements of the Supreme Sangha Council.

Keywords : Application, the Three principles of Kosala, Local Government organization, Promotion and support the Sangha

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการดำเนินงานและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ร่องอธิการบดี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความเมตตา ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด หัวหน้าสาขาวิชาการ ปกครอง พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช(สาไชยันต์), ดร. อาจารย์ผู้รับผิดชอบคณะศาสนาและปรัชญา และขออนุโมทนาขอบคุณ นายวุฒิชัย ดวงประทุม ปลัดอำเภออาจสามารถ ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ นักวิจัยอิสระที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีและสมบูรณ์ และขอขอบคุณ นายสุวัฒน์ เบ้าจันทรวงศ์ นายอำเภออาจสามารถ นางประวีณา นามศิริ ท้องถิ่นอำเภออาจสามารถ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) แจกแบบสอบถาม จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีและสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ และรองศาสตราจารย์ ดร. ภาสกร ดอกจันทร์, ดร.เวชสุวรรณ อาจารย์ช่วย กรรมการ ที่ให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติมจนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปรีดีติวิมล, ดร. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) พระครูโชติศิลาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดศรีนาชม เจ้าคณะอำเภออาจสามารถ(ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระครูโอภาสศาสนกิจ เจ้าอาวาสวัดป่าพุทธานุส เจ้าคณะตำบลนาใหญ่ (ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระครูวิกรมธรรมธัช เจ้าอาวาสวัดเหนือ เจ้าคณะตำบลในเมือง (ธ) จังหวัดร้อยเอ็ด พระสุริยะ ศรีสุระ ที่ได้เมตตาให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนในทุกๆด้าน ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาคุณ แต่ ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี คุณพ่อทองอินทร์-คุณแม่ทนเที่ยง สุริยะมาตย์ ครูอาจารย์ และผู้มีอุปการะทุกท่าน

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์)

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระวินัยปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
วิ.ม.	= วินัยปิฎก มหาวคค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
ที.สี.	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขจรวคค
ที.ม.	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค
ที.ปา.	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค
ม.มู.	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก
ม.ม.	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก
สํ.นิ.	= สุตตันตปิฎก สํยุตตนิกาย นิทานวคค
สํ.สพ.	= สุตตันตปิฎก สํยุตตนิกาย สฬายตนวคค
อง.ติก.	= สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย ติกนิปาต
อง.จตุกก.	= สุตตันตปิฎก องคุตตรนิกาย จตุกกนิปาต
ขุ.ขุ.	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐ
ขุ.ธ.	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธมมปท
ขุ.สุ.	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิปาต

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
อภิ.สง.	= อภิธมมปิฎก ธมมสงคณิ

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (ภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
อภิ.สง.อ.	= อภิธมมปิฎก อภิสทสาลินี ธมมสงคณิอภิสทสาลินี

สำหรับการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ชุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ชุททกนิกาย มหานิเทศ เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที่.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี มหาวคคอฎฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญคำย่อ.....	ญ
สารบัญ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฏ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์.....	8
2.2 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3.....	14
2.3 แนวคิดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์.....	27
2.4 แนวคิดการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด (พ.ศ. 2561 – 2564).....	44
2.5 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา.....	50
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 66
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 66
3.2	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 67
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 67
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 68
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 70
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 70
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 71
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 73
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 73
4.2	ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 73
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 74
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 89
5.1	สรุปผล..... 89
5.2	อภิปรายผล..... 91
5.3	ข้อเสนอแนะ..... 94
	บรรณานุกรม..... 95
	ภาคผนวก..... 98
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 99
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 101
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 107
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม..... 110
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 112
	ภาคผนวก ฉ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 120
	ประวัติผู้วิจัย..... 124

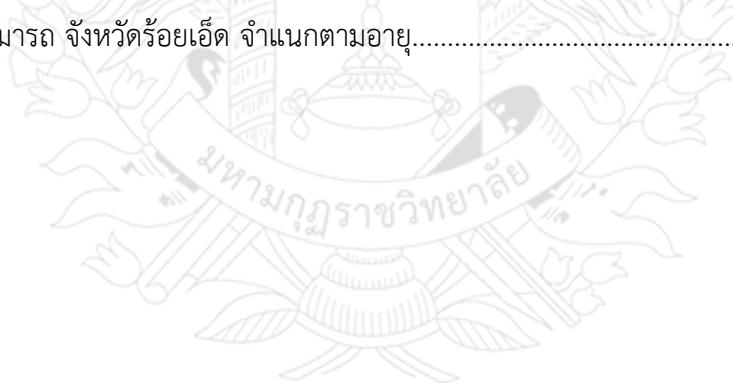
สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทั้งหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน.....	54
2.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล.....	55
2.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 แห่ง.....	57
2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	57
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	74
4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน.....	75
4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการปกครอง (อุปายโกศล).....	76
4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล).....	77
4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล).....	79
4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล).....	80
4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล).....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล).....	82
4.9	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ.....	83
4.10	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	84
4.11	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ.....	85
4.12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ.....	86

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนาพุทธถือกำเนิดในประเทศอินเดียก่อนพุทธศักราช 45 ปีจากนั้นการประกาศพระพุทธศาสนาได้เริ่มแผ่ขยายไปทั่วชมพูทวีป ซึ่งทำให้พระพุทธศาสนาเจริญมั่นคง อย่างรวดเร็ว จำนวนพระสาวกเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ พร้อมกันนั้นส่งเสริมให้มีการศึกษา คือ วิปัสสนาธุระและคันถธุระ อันเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติควบคู่กันไป พระพุทธ องค์ทรงปกครองพระสงฆ์สาวกแบบระบบพ่อปกครองลูกโดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นหลัก การบริหารคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลนั้นยังไม่เป็นรูปแบบในลักษณะองค์กรบริหารจัดการตั้ง ตามลักษณะองค์กรบริหารทั่ว ๆ ไป เหมือนในปัจจุบันแต่เป็นการทำหน้าที่ของพระภิกษุ ทุกรูปที่อยู่ร่วมกันในอารามนั้น ๆ มีสิทธิเท่าเทียมกันในการช่วยเหลือ ทำหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการใช้ชีวิตความเป็นอยู่จากการกระทำของภิกษุแต่ละรูปให้เป็นไปตามหลัก พระธรรมวินัย ให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติแต่ละรูปให้เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย (พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 5) โดยภาพรวมแล้วสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้า คัดเลือกด้วยวิธีการกลั่นกรองบุคคลกรมาบวชในพระพุทธศาสนา มีพระธรรมวินัยเป็น ฐานรองรับ ทรงให้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยเพื่อนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา นั้นเองการบริหารงานของคณะสงฆ์หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลักคือการบริหาร ตามพระธรรมวินัยและใช้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลัก สนับสนุน คราวใดเมื่อเกิด ความไม่เรียบร้อยขึ้น ในคณะสงฆ์จนเป็นเหตุขัดข้องและจำเป็นต้องพึ่งรัฐ จึงได้อาศัย อำนาจรัฐมาช่วยจัดการแก้ปัญหาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชเมื่อครั้งพระพุทธศาสนา ได้เจริญรุ่งเรืองมากในประเทศอินเดียนั้น คณะสงฆ์และทางศาสนาได้ดำเนินมาในลักษณะ เช่นนี้(พระมหาธรรมวโรดม อริยมโม, 2552, หน้า 3) นับตั้งแต่พระพุทธศานากำเนิดขึ้นมาในโลกโดยมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศ พระศาสนาจนกระทั่งมีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา ที่เรียกว่า พุทธบริษัท ครบถ้วน สังคม พุทธจึงกำเนิดเกิดขึ้นมา ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารหรือการปกครองเกิดขึ้นเพื่อให้สังคมพุทธสามารถดำรงอยู่และเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับสังคมมนุษย์สืบต่อไป การบริหารพระพุทธศาสนาในสมัย พุทธกาลมีพระพุทธเจ้าเป็นองค์ปฐมในการบริหารปกครองโดยใช้รูปแบบการปกครอง “ธรรมาธิปไตย” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2554)

การปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล เป็นการปกครองภายในศาสนจักรเองทางรัฐไม่เข้ามาเกี่ยว แต่ก็เข้ามาช่วยอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและทางศาสนาก็ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการบ้านเมือง ไม่แสดงธรรมที่ขัดแย้งกับทางบ้านเมือง และไม่ปฏิบัติให้ผิดพระราชกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง คณะสงฆ์แตกแยกออกเป็นหลายคณะ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำหลักการป้องกันการวิวาทไว้ เช่น หลัก

แห่งสามัคคีธรรมและหลักแห่งการระงับอิทธิพลของสงฆ์ เป็นต้น หลักแห่งการป้องกันความแตกแยก นั้น พระองค์ทรงแนะนำไว้ 4 ประการ คือ ให้มีเมตตาทายกรรม เมตตาเวจีกรรม และ เมตตาโมกกรรม ใน เพื่อนบรรพชิตทั้งที่ลับและที่แจ้ง ทั้งต่อหน้าและลับหลังให้มีความโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อต่อกัน ไม่ ตระหนี่ในปัจจุบัน 4 แบ่งปันกันใช้ ให้มีความเสมอกันโดยศีลให้มีความเสมอกันโดยทิวฐิการปกครอง คณะสงฆ์สมัยหลังพุทธกาล การปกครองด้วยการมีความเสมอกันในความเห็นทิวฐิ สามัญญาและการ ปฏิบัติเสมอกัน สีสามัญญา คำว่า พรหมจรรย์ จึงเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ของ พระพุทธศาสนา มีพระ ธรรมวินัยดังพระพุทธพจน์ตรัสว่า“ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺตโต ธรรมและวินัย อันเราแสดงและ บัญญัติแล้ว” (พระไตรปิฎก เล่มที่ 10 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 2 ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพาน สูตร, 2536)

จากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2484 กำหนดให้มีมหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ปกครอง คณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและได้มี พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ให้มหาเถร สมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย และ พระธรรมวินัยดูแลพระสงฆ์ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายหาเถรสมาคม ว่าด้วยระเบียบ การปกครองคณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 โดยพระสังฆาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบกิจการคณะสงฆ์ 6 ประการคือ 1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยกฎหมายกฎหมายหาเถร สมาคมข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งมีมติประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เหนือตน 2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามการศาสนศึกษาการศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี 3) ระงับ อิทธิพลวินิจัยการลงนิคหกรรมวินิจัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจัยชั้นเจ้าคณะตำบล 4) แก้ไข ข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ 5) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาสตลอด ถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติ หน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย 6) ตรวจสอบและประชุมพระสังฆาธิการใน เขตปกครองของตน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535, 2535, 4 มีนาคม)

จากภารกิจทั้ง 6 ประการนี้ พระสังฆาธิการจึงมีความสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และช่วยสงเคราะห์สังคมตามวิถีทางและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่จะทำให้พุทธศาสนา เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและมั่นคงคู่ประเทศไทยได้นั้นจะต้องมีพระสังฆาธิการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วย จรรโลงและพัฒนาพระพุทธศาสนาได้ดั่งนั้นพระสังฆาธิการจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการปกครองและ บริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ถาวรสืบต่อไป ต้องอาศัยพระสังฆาธิการ เป็น หลักสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการทุกระดับเป็นที่ศรัทธาของ

ประชาชนและมี บทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยแล้วจึงจะต้องปรับบทบาทในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ให้ได้แต่เวลานี้โครงสร้างการบริหาร และการจัดรูปแบบการบริหารของคณะสงฆ์ไทยส่วนภูมิภาครวมศูนย์อยู่ที่จังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดทำงานรับผิดชอบกิจการทั้งหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียว โดยเห็นได้จากการที่ไม่มีคณะทำงานหรือองค์กรมารองรับ เพื่อการสนับสนุนงานไม่มีองค์กรที่จะตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจังในเรื่องเดียวกันนี้เจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสมีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดของตนเพียงผู้เดียวการรวมศูนย์อำนาจของการบริหารเช่นนี้ เกิดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จึงทำให้การทำงาน ไม่ต่อเนื่องเป็นผลให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากไม่มีการปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์จึงทำให้เกิดปัญหาความประพฤติเสื่อมเสียของพระภิกษุสามเณรตามมาดังที่เป็นข่าวที่เกิดขึ้นกับสังฆมพระสงฆ์ในปัจจุบัน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535, 2535, 4 มีนาคม)

ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการประยุกต์ใช้หลัก โทศล 3 ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองและการบริหารงานของคณะสงฆ์ ในการนี้ขอขำยงานคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัดที่ขึ้นทะเบียนของกรมการศาสนาประมาณ 150 วัด มีภารกิจที่จะต้องบริหาร จัดการให้ได้แต่เมื่อมาศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่น ๆ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2), 2535, หน้า 5-11) ที่จะส่งเสริมให้พระสงฆ์ การทำงานให้สะดวกยิ่งขึ้นนั้นมีน้อยมาก เพราะมีปัญหาจากโครงสร้างการบริหารไม่มีการแก้ไขให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำให้การบริหารไม่สอดคล้องกับสถานะของสังคมปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอได้เห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ การ จึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโทศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนากิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโทศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโทศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา แตกต่างกัน

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด 11 ตำบล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 135 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 580 คน รวมจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 715 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด 11 ตำบล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 48 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 205 คน รวมจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 253 คน โดยใช้เทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan, 1970) สุ่มอย่างง่าย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 จาก พระไตรปิฎก เล่มที่ 13 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 5 (มหาเมฆวรรค ๕ ติเรกชาดก และพินธุ, 2536) ได้แก่ 1) อายโกศล หมายถึง หนทางการเจริญก้าวหน้า 2) อุปายโกศล หมายถึง หนทางเสื่อม 3) อุบายโกศล หมายถึง การรู้วิธีแก้เหตุการณ์และวิธีทำให้สำเร็จ ตามภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการคณะสงฆ์ 6 ด้าน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2535) ประกอบด้วย 1) ด้านการปกครอง (อุปายโกศล) 2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) 3) ด้านการศาสนศึกษา (อายโกศล) 4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล) 5) ด้านการสาธารณูปการ (อายโกศล) 6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ คือ เขตปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเวลาในช่วงปีการศึกษา 2564

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ทราบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา

1.5.3 ได้ทราบแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การประยุกต์ หมายถึง การนำสิ่งหนึ่งหรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียน การลอกเลียนเป็นการนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้งหลักการ วิธีการและรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน ส่วนการประยุกต์เป็นการนำเพียง “บางสิ่ง” จากภายนอกมาใช้ประโยชน์ การนำมาใช้จะอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจถึงความแตกต่างกันในบริบท สถานที่ เวลา องค์ประกอบอื่น ๆ

การคณะสงฆ์ หมายถึง งานของคณะสงฆ์ สิ่งหรือเรื่องที่คณะสงฆ์ต้องทำ สิ่งหรือเรื่องที่คณะสงฆ์ควรทำ ฐานะของคณะสงฆ์ หน้าที่ของคณะสงฆ์โดยตรง ได้แก่ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องกระทำ หรือที่คณะสงฆ์ควรกระทำ กิจการที่เป็นงานของคณะสงฆ์ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องถือหรือควรถือเป็น ฐานะหน้าที่ เพราะเป็นกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคณะสงฆ์ทุกส่วนและทุกชั้น เพราะคณะสงฆ์ต้องดำเนินกิจการคณะสงฆ์โดยแท้

หลักโกศล 3 หมายถึง ความฉลาดในเรื่องที่ถูกต้อง เป็นเหตุปัจจัยทำให้เกิดความเจริญ ความฉลาดในทางเสื่อม ฐาเหตุของความเสื่อม ความฉลาดในอุบายหรือวิธีทำให้สำเร็จ ประกอบด้วย

1) อายโกศล หมายถึง ฉลาดในความเจริญ คือรู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ทางดำเนินให้ถึงความสำเร็จ และถึงความเจริญสันติสุขของชีวิต

2) อปายโกศล หมายถึง บุคคลผู้มีปัญญาพร้อมรู้ชัดว่า เมื่อเราพิจารณาธรรมเหล่านี้ กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นก็จะไม่เกิดขึ้น และกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็จะดับไป หรือเมื่อเราพิจารณาธรรมเหล่านี้ อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นก็จะเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็จะดับไปเพื่อความภิญโญ (ยิ่งขึ้น) เพื่อความไพบุลย์ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิฐิ ในความซึ้งนั้น อันใด นี้เรียกว่า อปายโกศล

3) อุบายโกศล หมายถึง ฉลาดในอุบายที่จะหลีกเลี่ยงเหตุปัจจัยในความเสื่อม และฉลาดในการดำเนินไปในทางที่ให้อถึงความสำเร็จ ถึงความเจริญ และสันติสุขในชีวิต อย่างฉลาดแบบผิดๆ

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 หมายถึง การนำหลักโกศล 3 มาใช้ประโยชน์ โดยการนำมาประยุกต์ใช้กับภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการคณะสงฆ์ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม ภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2535 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการปกครอง (อปายโกศล) หมายถึง การดูแล คุ้มครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองของ คณะสงฆ์ไทย เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุบายโกศล) หมายถึง การทำให้ศาสนาขยายออกไป ทำให้ขยาย กว้างขวางออกไป ความสำคัญ การเผยแผ่คือการทำให้แพร่หลายในลักษณะติดแน่น กระจายไปเช่น เผยแผ่ ศาสนา เผยแผ่ธรรม องค์การเผยแผ่ ส่วนคำว่า เผยแพร่ ใช้ในความหมายว่า ประกาศ โฆษณา ทำให้แพร่หลาย ในลักษณะ กระจายให้เป็นรูปธรรมหรือให้สัมผัสได้ทางตาหูเป็นต้น

3) ด้านการศึกษา (อายุโกศล) หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม ความสำคัญของการศึกษาในทางพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม และบาลี นอกจากจะเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาไว้อีกด้วย

4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุบายโกศล) หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญ ของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้ และประสบภัยแล้ว ยังหมายรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารทางราชการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การฝึก อาชีพแก่ ประชาชน การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

5) ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนสถาน ภายในวัด ความสำคัญ การสาธารณูปการโดยรวม

6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุบายโกศล) หมายถึง การให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝน อบรมแก่ ประชาชน ความสำคัญของการศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาที่วัด คณะสงฆ์ ดำเนินการขึ้น เพื่อ สนองต่อนโยบายของภาครัฐ ในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชน ได้รับการศึกษา

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลและ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออาจสามารถ ที่หน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนภารกิจหลักการคณะสงฆ์ จำนวน 9 แห่ง และ เทศบาล 2 แห่ง

การปกครองคณะสงฆ์ หมายถึง การปกครองคณะสงฆ์ทุกส่วนทุกชั้นมีเจ้าคณะมหานิกาย และเจ้าคณะธรรมยุตปกครองบังคับบัญชาวัดและพระภิกษุสามเณรในนิกายนั้น เช่น คณะธรรมยุตมี เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุตปกครอง ส่วนคณะมหานิกายแบ่งการปกครองออกเป็น 4 หน คือ เจ้าคณะใหญ่หนหลวง เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก เจ้าคณะใหญ่หนใต้ การจัดโครงสร้าง การบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เรียงลำดับการปกครองคณะสงฆ์ จากล่างขึ้นบน เป็นดังนี้

- ตำบล ปกครองดูแลวัด (เจ้าคณะตำบลดูแลหลาย ๆ วัด)
- อำเภอ ปกครองดูแล ตำบล (เจ้าคณะอำเภอดูแลหลาย ๆ ตำบล)
- จังหวัด ปกครองดูแล อำเภอ (เจ้าคณะจังหวัดดูแลหลาย ๆ อำเภอ)
- ภาค ปกครองดูแลจังหวัด (เจ้าคณะภาค ดูแลหลาย ๆ จังหวัด)
- หน ปกครองดูแลภาค (เจ้าคณะใหญ่ ดูแล ภาคหลายๆ ภาค)
- มหาเถรสมาคม ปกครองดูแลคณะสงฆ์ในภาพรวม

สถานภาพส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

- 1) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนก เป็น สองเพศ คือ (1) เพศชาย และ (2) เพศหญิง
- 2) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ ฉบับนี้จำแนกเป็น สามช่วงอายุ คือ (1) ไม่เกิน 20-30 ปี (2) 31-40 ปี และ (3) 41-60 ปี
- 3) วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกระดับคือ (1) ปริญญาตรี (2) สูงกว่าปริญญาตรี

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์
- 2.2 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3
- 2.3 แนวคิดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์
- 2.4 แนวคิดการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด (พ.ศ. 2561 – 2564)
- 2.5 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์

ความหมาย การประยุกต์ หมายถึง การนำ “บางสิ่ง” มาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานะที่เฉพาะเจาะจง

การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎีหลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุดิบของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำว่า “ประยุกต์” ในความหมายที่ค่อนข้างแคบ จำกัดขอบเขตเฉพาะการนำความรู้ในวิชาการต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยให้ความหมายไว้ว่า “นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จิตวิทยาประยุกต์”

การคิดเชิงประยุกต์ในความหมายอื่น

1. การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู่ “การปฏิบัติ”
2. การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”
3. การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”

4. การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้

5. การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู่ “การปฏิบัติ”

การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ แนวคิด เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงในการแก้ปัญหา เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”

การประยุกต์เป็นการนำความรู้ในสาขาหนึ่งมาปรับใช้กับอีกสาขาหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจงบางประการ เช่น ความรู้ในทางคณิตศาสตร์จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในแทบจะทุกด้านของชีวิตตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ การคำนวณภาษีเงินได้ การตัดเย็บเสื้อผ้า การกีฬา เป็นต้น

การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”

การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่งหรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียน การลอกเลียนเป็นการนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้งหลักการ วิธีการและรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน ส่วนการประยุกต์เป็นการนำเพียง “บางสิ่ง” จากภายนอกมาใช้ประโยชน์ การนำมาใช้จะอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจถึงความแตกต่างกันในบริบท สถานที่ เวลา องค์ประกอบอื่น ๆ

การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้

การประยุกต์เป็นการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนของสิ่งนั้นไม่ใช่การนำทั้งหมดมาใช้ แต่ดึงมาเฉพาะส่วนที่ตอบวัตถุประสงค์ เช่น การประยุกต์อาจเป็นการนำเอา “หลักการ” และ “รูปแบบ” บางส่วนของสิ่งนั้นมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการใช้งานให้สอดคล้องกับส่วนประกอบอื่น ๆ ในบริบทใหม่

การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ลักษณะนี้ ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ตามหน้าที่ที่ควรเป็น แต่เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งอาจทำได้ทั้งสิ่งของและแนวคิด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งาน

การคิดประยุกต์ในกระบวนการทางสมอง

1. สมองแก้ไข “ความจำกัด” โดยการหาสิ่งทดแทน

สมองมีความสามารถในการแก้ปัญหา สมองจะพยายามนำสิ่งที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการทดแทนคุณสมบัติ สมองจะทำการเทียบเคียงมโนทัศน์เชิงนามธรรมเพื่อ

หา “ตัวร่วม” หรือคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกันของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อหาความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ทดแทน

2. มองเห็นสิ่งที่พึงใจและปรารถนา “นำมาใช้” บ้าง

การคิดเชิงประยุกต์อาจเกิดขึ้นเมื่อเราเห็นบางสิ่งที่น่าพึงพอใจและคิดว่าตนเองต้องการนำสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์บ้าง อาจเป็นการนำมาเพียงบางส่วนและปรับปรุงส่วนที่นำมาให้สามารถเข้ากันได้กับสิ่งที่มีอยู่

3. มองต้องนำ “ความรู้” ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

มองนำความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ความรู้ที่เรามีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะช่วยให้เราตัดสินใจในเรื่องที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าไม่มีความรู้

สถานการณ์ที่ต้องคิดเชิงประยุกต์

1. สถานการณ์ที่ต้องตอบคำถามว่า “ใช้ ‘ทำ’ อะไรได้บ้าง” และ “รวมกันอย่างไรจึงเหมาะสม”

- ใช้ทักษะการแตกแขนง เพื่อใช้ประโยชน์เต็มศักยภาพ

การประยุกต์อาจทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยการหาทางเลือกอื่น ๆ ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการพยายามคิดเพื่อหาทางใช้ประโยชน์ของสิ่งที่มีอยู่มากกว่าเดิม เพื่อใช้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

- คิดถึงการรวมกันของสิ่งที่ไม่เคยรวมกันมาก่อน

การคิดเชิงประยุกต์อาจเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อการคิดสร้างสรรค์ โดยขั้นแรกของการคิดสร้างสรรค์มักจะเริ่มต้นด้วยการระดมความคิดใหม่ ๆ ซึ่งการคิดเชิงประยุกต์ทำหน้าที่เป็นเหมือนขั้นที่สองของการคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ ความเหมาะสมเมื่อนำมาใช้ในบริบทนั้น ๆ และพิจารณาว่าควรนำส่วนใดมาใช้ ควรปรับเปลี่ยนอย่างไร รวมถึงการวิเคราะห์ว่าเมื่อนำมาใช้แล้วจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร

2. สถานการณ์ที่เราต้องตอบคำถามว่า “ใช้อะไร ‘ทดแทน’ ได้บ้าง”

- ทักษะการเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้งาน

สถานการณ์ที่เกิดปัญหา เกิดภาวะความจำกัดของสิ่งที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา การคิดเชิงประยุกต์จะช่วยให้สามารถนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ทดแทนหรือปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การคิดเชิงประยุกต์จะช่วย “กำจัด” ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ช่วยให้สามารถใช้ในบริบทต่าง ๆ อันเป็นการพัฒนาความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งการคิดเชิงประยุกต์จะ

ขยายความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ด้วยการพัฒนาทักษะการคิดเชิงประยุกต์ด้านต่าง ๆ

- ทักษะการเพิ่มประสิทธิภาพหรือคุณภาพการใช้งานของสิ่งต่าง ๆ

การคิดเชิงประยุกต์จะให้วัตถุใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้การประยุกต์เพื่อปรับเปลี่ยนวัสดุให้สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพได้

3. สถานการณ์ที่ต้องตอบคำถามว่า “จะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร”

- ใช้ทักษะการแปร “นามธรรม” เป็น “รูปธรรม”

การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมจากความรู้หรือแนวคิดที่เป็น “นามธรรม” ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งการไม่คิดเชิงประยุกต์อย่างรอบคอบอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น สิ่งที่มีลักษณะเป็นแนวคิดเชิงนามธรรม อันได้แก่ แนวคิดเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น กรอบแนวคิดทางคุณธรรมหรือแนวคิดใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้คนปฏิบัติตาม จำเป็นต้องมีการประยุกต์เป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องใช้การคิดเชิงประยุกต์อย่างเหมาะสม เพื่อให้แนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจและสามารถกระทำตามได้

ผลที่เกิดขึ้น

- ประชาชนบางส่วนตอบสนองแนวความคิดนี้ ยินดีปฏิบัติตาม
- ประชาชนบางส่วนยินดีปฏิบัติตาม เพราะกลัวถูกจับและปรับ
- ประชาชนบางส่วนปฏิบัติตาม แต่ใช้หมวกกันน็อกราคาถูก ไม่มีคุณภาพในการป้องกันการกระแทกมาใส่ เพราะกลัวถูกจับและปรับ
- ประชาชนบางส่วนไม่ยินดีปฏิบัติตาม ด้วยเหตุผลหลากหลาย
- เกิดพ่อค้ารายใหม่ ๆ ผลิตหมวกกันน็อกราคาถูก
- ใช้ทักษะการนำสิ่งหนึ่งจาก “บริบทเดิม” มาใช้เป็น “บริบทใหม่”

สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ได้เหมาะสมในบริบทหนึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเมื่อนำไปใช้กับอีกบริบทหนึ่ง เนื่องจากองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเวลา สถานที่ บริบททางวัฒนธรรม สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่แตกต่างจากบริบทเดิม ดังนั้น เราสามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทสังคมของเราได้ ประเด็นสำคัญ คือ ไม่ต้องเสียหลักการ หรือพลาดไปจากวัตถุประสงค์ที่ควรจะเป็น ซึ่งเมื่อบริบทแวดล้อมเปลี่ยนไป ต้องมีการประยุกต์เพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

เหตุผลของการคิดเชิงประยุกต์

1. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยลดข้อจำกัดในการแก้ปัญหาของสมอง

นักจิตวิทยาพบว่า คนเรามักจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้หรือแก้ปัญหาผิด ไม่ใช่เพราะปัญหานั้นยากเกินไป แต่เพราะขาดความสามารถในการคิดเชิงประยุกต์ ไม่สามารถพิจารณาปัญหานั้นในแง่มุมที่ต่างไปจากเดิม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก มีสิ่งขัดขวางการแก้ปัญหาที่สำคัญในความคิดของคน นั่นคือ เรามักจะยึดการมองเห็นสิ่งนั้นเป็นครั้งแรก เราเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไรในครั้งแรก เรามักคิดว่าจะเป็นอย่างนั้นในครั้งต่อ ๆ ไปด้วย อันอาจเป็นเหตุให้เข้าใจผิดเพราะมองอย่างยึดติดเพียงบางด้านเท่านั้น

คนที่ความคิดไม่ยึดติดกับบทบาทหน้าที่จะคิดเชิงประยุกต์ได้ดี เพราะมีมุมมองที่หลากหลาย สามารถประยุกต์สิ่งๆ เดียวให้สามารถปรับใช้ได้หลาย ๆ บริบทอย่างเหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับว่าเคยใช้มาก่อนเลยหรือไม่ จึงทำให้การแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนอื่นเพราะมีทางเลือกที่ไม่จำกัด

นอกจากนี้ การคิดเชิงประยุกต์ยังช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วมากขึ้น เพราะไม่ยึดติดกับวัตถุประสงค์หรือบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น ทำให้แม้ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่เราจะพยายามค้นหาความเป็นไปได้จากสิ่งที่มีอยู่และนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเวลานั้นได้ เป็นเหตุให้เราไม่จมอยู่กับการไม่สามารถหาทางออกให้กับปัญหา แต่เราจะสามารถประยุกต์จากสิ่งอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้การแก้ปัญหานั้นทำได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในบริบทที่แตกต่าง

หลายครั้งแนวคิดดี ๆ แนวทางการแก้ปัญหาที่ดูน่าจะมีประโยชน์ เมื่อนำมาใช้กลับล้มเหลว ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากแนวคิดเหล่านั้นในภาคปฏิบัติอาจขัดแย้งกับบริบทสภาพแวดล้อม ขัดแย้งกับวิถีชีวิตประจำวัน ความเคยชิน ค่านิยมของผู้ปฏิบัติ ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์ ฯลฯ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมภายใต้บริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน

3. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยเพิ่มศักยภาพของการคิดสร้างสรรค์

การคิดสร้างสรรค์ เป็นการระดมความคิดที่แตกต่างหลากหลาย เป็นความคิดนอกกรอบแหวกวงความคิดหรือความรู้เดิม ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์เกิดจากการประยุกต์สิ่งหนึ่งเข้ากับอีกสิ่งหนึ่ง จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

4. การคิดเชิงประยุกต์ช่วยลดการลอกเลียนแบบลดอาการ “วัวหายล้อมคอก”

โดยปกติชีวิตประจำวัน เมื่อเราเห็นสิ่งที่เราพึงพอใจในบริบทหนึ่ง สิ่งที่ดี มีคุณค่า มีรสนิยม สิ่งที่สังคมหนึ่งหรือในบริบทหนึ่งไปแล้วมีประโยชน์และเราพึงพอใจ ความพึงพอใจนี้เอง เป็นตัวการให้เราเกิดความปรารถนาที่จะกระทำเลียนแบบ หรือนำสิ่งเราพอใจมาใช้ทั้งหมด โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมอันเนื่องมาจากความแตกต่างในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้การนำมาใช้ไม่ประสบผลสำเร็จ

การคิดเชิงประยุกต์จะช่วยให้เราไม่ด่วนฉกฉวยความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งมาใช้ แต่ช่วยให้เกิดการคิดใคร่ครวญว่าจะนำมาใช้อย่างเหมาะสมได้อย่างไร ควรนำส่วนใดมาใช้ ควรปรับเปลี่ยน หรือผสมผสานกันในลักษณะใดจึงเหมาะสมกับบริบทของเรา ช่วยลดอาการ “วิหยาหล้อมคอก” หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง เนื่องจากก่อนที่จะนำสิ่งใดมาประยุกต์ใช้จะต้องมีการคิดพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากที่สุด ในเป้าหมายใหม่ วัตถุประสงค์ใหม่ จึงช่วยป้องกันการเกิดปัญหาเมื่อต้องนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาใช้ ซึ่งต่างจากการนำสิ่งใดมาใช้โดยปราศจากการคิดเชิงประยุกต์ อาจจะทำให้ต้องแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดตามมาด้วย

5. การคิดเชิงประยุกต์เป็นแนวทางนำไปสู่วัตถุกรรมใหม่ ๆ

การคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ หรือ การพัฒนาสิ่งที่มีอยู่จำนวนมากให้ดีขึ้นตลอดประวัติศาสตร์ เกิดจากความสามารถในการคิดเชิงประยุกต์ คือเมื่อเห็นการทำงานของสิ่งหนึ่ง สมองจะพยายามทำการเชื่อมสิ่งนั้นเข้ากับอีกสิ่งที่มีอยู่ ซึ่งการนำความรู้จากด้านอื่น ๆ มาใช้จะช่วยพัฒนาความก้าวหน้าในสาขาวิชานั้น ๆ หรือพัฒนานวัตกรรมของสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัยต่อไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง

การคิดเชิงประยุกต์

1. คิดจากซ้ายไปขวา

การคิดจากซ้ายมาขวา หมายถึง การคิดเชิงกระจายออก หรือการคิดที่เน้นจำนวนความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของสิ่งนั้นให้ได้มากที่สุด เพื่อตอบคำถามว่า “สิ่งนั้นสามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง” มุ่งหมายให้สามารถคิดออกมาให้ได้มากที่สุดในการนำสิ่งนั้นไปใช้ประโยชน์ อันเป็นการขยายบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น จากเดิมสู่การทำหน้าที่ใหม่ โดยการขยายขอบเขตความคิดของเราไม่ให้ยึดติดอยู่กับกรอบความเคยชินต่อบทบาทหน้าที่ของสิ่งนั้น ซึ่งเป็นการตอบคำถาม “จะนำมาใช้ประโยชน์อย่างไร” ซึ่งมีเทคนิคการคิดหลายแบบ อาทิเช่น

- เทคนิคระดมความคิดประยุกต์

เทคนิคนี้คล้ายกับเทคนิคการระดมสมองที่นำไปใช้ในการคิดเชิงสร้างสรรค์ แตกต่างกันที่จะคิดเกี่ยวกับของสิ่งเดียวหรือเรื่อง ๆ เดียวที่เราต้องการขยายขอบเขตการใช้ประโยชน์ของสิ่งนั้น โดยตอบคำถามว่า “สิ่งนี้มาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง” ให้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความคิดเชิงปริมาณที่เราสามารถคิดออกมาได้จำนวนมากที่สุด

- เทคนิคคิดเทียบเคียงเพื่อทดแทน

เทคนิคคิดเทียบเคียงเพื่อทดแทน เป็นเทคนิคที่ช่วยให้เห็นทางเลือกอื่น ๆ ในการนำสิ่งนั้นไปประยุกต์ใช้เพื่อ “ทดแทน” สิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน สามารถคิดได้ 2 ลักษณะ

1) เทียบเคียงคุณสมบัติหลักและทดแทน

- คุณสมบัติหลัก หมายถึง หน้าที่ใช้สอยโดยปกติของสิ่งนั้น

- คุณสมบัติทดแทน หมายถึง สามารถใช้ทำหน้าที่ทดแทนคุณสมบัติได้

สรุปได้ว่าการประยุกต์เป็นการคิดเพื่อดึงความสามารถในการนำบางสิ่งมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ช่วยให้สามารถปรับตัวและปรับใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้องได้ และช่วยให้เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก

2.2 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักโกล 3

หลักโกล 3 มีความหมายและความสำคัญดังที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่มที่ 34 (2536) โดยมหาหมกุฎราชวิทยาลัยตรวจชำระและพิมพ์ครั้งที่ 3 เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปี แห่งราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์ รายละเอียดดังนี้

ความฉลาด มี 3 ประการ

1) **อภัยโกล** ฉลาดในความเจริญ คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ทางดำเนินให้ถึงความสำเร็จ และถึงความเจริญสันติสุขของชีวิต

2) **อุปายโกล** ฉลาดในความเสื่อม คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ความประพฤติดันนำไปสู่ความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์ เดือดร้อน

อุปายโกล หมายความว่า บุคคลผู้มีปัญญาอบรมรู้ชัดว่า เมื่อเราพิจารณาธรรมเหล่านี้ กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นก็จะไม่เกิดขึ้น และกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็จะดับไป หรือเมื่อเราพิจารณาธรรมเหล่านี้ อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นก็จะเกิดขึ้น และอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็จะดับไปเพื่อความภิญโญ (ยิ่งขึ้น) เพื่อความไพบุลย์ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ฯลฯ ความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิฐิ ในความซอ้นั้น อันใด นี้เรียกว่า อุปายโกล

3) **อุบายโกล** ฉลาดในอุบายที่จะหลีกเลี่ยงเหตุปัจจัยในความเสื่อม และฉลาดในการดำเนินไปในทางที่ให้ถึงความสำเร็จ ถึงความเจริญ และสันติสุขในชีวิต อย่างฉลาดแบบผิดๆ

อุบายโกลวิธี คือความฉลาดในการสั่งสอน เป็นหัวใจการตีความของ มหายาน ในฝ่ายพุทธเถรวาทเองก็ใช้วิธีนี้เป็นทฤษฎีการตีความด้วยประการหนึ่ง ซึ่งมีความหมายไม่ต่างกัน แต่การนำทฤษฎีอุบายโกลวิธีไปใช้ในฝ่ายเถรวาทมี กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนกว่า ยึดหลักเสขยวัตรที่เคร่งครัด เมื่อเถรวาทนำทฤษฎี นี้ไปใช้ จึงประยุกต์อยู่ในกรอบที่ค่อนข้างจำกัด รูปแบบที่เห็นชัดเจน เช่น การแสดงพระธรรมเทศนาของเถรวาทที่พระนิมนต์อยู่บนธรรมาสน์ อาจเป็นเพราะ เถรวาทได้ชื่อว่า เป็นฝ่ายอนุรักษนิยม รูปแบบการสอนจึงคงรักษาสัมัยพุทธกาล นิยมเอาไว้ คือการนั่งท่ามกลางสงฆ์หรือประชุมชน ขณะที่อุบายโกลวิธีของ มหายานเน้นการสนทนาที่เรียกว่า ธรรมสากัจฉาเป็นหลัก คือ

การสอบถามธรรมะเป็นรายบุคคล บางครั้งการสอนโดยอุปายโกศลวิธีของเซน ดูเป็นเรื่องแปลกและรุนแรงถึงขั้นลงไม้ลงมือเพื่อลงโทษศิษย์ ทั้งนี้ ก็เพื่อกระตุ้นให้เกิดความปัญญา ความรู้แจ้งแบบเซน

ปัญญา หมายถึง ความฉลาด ความรอบรู้ ความเข้าใจชัดในสิ่งต่าง ๆ ผู้มีปัญญาย่อมรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักเหตุผล คือ รู้จักสืบสวนจากผลไปหาเหตุ และจากเหตุไปหาผล รู้จักฐานะ (เช่น ความรู้ อายุ ตระกูล ทรัพย์) ของตนและผู้อื่น สามารถประพடுத்தินให้เข้ากับสังคมได้ รู้จักประมาณ คือทำให้พอดี ไม่ขาด ไม่เกิน รู้จักกาลเทศะ ฯลฯ

ในมิลินทปัญหา พระนาคเสนได้กล่าวถึงลักษณะของปัญญา 2 ประการ คือ

1. ปัญญามีการตัดเป็นลักษณะ ข้อนี้อธิบายมาว่า ในการเกี่ยวข้าว ชาวนาจะจับกอข้าวด้วยมือข้างหนึ่ง จับเกี่ยวด้วยมืออีกข้าง แล้วตัดให้ขาดด้วยเคียวที่ถือไว้ ฉันท ใน การเจริญภาวนา ผู้บำเพ็ญเพียรควบคุมใจไว้ด้วยโยนิโสมนสิการ แล้วตัดกิเลสด้วยปัญญา

2. ปัญญามีการทำให้สว่างเป็นลักษณะ ข้อนี้อธิบายมาว่า เมื่อบุคคลส่องประทีปเข้าไปในที่มืด แสงประทีปย่อมกำจัดความมืด ทำให้เกิดแสงสว่าง รูปทั้งหลายย่อมปรากฏชัด ฉันท เมื่อปัญญาเกิดขึ้น ก็กำจัดความมืด คืออวิชชา ทำให้เกิดแสงสว่าง คือวิชชา ทำให้เกิดแสงสว่าง คือญาณ ทำอริยสัจทั้งหลายให้ปรากฏขึ้น ฉันทนั้น

ในวิสุทธิมรรค ปัญญานิเทศ กล่าวถึงปัญญา 2 คือ

1. โลภียปัญญา ปัญญาของปุถุชนซึ่งยังวนอยู่ในโลก
2. โลกุตตรปัญญา ปัญญาของพระอริยบุคคลผู้ข้ามพ้นจากโลก

ในสังคีตสูตร (บาลีเล่ม 11 ข้อ 228 ย่อว่า 11/228) กล่าวถึง ปัญญา 3 คือ

1. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการคิด (เองไม่ได้ฟังมาจากคนอื่น)
2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง (การอ่าน หรือการศึกษาเล่าเรียน)
3. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการอบรมจิตใจ (ละกิเลสได้ด้วยปัญญาชนิดนี้)

ในสังคีตสูตร กล่าวถึงปัญญา 3 อีกหมวดหนึ่ง คือ

1. อายโกศล รอบรู้ในความเจริญ (รู้เหตุที่ทำให้กุศลธรรมเสื่อม กุศลธรรมเจริญ)
2. อปายโกศล รอบรู้ในความเสื่อม (รู้เหตุที่ทำให้กุศลธรรมเสื่อม อกุศลธรรมเจริญ)
3. อุปายโกศล รอบรู้ในความเจริญและความเสื่อม

ใน อวกุชชิตสูตร (20/469) กล่าวถึงบุคคล 3 จำพวก คือ

1. ผู้มีปัญญาดังหม้อคว่ำ ได้แก่ ผู้ที่รับฟังหรือเรียนอะไรแล้วก็ไม่เข้าใจ เปรียบเหมือนหม้อคว่ำซึ่งไม่อาจรองรับน้ำที่เทลงมาได้เลย

2. ผู้มีปัญญาดังหน้าตัก ได้แก่ ผู้ที่รับฟังหรือเรียนอะไรแล้วพอเข้าใจได้ แต่หลังจากนั้นก็ลืมหมด เปรียบเหมือนผู้ที่กำลังนั่งเคียงกินขนมต่าง ๆ ซึ่งวางอยู่บนหน้าตัก แต่เมื่อเขาผลอดตัวลุกขึ้น ขนมก็หล่นลงพื้นหมด

3. ผู้มีปัญญามาก ได้แก่ ผู้ที่รับฟังหรือเรียนอะไรแล้วเข้าใจและจำได้ไม่ลืม เปรียบเหมือนหม้อหงายซึ่งรองรับน้ำที่เทลงมาได้หมด

ในสังคีตสูตร กล่าวถึงปัญญา 4 คือ

1. ทุกขญาณ ความรู้ในทุกข์
2. ทุกขสมุทฺถญาณ ความรู้ในเหตุให้ทุกข์เกิด
3. ทุกขนิโรธญาณ ความรู้ในความดับทุกข์
4. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาญาณ ความรู้ในการปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในธรรมบท (25/30) ว่า ปัญญาย่อมเกิดจากการประกอบความเพียร (ไม่ใช่เกิดเองโดยบังเอิญ) ปัญญาที่เกิดจากการประกอบความเพียรเรียกว่า โยคปัญญา แม้ชาวน หรือ ไหวพริบที่มีติดตัวมาแต่กำเนิดซึ่งเรียกว่า สชาติกปัญญา ก็คือปัญญาบารมีที่เกิดจากการอบรมในชาติก่อน

หลักธรรมสำหรับอบรมปัญญาให้เจริญขึ้น เรียกว่า ปัญญาวุฒิธรรม (21/248) มี 4 คือ

1. คบสัตบุรุษ คือ หาแหล่งวิชาหรือครูที่มีความรู้และคุณธรรมดี
2. ฟังสัตถธรรม คือ ใส่ใจเล่าเรียนโดยฟังจากครูหรืออ่านจากตำรา
3. คิดให้แยบคาย คือ พิจารณาให้ทราบถึงเหตุและผล คุณและโทษ ของสิ่งที่เรียนรู้
4. นำสิ่งที่ได้ไตร่ตรองแล้วมาปฏิบัติให้ถูกต้องตามความมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า ปัญญาหรือความรู้เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่ากับแก้วสารพัดนึกประจำชีวิต เพราะเมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาเกิดขึ้น ผู้มีปัญญาย่อมวินิจฉัยได้อย่างแม่นยำว่า สาเหตุเกิดจากอะไร เมื่อทราบสาเหตุแล้วก็ใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็นหลักความจริงที่พระพุทธองค์ได้ทรงค้นพบโดยมิได้ ทรงสร้างสรรค์ขึ้นเอง และมีได้ทรงรับคำสั่งสอนมาจากเทพเจ้าหรือพระเจ้าองค์ใดทั้งสิ้นดังที่กล่าว แล้วนั้นพระพุทธศาสนาจึงนับว่าเป็นศาสนาที่ต่างไปจากศาสนาอื่น ๆ อยู่มาก

หลักคำสอนที่สนับสนุนความจริงดังกล่าวนี้ คือ หลักคำสอนเรื่อง ศรัทธาและปัญญา ศรัทธา คือ ความเชื่อ ศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญาหรือเหตุผล ซึ่งเรียกว่า ศรัทธาเพื่อปัญญา แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงสอนให้คนมีศรัทธา แต่ศรัทธาของพระองค์นั้น ต้องผ่านการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาให้รอบคอบเสียก่อน ดังที่ ทรงสอนชาวกาลามะแห่ง เกสปุตตนิคมในแคว้นโกศลว่า อย่าเพิ่งปลงใจเชื่อ เพียงเพราะฟังตามๆกันมา เพียงเพราะถือปฏิบัติกันสืบๆมา เพียงเพราะข่าวเล่าลือ เพียงเพราะการอ่านตำราหรือคัมภีร์ เพียงเพราะการให้เหตุผลแบบตรรกะ เพียงเพราะการอนุমানเอาตามอาการที่ปรากฏ เพียงเพราะเห็นว่าเข้ากันได้ตรงตามทฤษฎีหรือความคิดเห็นของตน เพียงเพราะเห็นว่ามีรูปลักษณะน่าเชื่อถือ และเพียงเพราะถือว่าสมณะหรือ

นักบวชผู้นี้เป็นครูของเรา แต่เมื่อใดได้ใช้ปัญญาพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว และเห็นว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้น ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน อีกทั้งนักปราชญ์ไม่ติเตียน ก็จงทำสิ่งนั้น แต่หากสิ่งใดเมื่อทำลงไป แล้วตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน นักปราชญ์ติเตียน ก็จงอย่าได้ทำสิ่งนั้นเลย

หลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นมีข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ หากทรงสอนเรื่องศรัทธาไว้ในที่ใด ก็ทรงสอนปัญญากำกับไว้ในที่นั้นด้วย นั่นก็หมายความว่า ทรงสอนให้ใช้ศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาเสมอไป ตัวอย่างเช่น ในหลักคำสอนหมวด พละ 5 (ธรรมอันเป็นกำลัง) ประกอบด้วย ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา หรือใน อริยทรัพย์ 7 (ทรัพย์ภายในอันประเสริฐ) ประกอบด้วย ศรัทธา ศील หิริ โอตตปปะ พหุสัจจะ จาคะ และปัญญา จะเห็นว่า ศรัทธาในพระพุทธศาสนาต้องมีปัญญากำกับด้วยเสมอ ซึ่งต่างจากศาสนาอื่นบางศาสนาที่จะสอนให้ศรัทธาอย่างเดียว คือ ถ้าพระคัมภีร์สอนไว้อย่างนี้ ก็จะต้องเชื่อตามโดยไม่มีข้อแม้ ถ้าหากไม่เชื่อถือว่าเป็นคนบาปแต่สำหรับพระพุทธศาสนา แม้แต่การสอนหลักธรรมของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็ไม่ได้ทรงบังคับให้เชื่อตามที่พระองค์สอน พระองค์ทรงแนะนำให้พิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุด้วยผลและเห็นด้วยเสียก่อนแล้วจึงเชื่อ

การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง

ศรัทธาในกระบวนการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนานั้น หมายถึง ความเชื่อมั่น ความซาบซึ้ง ด้วยความมั่นใจในเหตุผลเท่าที่ตนสามารถพิจารณาเห็นได้ โดยมีเหตุผลว่า จุดหมายหรือเป้าหมายที่อยู่ข้างหน้านั้นเป็นไปได้จริงและมีคุณค่าควรที่จะไปให้ถึง ศรัทธาจึงเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ปัญญาหรือความรู้ ซึ่งตรงข้ามกับศรัทธาที่เป็นแบบมอตัว มอความไว้วางใจให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่คิดหาเหตุผล ศรัทธาที่ถูกต้องเป็นสื่อนำไปสู่การพัฒนาปัญญา แบ่งออกเป็น 4 ประการคือ

1. ความเชื่อมั่นในศักยภาพในการเข้าถึงอิสรภาพที่แท้จริงของมนุษย์ (ตถาคตโพธิสัทธา)
2. ความเชื่อมั่นในกฎการกระทำ (กัมมสัทธา)
3. ความเชื่อมั่นในผลของการกระทำ (วิปากสัทธา)
4. ความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำและผลของการกระทำนั้น (กัมมัสสกตาสัทธา)

ปัญญา หมายถึง ความรู้ หรือความหยั่งรู้เหตุผล ปัญญาที่ถูกต้องในกระบวนการพัฒนา มีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. ความรู้จักเหตุแห่งความเสื่อมและโทษของความเสื่อม (อปายโกศล)
2. ความรู้จักเหตุแห่งความเจริญและประโยชน์ของความเจริญ (อายุโกศล)
3. ความรู้จักวิธีการละเหตุแห่งความเสื่อมและวิธีการสร้างเหตุแห่งความเจริญ (อุปายโกศล)

จากการที่พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องดังกล่าวข้างต้น พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งเหตุผล หรือเป็นศาสนาแห่งปัญญาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้สติปัญญาความคิดเห็นของตนพิจารณาอย่างเต็มที่ก่อนแล้วจึงค่อยเชื่อ

หลักการที่ใช้ในการอบรมสมาธิ

สมาธิ คือความตั้งมั่นของจิต ได้แก่ภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด มีอารมณ์เป็นหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป ศาสนาพุทธเน้นในสัมมาสมาธิ คือสมาธิที่ใช้ในทางแห่งการหลุดพ้น โดยใช้ปัญญาพิจารณาในสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง ไม่ใช้การหวังผล สนองตัณหาความอยาก เช่น อวดฤทธิ์ อวดความสามารถ เป็นต้น

สมาธิแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

ขณิกสมาธิ คือ สมาธิชั่วครู่ ชั่วขณะหนึ่ง เป็นสมาธิขั้นต้นที่บุคคลทั่วไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในการงานประจำวัน

อุปจารสมาธิ คือ สมาธิที่ตั้งได้นานหน่อย โกลัที่จะได้ฌาน เกิดนิมิตต่าง ๆ เช่น เห็นแสงสว่างอยู่ระยะหนึ่ง

อัปปนาสมาธิ คือ สมาธิแน่วแน่ถึงฌาน เป็นการทำสมาธิขั้นสูงสุด

สมาธิใช้สำหรับปราบกิเลสอย่างกลาง ที่จำเพาะเกิดขึ้นในใจคือนิวรณ์ 5 เมื่อกายวาจา สงบเรียบร้อยแล้ว แต่บางทีจิตยังไม่สงบ คือยังมีความกำหนัด ความโกรธ ตีใจ หดหู่ ฟุ้งซ่าน ตื่นเต้น กลัว รำคาญ หรือสงสัย ลังเลอยู่ อาจล่วงถึงกายวาจาได้ เช่น สีหน้าผิดปกติ เมื่อกระทบอารมณ์ รุนแรงเข้าก็ถึงออกปาก คำว่าทุบตี ฆ่าฟัน เป็นต้น

ศีลมีหน้าที่ตั้งจิต งดเว้นไม่ทำบาปด้วย กาย วาจา สมาธิมีหน้าที่รักษาจิต ให้สงบจากนิวรณ์ทั้งห้า มิให้เศร้าหมอง เพราะความกำหนัด ชัดเคือง ใจหดหู่ ฟุ้งซ่าน ตื่นเต้น กลัว รำคาญ และสงสัย ลังเล ในอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น นิวรณ์ 5

นิวรณ์ 5 คือธรรมอันกั้นจิต ไม่ให้บรรลุความดี เป็นข้าศึกแก่สมาธิ มี 5 อย่างคือ

1. กามฉันท์ ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ขบใจมี รูป หรือความพอใจในกาม
2. พยาบาท คือ การปองร้ายผู้อื่น
3. ถีนมิทธะ คือ ความง่วงเหงา หาวนอน จิตหดหู่และเคลิบเคลิ้ม
4. อุทธัจจกุกกุกจะ คือ ความฟุ้งซ่าน รำคาญใจ
5. วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย

นิวรณ์นั้นเป็นข้าศึกแก่สมาธิ เวลา มีนิวรณ์ สมาธิก็ไม่มี เวลา มีสมาธิ นิวรณ์ก็ไม่มี เหมือนมืดกับสว่าง เวลา มีตมสว่างไม่มี เวลา สว่างมืดก็หายไป จะนำมารวมกันไม่ได้

นิวรณ์เกิดจาก สัญญา : ความจำได้หมายรู้ และจาก สังขาร ความปรุงแต่งทางจิต บางอย่างเข้ามายั่วชวนให้เกิด นิวรณ์เกิดขึ้นที่จิตเพียงแห่งเดียว แต่มีผลต่อแห่งอื่นๆ สาเหตุที่เกิด

นิเวศน์ คนมีตาหูจมูก ลิ้น ภายใจ ก็ต้องมองเห็นได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส เป็นต้น เมื่อตาเห็นรูป ก็จะเลือก ดู แต่รูปที่ดี จะต้องคิดนึกถึงรูปปานกลาง และรูปเลวด้วย คือต้องนึกถึงไตรลักษณ์ เป็นหลักพิจารณา อยู่เสมอ จะได้ไม่หลง ถ้าจะให้จิตอยู่ในอารมณ์ พระนิพพานอยู่เสมอ เมื่อเห็นอะไรก็ต้องพิจารณาให้ เข้าสู่ไตรลักษณ์อยู่ตลอดเวลา แม้เกี่ยวกับการได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส ฯลฯ ก็ต้องพิจารณาให้เห็นพระ ไตรลักษณ์เช่นเดียวกัน การเพ่งสมาธิวิปัสสนา ให้เพ่งพระพุทธรูป (พุทธานุสสติ) ภายคตสติ อสุภ ตี ที่สุด เมื่อเพ่งจนเกิดสมาธิแล้วก็พิจารณาไปสู่พระไตรลักษณ์ หรืออีกวิธีคือ ความยินดีพอใจ ใน รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ ทั้งปวงอันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ ที่ชาวโลกพร้อม ทั้งเทวโลกสมมติกันว่าเป็นสุข แต่พระอริยะเจ้าเห็นสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นทุกข์ การยินดีในสุกนิमित เช่นนี้ เรียกว่า กามฉันท์

ผู้มีกามฉันท์นี้ควรเจริญ ภายคตาสติ พิจารณาเห็นร่างกายให้เห็นเป็นปฏิภู

พยาบาทเกิดขึ้น เพราะความคับแค้นใจ ผู้มีพยาบาท ชอบโกรธเกลียดผู้อื่นอยู่เสมอๆ ควร เจริญ เมตตา กรุณา มุทิตา คิดให้เกิดความรัก เมตตาสงสารผู้อื่น

ผู้มีความเกียจคร้าน ท้อแท้อยู่ในใจ ไม่กระตือรือร้นในการทำงาน เรียกว่าถูกถีนมิทชะ ครอบงำ ควรเจริญอนุสสติก็มีภูฐาน พิจารณาความดีของตนและผู้อื่น เพื่อจะได้มีความอุตสาหะ ทำงานแก้ความท้อแท้ใจ เสียได้ ความฟุ้งซ่าน ราคาญ เกิดจากการที่จิตไม่สงบ ควรเพ่งกสิณให้ใจผูก อยู่ในอารมณ์ใด อารมณ์หนึ่ง หรือเจริญกัมมัฏฐานให้ใจสังเวชเช่น มรณสติ ความล้มเหลวไม่ตกลงได้ เนื่องจากไม่ได้พิจารณาให้ละเอียดถึงถ้วนควรเจริญธาตุกัมมัฏฐาน เพื่อจะได้รู้สภาวะธรรมตามความ เป็นจริง ธรรมทั้ง 5 ประการนี้เมื่อเกิดกับผู้ใด ย่อมจะเป็นธรรมอันกันจิตไม่ให้ผู้นั้นบรรลุนิเวศน์หรือ สิ่งที่ดีตนประสงค์ได้ ฉะนั้นผู้หวังความสำเร็จในชีวิตควรเว้นจากนิเวศน์ 5 ประการนี้ (พระไตรปิฎกฉบับ ประชาชน)

การใช้หลักธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ธรรม คือ ธรรมชาติ ธรรม คือ การปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ของมนุษย์ ให้ ถูกต้องสมบูรณ์มีสุขภาพกายดี แม้จะเปลี่ยนแปลงไปโดยสภาพธรรมชาติ และมีความแตกต่างกัน ใน แต่ละบุคคลแต่สุขภาพจิตเน้นสิ่งสำคัญ ที่จะต้องประคับประคองรักษาไว้ เพราะ “จิตเป็นนาย กาย เป็นบ่าว” การประคับประคองดูแลรักษาจิต จึงนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เปรียบรถยนต์ กายคือ ตัวถัง รถ ส่วนจิตคือเครื่องยนต์ เครื่องยนต์เสียรถก็ไปไหนไม่ได้ ฉันทันนั้น การประคับประคองดูแลรักษา จิต สำหรับพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ควรได้เทิดทูนพระคุณของพระพุทธเจ้า ไว้เหนือเศียรเกล้า ตลอดเวลา และตระหนักในพระวิสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระกรุณาธิคุณ

สาเหตุที่ต้องเทิดทูนพระคุณของพระพุทธเจ้าเพราะเป็นผู้สอน และชี้แนวทางการปฏิบัติตน เพื่อความสงบสุขของสภาพจิตใจ การสอนเกี่ยวกับ “ทุกขัง อนิจจัง อนัตตา” หัวข้อนี้จะช่วยให้ ผู้สนใจได้หิวยกมาคิด และทำความเข้าใจ พร้อมทั้งปฏิบัติตาม แม้จะยากแต่การคิดบ่อยๆ จะช่วยให้

เข้าใจชีวิตแจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น และยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ง่ายและเร็วขึ้น ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านจิตใจมากบ้าง น้อยบ้าง หากเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของ ทุกข์ อนิจจัง อนัตตา จะช่วยให้เข้าใจแก่นแท้ของชีวิต และการดำเนินชีวิตได้อย่างมีสาระประโยชน์ ไม่ว่าจะใช้ชีวิตอยู่ในช่วงวัยใดๆ

ในธรรมของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับการดำเนินของมนุษย์ที่ได้กล่าวว่า แต่ละคนมีกรรมเป็นแดนเกิด มีการเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ ทุกคนเป็นไปตามกรรม ในข้อนี้ ก็เป็นการสอนชี้ให้เห็นเกิดความจริง เพื่อไม่ให้ประมาท ให้ละความประมาท ให้เร่งประกอบความดีงาม ประกอบกุศลกรรม เพื่อจะเป็นแนวทางนำบุคคลสู่ความดีงาม ความถูกต้องงดงามในชีวิต หากคิดแต่เพียงว่าเกิดมาดีแล้ว หรือไม่ดีเลย ก็จะไม่ทราบจะสร้างคุณงามความดีไปทำไม การสร้างความดีงามนั้นเพื่อความสบายใจ ความอึดเอิบใจ และเป็นการสร้างความมีคุณค่าให้แก่ตนเอง ผู้ที่ได้รับผลการทำความดีงามนั้น ผู้กระทำความดีได้รับผลก่อนผู้อื่นเสมอ และผู้ใกล้ชิดก็จะได้รับผลแห่งการกระทำนั้นเป็นอันดับต่อมา เพราะผู้ให้ ผู้ปฏิบัติดี ผู้ปฏิบัติชอบเป็นที่รักใคร่และเป็นที่เคารพนับถือเสมอ การไม่ปฏิบัติให้อยู่ในความดีงาม หรือสิ่งที่ถูกต้องจะเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติเร่าร้อนใจ นั่งนอนไม่เป็นสุข ผู้ใกล้ชิดก็เดือดร้อนไปด้วย ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงสิ่งที่เห็นได้ในปัจจุบัน และผู้ที่ได้ปฏิบัติ จักพึงเห็นได้อย่างชัดเจนด้วยตนเอง ทั้งปัจจุบันและอนาคต

ธรรมปฏิบัติ ในที่นี้ใคร่ขอแยกออกเป็นดังนี้

1. การสวดมนต์ ถือว่าเป็นการสวดระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์มีหลายแบบ มั่นใจว่าผู้สูงอายุทุกท่านจะได้ปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำ และการสวดมนต์นั้นมีทั้งสวดภาษาบาลี และแปลเป็นไทย ซึ่งช่วยให้ผู้สวดเกิดความเข้าใจ และซาบซึ้งในคำสวดได้มาก ต่อประโยชน์ชวนให้อยากสวดเพราะมีความรู้ และเข้าใจทุกประโยค การสวดมนต์ถ้าปฏิบัติได้เป็นประจำ ถือว่าเป็นการปฏิบัติดีอย่างหนึ่ง

2. การถือศีล 5 ศีล 8 และอุโบสถศีล มีความมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลสำรวมกาย วาจา ใจลดละความพึงพอใจบางอย่าง และสร้างความดีงามเพิ่มขึ้นด้วยการไปวัด ฟังธรรมตามสภาพร่างกาย และสิ่งแวดล้อมจะเอื้ออำนวย ขณะฟังธรรม และจะทำให้เกิดผลจริงๆ จะต้องคิดติดตามไปด้วยทุกขั้นตอน การถือศีล 5 เป็นปกตินิสัย ถือว่าสร้างความเจริญให้ชีวิต เพราะศีล 5 ถือว่าสร้างความเจริญให้ชีวิต เพราะศีล 5 จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ครอบครวั สังคม ประเทศชาติเดือดร้อนวุ่นวายเพราะสมาชิกแต่ละคนไม่ปฏิบัติตนตามศีล 5 ให้ครบถ้วน ซึ่งแต่ละข้อในศีล 5 นั้นมีความสำคัญเกี่ยวพันกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งทำให้ชีวิตไม่สมบูรณ์ มีความบกพร่องเกิดขึ้นในครอบครวั และสังคมได้มาก

3. การเจริญสติ คือ การกำหนดอิริยาบถให้ทันปัจจุบัน และรับรู้ความรู้สึกตามทวารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดเวลาให้มากที่สุด ความรู้สึกของคนมีทางรู้้อยู่ 6 ทาง คือ ตา หู จมูก ลิ้น

กาย ใจ ให้กำหนดรู้ไปตามจริงที่ใจรู้พร้อมกับ กิริยาเคลื่อนไหวอื่นๆ ทำอะไร ก็ให้มีสติกำหนดให้รู้ให้ทันปัจจุบันให้มากที่สุด

อิริยาบถใหญ่คือ กานยืน เดิน นั่ง นอน อิริยาบถย่อยคือ การเคลื่อนไหวทุกกิริยา เช่น การรับประทาน ดื่ม เคี้ยว กลืน เหลี้ยว ก้ม เงย หยิบ ยก ตลอดจนการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะควรพยายามกำหนดให้ได้มากทุกคน ไม่มีใครกำหนดได้ทุกกิริยา ย่อมมีการพลั้งเผลอ เมื่อเผลอก็ให้กำหนดตามความเป็นจริงว่า “เผลอหนอ” ในการเดินจงกรม นั่งสมาธิ และเจริญสตินี้การเจริญสติ จัดว่ามีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง การเดินจงกรมมีความสำคัญเป็นอันดับสอง และการนั่งสมาธิมีความสำคัญเป็นอันดับสาม ในอันที่จะทำให้เกิดปัญญา เมื่อเจริญสติกำหนดรู้ให้ต่อเนื่องกัน จิตจะสงบลงได้ ความฟุ้งซ่านจะน้อยลง จะเกิดความคิดถูก รู้ถูก พุดถูก ทำถูก ซึ่งเรียกว่า ปัญญา เหตุนี้ปัญญาจึงเป็นสิ่งที่รอบรู้ รู้ออบในเหตุการณ์ต่าง ๆ จะคิดสิ่งใด พิจารณาสิ่งใด ก็ต้องพิจารณาด้วยเหตุผล และพิจารณาให้รู้เห็นตามหลักความจริงในสิ่งนั้น ๆ (พระอาจารย์ทูล 49) ปัญญาหรือความดำริชอบ เป็นวิชาแก้ปัญหาโลก-ปัญหาธรรมได้อย่างถูกต้อง และดียิ่ง ผลพลอยได้ที่ตามมา คือ การพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา และความสันติสุข

4. การปฏิบัติสมาธิภาวนา และวิปัสณาภาวนา ขั้นแรกคือ การทำสมาธิเพื่อให้จิตสงบรวมเป็นหนึ่ง เมื่อฝึกจิตสงบได้ดีแล้ว ซึ่งใช้เวลานานแตกต่างกัน ในแต่ละคนจึงปฏิบัติขั้นต่อไปคือ วิปัสณาภาวนา ซึ่งผู้ปฏิบัติ จะต้องมียุทธศาสตร์ผู้สอนแนะแนวทาง จึงจะเกิดความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติต่อไปด้วยตนเอง

5. การเดินจงกรม มีหลายแบบหลายวิธีแต่ทุก ๆ วิธีมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือ ให้จิตเกิดสมาธิ ผลที่ได้ควบคู่กับการเดินจงกรมคือ การเคลื่อนไหวร่างกาย มีเลือดสูบฉีดไปเลี้ยงส่วนปลายของร่างกาย โดยเฉพาะเท้าได้ดีขึ้น เวลาที่ใช้ในการเดินแต่ละครั้ง ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย สำหรับวิธีการเดินนั้น ผู้สนใจจะต้องศึกษาจากครูอาจารย์ ผู้รู้จะช่วยแนะแนวทางที่ถูกต้อง และบรรลุผลได้

สรุปผลจากปฏิบัติสมาธิภาวนา วิปัสณาภาวนา การเจริญสติ และการเดินจงกรมให้เน้นธรรมชาติที่มนุษย์มีอยู่แล้วคือ ลมหายใจ การเดิน การนั่ง การสำรวมอิริยาบถของตนเอง ให้ได้ในทุกอิริยาบถจะช่วยไม่ให้เกิดความพลั้งเผลอ การเดินพลาดหกล้ม ก้าวพลาด และอื่น ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกายจะได้ไม่เกิดขึ้น

ในขณะเดียวกัน พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต) (2551) กล่าวไว้ใน หนังสือพุทธธรรม ความว่า ปัจจุบันนี้ผู้คนมักจะหลงไปตามกระแสของโลกภายนอกผ่านทางอายตนะ ทำให้ไม่รู้เท่าทันโลกธรรม จึงกลายเป็นปัญหาให้สังคมวุ่นวายและห่างไกลจากการปฏิบัติธรรม สำหรับผู้ปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นกิเลสเองก็ยังไม่มั่นใจว่าจะนำหลักธรรมใดบ้างมาใช้ในการปฏิบัติ เพราะพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ใช้ปฏิบัติอยู่มากมาย ซึ่งความจริงแล้วไม่ว่าหลักธรรมใดเมื่อได้ศึกษาและนำมาปฏิบัติแล้ว

หลักธรรมต่าง ๆ นั้นย่อมมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันทั้งสิ้น ดังนั้นไม่ว่าจะนำหลักธรรมใดไปใช้ จึงไม่ใช่เรื่องน่ากังวลประการใด แต่อยู่ที่ผู้ปฏิบัติว่าขณะนั้นจิตอยู่ในสภาวะใด ดังนั้นผู้เขียนจึงได้นำเสนอให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจถึงหลักธรรมเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลส ได้แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อธิเบทา 4 อินทริย 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และมรรคมืองค์ 8 ก่อนที่จะปฏิบัติตามหลักธรรม เหล่านี้ ในเบื้องต้นผู้ปฏิบัติต้องตั้งอยู่กับความดีหรือการกระทำดีโดยทั่ว ๆ ไปซึ่งเรียกว่า “บุญกิริยา วัตถุ” มี 3 อย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนา (อง.อภฺรฐก. (ไทย) 23/36/294.) ก่อน ดังมีพระพุทธพจน์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอย่า กล่าวบุญเลย คำว่า บุญ นี้ เป็นชื่อของความสุข...” (อง.สตตก. (ไทย) 23/62/120.) เมื่อได้ถวายทานแล้ว จึงควรรักษาศีล ต่อจากนั้น จึงควรบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือการเจริญภาวนาเพื่อให้เกิดความสงบนั้นช่วยให้เกิดสมาธิดังมีพระพุทธพจน์ว่า “เมื่อมีสุข จิตย่อมตั้งมั่น (เป็นสมาธิ)” (อง.ฉกฺก. (ไทย) 22/10/423.) และเมื่อจิตเป็นสมาธิบรรลุลมณแล้ว ความสุขก็เป็นองค์ประกอบของฌาน ดังที่เรียกว่า “องค์ฌาน” ฌานสมาบัติที่สูงกว่านั้นขึ้นไปก็เป็น ความสุขที่ประณีตยิ่งขึ้นไปอีก เพราะจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ “นิพพาน” ซึ่งถือว่าเป็นบรมสุข

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2551) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรมภาค 1 มัชฌิมนธรรม เทศนาว่า อวิชชา หรือโมหะ คือความไม่รู้สิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น จึงอยากได้อะไรเห็นแก่ตัวด้วย โลภะ เมื่อขัดข้องและถูกขัดขวางและไม่มีปัญญารู้เท่าทันก็เกิดโทสะ ความขัดใจ และความคิด ท าลายจากกิเลสรากเหง้า 3 อย่างนี้ กิเลสรูปต่าง ๆ ก็ปรากฏขึ้นมากมาย เช่น ความตระหนี่ ความ พุ้งชาน ความวิตกกังวล ความหวงแหน เป็นต้น เป็นการระดมสร้างปัจจัยแห่งความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในตัวมาก ๆ ขึ้น และกิเลสอันเป็นเครื่องหมายแห่งความขัดแย้งย่อมกลายเป็นสิ่งสำหรับกีดกันจำกัดและแยกตัวเองออกจากความประสานกลมกลืนของกระบวนการแห่งธรรมชาติ

พระพุทธเจ้าตรัสเตือนผู้ปฏิบัติธรรมให้ระลึกไว้ความว่า กามทั้งหลายนำยินดีน้อย มีทุกข์มาก ทุกข์ที่ยิ่งกว่ากามไม่มี คนผู้ชองเสพกามย่อมตกรนรก กามทั้งหลายมีทุกข์มากกว่าการใช้ดาบที่ลับดีแล้วฟัน ใช้กริชที่ชุ่มด้วยน้ำมันแหวง และใช้ดอกพุงปึกที่อก (ขุ.ชา. (ไทย) 27/69-70/365.) และตรัสเตือนภิกษุทั้งหลายไว้ว่า นพกปानสูตร ความว่า ถ้าผู้บวชแล้วยังมิได้ประสบปีติ และความสุขที่ไม่ต้องอาศัยกามหรือความสุขที่ ลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น กิเลสทั้งหลาย เช่น อภิชฌา พยาบาท ความพุ้งชาน ความเกียจคร้าน เปื่อหน่ายก็ จะเข้าครอบงำจิตได้ (ม.ม. (ไทย) 13/167/187-188) หมายความว่า ไม่ยินดีประพลติพรหมจรรย์หรือทนประพลติพรหมจรรย์อยู่ ไม่ได้ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งในโลกที่แนะนำ ให้มนุษย์ปฏิบัติให้เกิดความหลุดพ้นจากกิเลส หรือหลุดพ้นจากสังสารวัฏฏได้อย่างแท้จริงด้วยหลักธรรมที่ได้ตรัสรู้ ล้วนแต่เป็นหลักธรรมที่ เป็นไปเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลสทั้งสิ้น (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2540)

เพราะฉะนั้นในบทความนี้ ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ใน 3 ประเด็น คือ 1) กิเลสที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 2) หลักธรรมที่นำไปสู่การหลุดพ้นจากกิเลส 3) วิธีปฏิบัติตนเพื่อการหลุดพ้น

นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขได้ มี 6 อย่าง ได้แก่ พุทธคารวตา (ความเคารพในพระพุทธเจ้า), ธัมมคารวตา (ความเคารพในธรรม), สังฆคารวตา (ความเคารพในสงฆ์), สิกขาคารวตา (ความเคารพในการศึกษา), อัปมาทคารวตา (ความเคารพในความไม่ประมาท) และปฏิสันถารคารวตา (ความเคารพในปฏิสันถาร) คือ การต้อนรับ ปราศรัย (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2551, หน้า 189) และยังเป็นหลักธรรมที่เป็นมงคลอัน สูงสุดอย่างหนึ่งในชีวิต สมดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสตอนหนึ่งไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอนั้นยัง มีความเคารพยำเกรง ดำเนินชีวิตอยู่อย่างเสมอภาคกัน ภิกษุทั้งหลาย การที่พวกเธอเป็นผู้บวช แล้ว ในธรรมวินัยที่เรากล่าวดีแล้ว มีความเคารพมีความยำเกรงกันและกัน ดำเนินชีวิตอย่าง เสมอภาคกันจะพึงดงามในธรรมวินัยนี้” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 7 ข้อ 311, หน้า 125) โดย รวมแล้วหลักธรรมนี้เป็นหลักธรรมที่ สะท้อนการให้เกียรติให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และการปฏิบัติด้วยความเอื้อเฟื้อ หรือด้วยความ หนักแน่นจริงจัง การสร้างความเคารพจึงเป็นหลักการสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลในครอบครัวสังคมอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. หลักการธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

การธรรม หรือ ความเคารพ เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประพฤติ ปฏิบัติ ตามหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ความเคารพนี้ “นับเป็นสมบัติของอารยชนด้วยอารยชน คือคนที่มี อารยธรรมย่อมมีความเคารพกันเป็นระเบียบ” การที่บุคคลจะนับถือกราบไหว้บูชา หรือลงมือกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปหากมีความเคารพเป็นเบื้องต้นแล้วสิ่งนั้นก็ย่อมส่งผลทำให้ สำเร็จประโยชน์แก่ ผู้กระทำอย่างเต็มที่ความเจริญรุ่งเรือง และการได้รับสรรเสริญยกย่องมูทิตา ยินดีเป็นต้นล้วนแล้วแต่ อาศัยความเคารพเป็นที่ตั้งเช่นกันพระพุทธองค์จึงทรงสรรเสริญความ เคารพว่าเป็นมงคลแก่ชีวิต เพราะเป็นปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาชีวิตช่วยให้ชีวิตมีความเจริญช่วย ยกกระดับชีวิตให้สูงขึ้นและช่วยให้ มีจิตใจสูงขึ้นด้วยคุณธรรมประจำใจ (บุญมา จิตจรัส, 2533, หน้า 215) เป็นความเคารพที่มีปัญญา เป็นมูลฐานจึงจะชอบด้วยพุทธประสงค์ (ปิ่น มุกกันต์, 2535, หน้า 51) หมายความว่า การที่เราจะ เคารพสิ่งใดลงไปควรตระหนักให้มากเรียกว่า ตระหนักในความ ดี ความตระหนักในความดีนั้นนั่นจึง เป็นเนื้อแท้ของการธรรม หรือ ความเคารพ และควรสร้าง เป็นนิสัยติดตัว จะเห็นได้ว่า การที่เหล่า พุทธศาสนิกชนต่างยึดถือ และปฏิบัติตามหลักธรรม ด้วยความเคารพ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ เข้าใจหลักการของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และยังเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ ยาวนานต่อไปได้ นอกจากนี้แล้วไม่ว่าจะเป็น บุคคล หรือสิ่งของที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคม พระพุทธ

องค์ที่ทรงให้ความเคารพ และให้ความสำคัญ ต่อสิ่งเหล่านั้นเช่นกัน การเคารพจึงเป็นหลักธรรมสำคัญ ที่บุคคลควรตระหนักในจิตใจให้มากรวมทั้งเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์

หลักธรรมเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา และจัดว่าเป็นมงคล อันสูงสุดควรให้ความสำคัญ และตระหนักในใจด้วยการเคารพต่อบุคคลและสิ่งของทั้งตัวอย่างพระพุทธรูปองค์เป็นหลัก เพราะแม้แต่พระพุทธรูปองค์ยังทรงให้ความเคารพต่อพระธรรม และพระสงฆ์ หรือ แม้แต่สถานที่สำคัญๆ ก็ทรงแนะนำให้เคารพสักการะนับถือ เช่น สังเวชนียสถานได้แก่สถานที่อันเป็นที่ตั้งแห่งความสังเวช เมื่อกล่าวถึงหลักความเคารพใหญ่ๆ ใน พระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เถรวาทมี 6 ประการ คือ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 8 ข้อ 271, หน้า 363)

1. พุทธคารวตา หมายถึง มีความเคารพเอื้อเฟื้อในพระพุทธเจ้า ในฐานะของพุทธศาสนิกชน ซึ่งประกาศตนนับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งที่ระลึกนั้นจะต้องแสดงความเคารพเอื้อเฟื้อต่อพระพุทธเจ้าด้วยกาย ด้วยวาจาและด้วยใจ เมื่อเข้าไปในสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าต้องมีอาการกาย วาจา ที่แสดงออกถึงความเคารพนับถือเวลาพูดถึง ก็ต้องพูด ถึงด้วยความเคารพ ไม่ดูหมิ่น ไม่ลั้งเลสงสัยเวลาคิดถึง ก็คิดถึงด้วยความเคารพเทิดทูน ในฐานะ เป็นศาสดาแห่งตน

2. อัมมคารวตา หมายถึง มีความเคารพหนักแน่นในพระธรรมธรรมะ คือคำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้าการแสดงความเคารพต่อพระธรรมด้วยกายบุคคลอาจทำได้ด้วยการไม่เดิน ข้าม เดินเหยียบนั่งทับอักษรจารึกพระธรรม ไม่เอาธรรมะมาพูดเล่น ตลกโปกฮา ขาดความ คารวะหรือวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความดูหมิ่น หรือมีความรู้สึกคัดค้านขัดแย้งกับธรรมะที่ พระพุทธเจ้าทรงแสดงเอาไว้ และไม่ค้านคำสั่งที่เป็นพระวินัย ด้วยแสดงความเคารพ ด้วยยึดถือ และประพฤติปฏิบัติตามด้วยการเว้นข้อที่ทรงห้ามและทำตามข้อที่ทรงอนุญาต

3. สังฆคารวตา หมายถึง มีความเคารพแก่กล้าในพระสงฆ์ พระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่ ศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วสอนบุคคลอื่นให้ ปฏิบัติตามด้วย พระสงฆ์จึงเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควร ไหว้ ควรเคารพสักการะ นับถือ ของพุทธศาสนิกชน ในพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ด้วยกัน การแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ด้วยกายก็คือทำอะไรด้วยความปรารถนาดี หวังดี เมื่อพูดกับ ท่านก็พูดด้วยความเคารพ มีความปรารถนาดี มีความหวังดีจะคิดอะไรถึงท่านก็คิดด้วยความ เมตตา ความปรารถนาดี ไม่แสดงอาการดูหมิ่นในลักษณะต่าง ๆ

4. สิกขาคารวตา หมายถึง มีความเคารพแก่กล้าในไตรสิกขา ไตรสิกขา คือ ศีล เป็น ข้อห้ามไม่ให้ทำ และอนุญาตให้ทำ พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติเป็นพุทธอาณัติ สมาธิ เป็นหลัก การประพฤติปฏิบัติเพื่อทำจิตให้สงบ ปัญญา เป็นข้อปฏิบัติเพื่อขจัดกิเลสในชั้นต่าง ๆ ให้ออกไป จากจิตใจ การแสดงความเคารพต่อไตรสิกขา ก็คือ ปฏิบัติโดยเอื้อเฟื้อ ในสิกขาบัพพัญญุตินี้ ทรงบัญญัติไว้

มีปกติเห็นน่ากลัวในโทษ แม้เพียงเล็กน้อย ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดซึ่งทรงวางไว้ ให้ความใส่ใจสนใจการบำเพ็ญเพียรทางจิต พยายามใช้ปัญญาพิจารณาสรรพ สิ่งทั้งหลาย จนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งเหล่านั้น

5. อัปมาทการวตา หมายถึง มีความเคารพในความไม่ประมาท คำว่าไม่ประมาท คือ ความไม่เผอเรอ หลงลืม พลังพลาด บุคคลจะต้องดำรงตนอยู่อย่างมีสติ ไม่ประมาทในวัย ว่า อายุยังน้อย ในความไม่มีโรค ว่าสุขภาพแข็งแรง และในชีวิต ว่าเรายังไม่เป็นอะไร ด้วยการ พยายามระมัดระวังใจของตน ไม่ให้ความกำหนัด ชัดเคือง ลุ่มหลง มัวเมาในอารมณ์ทั้งหลาย เป็นต้น

6. ปฏิสันถารการวตา หมายถึง มีความเคารพในการปฏิสันถาร การปฏิสันถาร คือ การต้อนรับปราศรัย เป็นหน้าที่ของเจ้าถิ่นที่จะแสดงอัธยาศัยไมตรีต่อคนที่มาสู่สำนักของตน การแสดงปฏิสันถารทำได้ 2 วิธีคือ 1) อามิสปฏิสันถาร ต้อนรับด้วยวัตถุสิ่งของ มีเครื่องดื่ม ข้าวปลาอาหาร 2) ฉัมมปฏิสันถาร คือต้อนรับให้เหมาะสมแก่ฐานะของแขก ตลอดถึงสนทนา ธรรม กล่าวธรรมะด้วยกัน

สรุป หลักการธรรม ทั้ง 6 ประการนี้ เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา และจัดว่าเป็นมงคลอันสูงสุดควรแก่การนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พระพุทธเจ้า ทรงแสดงไว้ว่าเป็นข้อปฏิบัติที่ผู้เห็นภัยในสังสารวัฏ จะต้องกระทำให้บังเกิดขึ้น และเมื่อใคร ปฏิบัติตามได้ ก็ได้ชื่อว่าได้ปฏิบัติตนใกล้พระนิพพาน

2. การเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข

การเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขให้มีความสุขภายในครอบครัวนั้น ไม่ใช่เรื่องยากทุกครอบครัวสามารถทำได้หากแต่ทุกคนให้ความรัก และความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ก็จะเป็น หนทางนำไปสู่ความมั่นคงและสันติสุข หากทุกครอบครัวให้ความตระหนักและเอาใจใส่กันเป็น อย่างดี ก็เปรียบเสมือนมีน้ำคอยหล่อเลี้ยงต้นไม้ให้มีความสดชื่น และอุดมสมบูรณ์มีชีวิตชีวา มากขึ้น และที่สำคัญครอบครัวจะใช้ชีวิตร่วมกันให้มีความยืนยาวและมั่นคงได้นั้น จะต้องเป็นหลัก ยึดในการปฏิบัติร่วมกันภายในครอบครัว ซึ่งแต่ละคนแต่ละท่านสามารถนำมายึดถือและปฏิบัติ ใช้ได้ทันที ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติตามหลักทฤษฎี 5 ย. ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นเครื่องปฏิบัติ ซึ่งถ้าหากปฏิบัติอย่างเป็นเนืองนิตย์แล้วจะทำให้ครอบครัวนั้นมีแต่ความสุขได้ตลอดไป คือ

1. ยิ้มแย้มต่อกัน ในแต่ละวันควรยิ้มแย้มให้กันเพราะการยิ้มแย้มเป็นลักษณะของคน มีความสุข ประสบความสำเร็จ แม้แต่พระอรหันต์ ก็จะมีการยิ้มแย้มปรากฏให้เห็น

2. ยกย่องกัน การยกย่องผู้อื่นในวงสังคมนั้นถือได้ว่าเป็นแนวทางบัณฑิต แม้ในศาสนา ก็มีคำกล่าวที่ว่า ควรยกย่องบุคคลที่ควรยกย่อง ให้เกียรติบุคคลที่ควรให้เกียรติ

3. เยือกเย็นเข้าหากัน ลักษณะเยือกเย็นเป็นลักษณะของคนที่ประกอบไปด้วยเมตตา มีแต่ความรักปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นภาวะของจิตที่มีความสุข จะพูดอะไรก็สงบ เย็น สบายใจ

4. ยืดหยุ่นบ้าง ตามสภาพ เมื่อไหร่ก็ตามที่เราเห็นว่า ปรับตัวอย่างนี้แล้วจะได้รับประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า ก็ควรปรับตัว มีความยืดหยุ่นอ่อนน้อมได้ แข็งได้ตามโอกาส เพราะสรรพสิ่งก็ มีความไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงปรากฏให้เห็นอยู่แล้ว

5. ยืนหยัด มีความมั่นคงในสิ่งที่เป็นความดี สิ่งใดก็ตาม ไม่ว่าจะจะเป็นความซื่อสัตย์ สุจริต หรือ การรักษาศีล 5 เมื่อประพฤติปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดความสุขสบายใจ ก็ควรยืนหยัด ปฏิบัติต่อสิ่ง นั้นต่อไป

สรุป คือ ความสุขที่สามารถสร้างได้ด้วยมือเราอันดับแรกต้องเริ่มจากตัวเราเองเป็น หลัก ก่อน แล้วพยายามปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนในครอบครัวได้ให้ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความสุขที่ มั่นคงและถาวรจริงๆ มีอยู่ในตัวทุกคนเพราะคงไม่มีใครอยากจะทำให้เกิดปัญหาหรือ ความทุกข์กับ ครอบครัวตนเอง ฉะนั้นต้องให้ทุกคนนั้นให้ความสำคัญและหมั่นทำกิจกรรมร่วม กันเป็นประจำเพื่อ สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันตลอดถึงเป็นสะพานเชื่อมสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน トラบนานเท่านั้น

3. การประยุกต์ใช้หลักการธรรมเพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข

จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ทำให้เป็นปัญหาที่กระจายไปใน วงกว้าง เพราะฉะนั้นหากเราปล่อยนิ่งเฉยปัญหาก็จะยิ่งบานปลาย จึงต้องหาวิธีการที่จะมาช่วย ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ สัมภาษณ์เพื่อนำมา เป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ ในที่สุดก็พบว่าการใช้ชีวิตร่วมกันใน ครอบครัวได้ดีนั้น ต้องอาศัย สมาชิกของครอบครัวเป็นหลักในการขับเคลื่อน ครอบครัวจึงจะ เป็นระเบียบและมีความมั่นคงได้ สืบเนื่องและยาวนาน ครอบครัวจะมีความเข้มแข็ง ต้องมีการ อบรมบ่มนิสัยของสมาชิกในครอบครัว ให้มีคุณธรรมโดยเฉพาะการเป็นผู้มีความเคารพอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ แต่ในปัจจุบันเป็นที่น่าสังเกต ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นหลายปัญหา ก็มีสาเหตุมาจาก ครอบครัวเป็นหลักเช่นกัน เช่น ปัญหาครอบครัว แตกแยก และปัญหาหาเสพติด และยิ่งใน ปัจจุบันเรื่องความเคารพกัน การให้เกียรติกันและกันใน ครอบครัวเริ่มลดน้อยถอยลงไปมาก ลูก เริ่มมองเห็นความสำคัญของผู้มีพระคุณน้อยลง ทำให้มีขาด ความเคารพ และความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งปัญหาดังกล่าวหากเรามองย้อนไปในอดีตถึง วิธีการเสริมสร้าง ครอบครัวสันติสุขของคนสมัยก่อน จะเห็นได้ว่ามีความเจริญทางด้านจิตใจสูงกว่าคน ในปัจจุบัน มาก ความเดือดร้อนวุ่นวายต่าง ๆ จึงไม่ค่อยมีมากนัก เพราะคนสมัยก่อนมีแต่การให้ เกียรติและความเคารพต่อกัน ผู้น้อยต้องเคารพผู้ใหญ่เป็นวัฒนธรรมที่ปัจจุบันแทบจะหายไปตามยุค สมัย อีกทั้งครอบครัวสมัยก่อนยังดำรงตนถ้อยทีถ้อยอาศัยกันลดความเห็นแก่ตัวน้อยลง มีแต่ ความ เมตตากรุณา ฉะนั้นเราจึงความตระหนัก และมีวิธีการแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่ง จะได้ อธิบายสรุปเป็นแผนภาพไว้ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้เป็นกระบวนการช่วยเสริมสร้าง ครอบครัวให้มี ความสันติสุขได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า หลักธรรมว่าด้วยเรื่องการเคารพซึ่งกันและกันนั้น เป็นหลักธรรมสำคัญที่จะนำไปสู่การ เสริมสร้างครอบครัวสันติสุขตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ในคารวธรรมนั้นยังเป็นการ ช่วย สร้างมิตรภาพระหว่างคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี พร้อมกับการพิจารณาให้เห็นถึงคุณค่าของการเคารพกันและกัน ไตร่ตรองผลดี ผลเสียแล้ว ลงมือปฏิบัติด้วยความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองเสริมสร้างสติปัญญาการพัฒนาความเป็นมนุษย์ในด้าน ศีล จิต และปัญญา เป็นการมุ่งไปสู่วิถีแห่งการสร้าง สันติภาพภายใน การเสริมสร้างสันติสุขภายใน ครอบครัวนั้น เป็นความสุขที่สามารถสร้างได้ด้วยมือเราอันดับแรกต้องเริ่มจากตัวเราเองเป็นหลักก่อน แล้วพยายามปลูก จิตสำนึกให้ทุกคนในครอบครัวได้ให้ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะต้องให้ทุกคนในครอบครัว นั้นให้ความสำคัญ หมั่นทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำเพื่อ สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันตลอดถึงเป็น สะพานเชื่อมสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แนวทางการ เสริมสร้างครอบครัวสันติสุขนั้น จะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงแนวทาง ป้องกันของปัญหา เดิมนั้นครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุขดี แต่อาจเป็นเพราะมีปัจจัย ภายนอกเข้ามากระทบ บวกกับอารมณ์ของแต่ละคนเข้าไป จึงทำ ให้เป็นปัญหาลุกลาม เป็น สาเหตุให้ครอบครัวไม่กล้าที่จะเผชิญหน้ากัน หรือ ไม่อยากที่จะพบปะ พูดคุยกัน ทางออกของ ปัญหาดังกล่าว คือ ครอบครัวต้องมีการสื่อสารพูดคุยกันก่อน พยายามหัน หน้าพูดคุยกันให้ได้ และพร้อมที่จะให้อภัยกัน เปิดใจรับฟังความคิดเห็น จากนั้นให้ใช้สติพิจารณา ระลึกถึงสิ่งดีงามที่ ครอบครัวเคยร่วมกันทำมา หมั่นทบทวนความรู้สึกดี ๆ เข้าหากัน เพื่อเปิดโอกาส ให้คนที่มี ปัญหาในครอบครัวได้เข้าใจถึงความห่วงใย ในเจตนาของเราที่อยากจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ กันและกัน

2.3 แนวคิดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการ คณะสงฆ์

2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารในทางพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาทบทวนเอกสารของการบริหารในทางพระพุทธศาสนาพบว่า มีนักวิชาการทาง พระพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการในทางพระพุทธศาสนาไว้หลายท่านดังนี้

ท่านพุทธทาสภิกขุได้พูดถึงการบริหารว่าเป็นการดำเนินงานไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วย ปัญญากระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเองต้องมีการป้องกันและ แก้ไขปัญหาอุปสรรคด้วยสติปัญญา พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2554) ได้กล่าวถึง ความหมายการปกครองหรือการบริหารตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ว่าการปกครองตาม ความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษาการปกครองและความสงบเรียบร้อย ที่ เกิดจากการปกครองนั้นมีใช้จุดหมายในตัวแต่เป็นเพียงปัจจัยคือสภาพเอื้อเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคล

บรรลุดูจุดหมายแห่งการศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษาจึงถือคติได้ว่าการปกครองที่มีขึ้นเป็นเรื่องของการศึกษาและเพื่อการศึกษาทั้งสิ้น

2.3.2 การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์

การบริหารกิจการคณะสงฆ์

มีนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของบทบาทในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ไว้ดังนี้

พระพรหมโมลี (สมศักดิ์อุปโสโม) (2549) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารจัดการคณะสงฆ์นั้นพระสังฆาธิการเป็นบุคลากรอันสำคัญยิ่งของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากพุทธบริษัทให้เป็นผู้ดำเนินการด้านต่าง ๆ ของพระพุทธศาสนาความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาจะสัมพันธ์อย่างยิ่งกับคุณภาพของพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ ภารกิจของพระสังฆาธิการนั้นนอกจากหน้าที่ตามปกติของพระสงฆ์คือการสอนธรรมาปฏิบัติแก่พุทธบริษัท แล้วยังมีภารกิจด้านการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนาอีก 6 ด้านกล่าวคือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่งานการสาธารณูปการและด้านสาธารณสงเคราะห์การบริหารจัดการ ภาระงานด้านต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นล้วนต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ อย่างเพียงพอจึงจะสำเร็จลุล่วงดังหมายได้

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ปยุตโต) (2527) ได้กล่าวว่าบทบาทของพระสังฆาธิการหรือพระสงฆ์ที่แท้จริงถูกกำหนดโดยพระธรรมวินัยเป็นหลักนอกเหนือจากการประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยแล้วก็จัดว่าเป็นบทบาทเสริมเช่นเดียวกับแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อบุคคลอยู่ในองค์การความคาดหวังขององค์การถือเป็นบทบาทคาดหวังที่มีความสำคัญและเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินพฤติกรรมอย่างเป็นทางการ” โดยนัยนี้ก็หมายความว่าบทบาทของพระสังฆาธิการย่อมขึ้นอยู่กับข้อกำหนดตามพระธรรมวินัยเป็นสำคัญส่วนบทบาทตามความคาดหวังของสังคมก็ถือเป็นบทบาทเสริมอีกด้วย

พระราชรัตนมณี (ชัยวัฒน์ ปญญาสิริ) (2538) ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารจัดการคณะสงฆ์และพระศาสนาในด้าน สาธารณูปการของวัดแบ่งได้ 3 เรื่องคือ 1) การบูรณะและพัฒนาวัด 2) การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะและ 3) การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดด้วย

จากกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ 15 ข้อที่ 5 ว่าด้วยเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้แก่กิจการที่คณะสงฆ์จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและ พระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลนวัดและเจ้าอาวาส พระภิกษุเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ให้

สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการสนับสนุนทุนการศึกษาเด็กนักเรียนการช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น

2.3.3 การคณะสงฆ์

คำว่า “การ” เป็นคำนาม ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “งาน” “สิ่งหรือเรื่องที่ต้องทำ” ถ้าอยู่หน้านาม หมายถึง “เรื่อง” “ธุระ” “หน้าที่”

ดังนั้น เมื่อรวม “การ” กับ “คณะสงฆ์” เป็น “การคณะสงฆ์” จึงหมายถึง “งานของคณะสงฆ์” “สิ่งหรือเรื่องที่คณะสงฆ์ต้องทำ” “สิ่งหรือเรื่องที่คณะสงฆ์ควรทำ” “ธุระของคณะสงฆ์” “หน้าที่ของคณะสงฆ์” โดยตรงได้แก่กิจการที่คณะสงฆ์ต้องกระทำหรือที่คณะสงฆ์ควรกระทำ กิจการที่เป็นงานของคณะสงฆ์ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องถือหรือควรถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นกิจการขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ทุกส่วนและทุกชั้น เพราะคณะสงฆ์ต้องดำเนินกิจการคณะสงฆ์โดยแท้

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มาตรา 15 ตรี (1) และ (3) และข้อ 5 แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ กล่าวถึง “การ” ไว้โดยชัดเจนเป็น 6 คือ

- 1) การรักษาความเรียบร้อยดีงาม
- 2) การศาสนศึกษา
- 3) การศึกษาสงเคราะห์
- 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 5) การสาธารณูปการ
- 6) การสาธารณสงเคราะห์

กิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนา จะมีมากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมรวมลงใน “การ” ทั้ง 6 นี้ และการทั้ง 6 นี้ เป็นงานในหน้าที่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์โดยแท้ แต่วิธีดำเนินการนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม

อนึ่ง การนิคหกรรม ตามมาตรา 24 – 25 ซึ่งแต่ใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484 เรียกว่า “การวินิจฉัยอธิกรณ์” ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายเถรสมาคม

กล่าวโดยสรุปแล้ว “การ” ที่กล่าวมานี้ ย่อมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะ และมหาเถรสมาคมตลอดจนพระภิกษุ คณะบุคคล ที่มหาเถรสมาคมมอบให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ทั้งสิ้น

ดังนั้น จากกระแสสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปขึ้นในทุกองค์กร ไม่เว้นแม้กระทั่ง วงการพระพุทธศาสนา และจากสาเหตุของปัญหาการนำพระพุทธศาสนาใช้ใน

ชีวิตประจำวันอาจจะมี รูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร และปัญหาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะ พระภิกษุสามเณร ซึ่งได้รับ การยกย่องนับถือว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ” บางรูป ได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่ง ศรัทธา มีการดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง

ด้วยเหตุนี้สภาปฏิรูปแห่งชาติจึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปองค์กรพระพุทธศาสนาใน 4 ประเด็นหลักคือ

1) เรื่องทรัพย์สินของวัดและพระสงฆ์เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปแสดงความ อวด รวย ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ทำให้เห็นว่าเป็นผู้สะสมมากกว่าเสียสละ และทรัพย์สินของวัดไม่มีการแสดง บัญชี ทรัพย์สินให้พุทธศาสนิกชนได้รับรู้ถึงที่มาที่ไปของเงินบริจาค ไม่มีการตรวจสอบความโปร่งใส

2) เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤตินอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง ประพฤติไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะไม่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน สั่งสอนประชาชนตามความเข้าใจของตัวเองที่ คิด ว่าถูกต้อง หรือสอนตามแบบอย่างโบราณจารย์ที่เคยสั่งสอนกันมาจากอดีต

3) เรื่องการทำพระธรรมวินัยให้วิปริตและการประพฤติวิปริตจากพระธรรมวินัย เนื่องจากมี พระภิกษุบางรูปที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพอสมควรแต่ดัดแปลงหลักธรรม คำสอน นั้นให้เอื้อประโยชน์แก่ตนเอง สร้างความเข้าใจผิดแก่พุทธศาสนิกชนผู้เคารพนับถือและปฏิบัติ ตาม จนเข้าใจว่านั่นคือพระพุทธศาสนาที่แท้จริง

4) เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุนปกป้องคุ้มครองกิจการพระพุทธศาสนา เพราะเห็นว่า องค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ไม่สามารถที่จะบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนาให้เรียบร้อยดังงามได้องค์กรทาง พระพุทธศาสนา ขาดความทันสมัย แก้ไขปัญหาได้ไม่ทันทั่วถึง

สภาปฏิรูปแห่งชาติจึงนำข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติให้ฝ่ายศาสนาจักร คือ มหาเถรสมาคม ดำเนินการหาแนวทางในการ ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และ จารีต ประเพณีที่ปฏิบัติสืบกันมา การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาถูกยกขึ้นมาเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อ สร้างศรัทธา ประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้กลับคืนมาโดยเร็ว จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนางานคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ มี ประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับ ภาระงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์มีการจัดระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขต ปกครองทุกหน กำหนด แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560 – 2564 และการนำ

นโยบายสู่การปฏิบัติ โดยถ่ายถอดสู่ระดับहन ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด

2.3.4 การกิจงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์

การบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นการวางแผนการปกครองคณะให้ขึ้นอยู่กับความเรียบร้อย มีระเบียบแบบแผนที่มีการปกครองเป็นคณะให้คณะสงฆ์ได้อยู่อย่างความเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อดูแลในด้านต่าง ๆ ด้วยความเรียบร้อยจึงได้มีนักวิชาการได้ ให้ความหมายของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไว้ ดังนี้

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูรธมมจิตโต, 2539, หน้า78) ได้กล่าวถึงความหมายของการปกครอง คณะสงฆ์ หรือการบริหารคณะสงฆ์ ตามทัศนะของพระพุทธศาสนาว่า การปกครองตามความหมายใน พระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษาการปกครองและความสงบเรียบร้อยที่เกิดจากการปกครองนั้น มิใช่เป็นจุดหมายในตัวแต่เป็นปัจจัยคือสภาพเอื้อเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลบรรลุจุดหมายแห่งการศึกษาหรือ เพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษาทั้งสิ้นถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษา ก็ต้องปกครองด้วยอำนาจเมื่อ ปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปฏิบัติที่เอียงไปในทางที่ขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้การปกครอง แบบใช้อำนาจใช้อำนาจและจะเน้นการลงโทษมากยิ่งขึ้นตามลำดับไม่ใช้การปกครองแบบพยายามสร้างคน ดีแต่เป็นการปกครองแบบการจัดคนเลวนั่นเอง

สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคณาจารย์ (ช่วง วรปุลญฺญวรมหาเถระ), 2557, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารวัดว่า ต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาดสว่างและสงบดังนี้

1. สะอาด หมายถึง การดูแลและการจัดการวัดที่ดีไม่สกปรกรกรุงรังจัดเสนาสนะเป็นระเบียบ เรียบร้อยเป็นที่เกิดศรัทธาประสาทะแก่ผู้มาพบเห็นไม่สร้างความขุ่นข้องใจแก่ผู้มาเยือน
2. สว่าง หมายถึง การจัดการที่ดูโปร่งสบายตามไม่รกทึบหรือมีความสลับซับซ้อน เน้นความเรียบง่ายและประโยชน์ให้สอยสูงสุด
3. สงบ หมายถึง วัดเป็นสถานที่ที่สงบจากอบายมุขไม่มีเสียงอึกทักครึกโครมรุ่มเย็นเป็นสุขด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ

ความหมายของการบริหารวัด เป็นการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในและนอกวัด มาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่วัดซึ่งหมายถึงการจัดวางโครงสร้างในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ให้มี ลำดับขั้นตอนที่มีระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน เพราะวัดเป็นสถานที่ สาธารณะและเป็นแหล่งรวมใจของชาวพุทธ ดังนั้น วัดจึงควรมีการจัดการกับทรัพยากรที่อยู่อย่างมี ประสิทธิภาพ

ภารกิจงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์ ประกอบด้วย

1. ด้านการปกครอง

การจัดโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดจากความต้องการของรัฐบาลซึ่งในสมัยนั้นมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับ นโยบายการปกครองประเทศ ที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำมาซึ่งความล่าช้า และ ความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น 3 ทาง คือ สังฆสภา คณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธร ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 ด้วยเหตุผล ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ขึ้นใน พ.ศ. 2530 เมื่อคณะกรรมการทำงานสำเร็จรัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ พระธรรมปิฎกโศภณ (วราปญฺญวรมหาเถระ, 2553, หน้า 8-10)

โดยที่การจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์มิใช่เป็นกิจการซึ่งแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อการถ่วงดุลอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน และโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอน ประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการ จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราชสกลมหา สังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์มหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัยทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาโดยการปกครองคณะสงฆ์ในยุคนี้ อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม มีความหมายกว้างขวางมากเพราะถ้าพิจารณาเทียบเคียงกับอำนาจหน้าที่ของสังฆสภา คณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธรตามที่บัญญัติแยกอำนาจกันไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 แล้วจะพบว่าอำนาจ หน้าที่ต่าง ๆ ทั้งสามส่วนนั้นได้รวมกันเป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม

สรุปได้ว่า ด้านการปกครอง หมายถึง การดูแล คุ้มครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองของ คณะสงฆ์ไทย เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธาน มีการบังคับบัญชากันไปตามลำดับชั้น นับตั้งแต่ระดับมหาเถรสมาคมลงไปถึงเจ้า อาวาส พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2535 ได้ลำดับชั้นการปกครอง คณะสงฆ์ไว้ดังนี้มาตรา 20 คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบ การ ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน กฎมหาเถรสมาคม หลักการปกครอง เป็นภารกิจที่วัดโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าของอาวาส หรือเจ้าคณะปกครองดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษา ความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของ สมเด็จพระสังฆราช

พระสังฆราชภารกิจ ด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าคณะปกครองทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ (หน) นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์เป็นพระอุปัชฌาย์ในการอุปสมบทกุลบุตรด้วย

2. ด้านการศาสนศึกษา

การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของบรรพชิตและคฤหัสถ์หรือการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ธรรม 2 ประการของบรรพชิตและคฤหัสถ์ในปัจจุบันจัดการศึกษาของสงฆ์เป็น 2 ส่วน คือการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลีและการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญการศาสนศึกษา หมายถึง ปฏิบัติปฏิบัติปฏิบัติและมุ่งให้ศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ สีลสิกขา การอบรมกาย วาจา จิต สิกขาการอบรมใจ ปัญญาสิกขาการอบรมกายวาจาใจด้วยปัญญา (พระครูปลัดตาทิพย์ อดุลเวที (ของดี), 2546, หน้า 77)

การศึกษาตามหลักพุทธศาสนา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ระดับต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นรู้สัจจะธรรม เมื่อรู้แล้วจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่น และสังคมการศึกษาในทางพระพุทธศาสนานั้น เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่น ๆ อันสมควรแก่สมณะ การบวชเรียน คือ การศึกษาโดยการบรรพชาเป็นสามเณรอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เพื่อ ศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเนื้อหาของการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ก็คือ พระพุทธศาสนานั่นเอง สภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในสมัยปัจจุบัน การศึกษาปริยัติธรรมและ การศึกษาอื่นๆ อันควรแก่สมณะเป็นกิจการสำคัญอย่างหนึ่งที่คณะสงฆ์จัดให้มีการดำเนินการดังที่กำหนด ไว้ในอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมตอนหนึ่งว่า “ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ และในระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางก็ได้กำหนดวิธีดำเนินการควบคุมและส่งเสริมศาสนศึกษา ว่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม และในส่วนของ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ได้กำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าคณะทุกส่วนทุกชั้นว่า ควบคุมและส่งเสริมศาสนศึกษา ให้ดำเนินไปด้วยดี การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ได้จัดการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน (พระยุทธิบาท รมณียธมโม (แก้วกันหา), 2547, หน้า 101) ดังนี้

1. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมตาม หลักสูตร แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ นักเรียนชั้นตรีนักเรียนชั้นโท นักเรียนชั้นเอกถ้าเป็นฆราวาสมีอุปาสก อุปาสิกา หรือแม่ชีที่ศึกษาเล่าเรียนเรียกว่าธรรมศึกษาแบ่งออกเป็นธรรมศึกษาชั้นตรีธรรมศึกษาชั้นโท และธรรมศึกษาชั้นเอกการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักสูตร

2. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาการจัดการเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงประกาศให้เป็นระเบียบว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และฉบับปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2535 มีทั้ง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ทั้งวิชาสามัญและการศึกษาพระปริยัติธรรม ควบคู่กันไปเพื่อให้พระภิกษุและสามเณร มีความรู้ในหลักธรรม หากพระภิกษุและเณรเหล่านี้มีความ ประสงค์จะลาสิกขา ก็สามารถนำวุฒิการศึกษาที่ได้รับไปใช้เพื่อ การศึกษาต่อในสถานศึกษา หรือใช้สมัคร งานเพื่อประกอบอาชีพได้การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติ ธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลีนอกจากจะเป็น การศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นการ สืบต่ออายุพระพุทธศาสนาไว้อีกด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาภาษาบาลีเพราะถ้าไม่รู้ภาษาบาลี แล้วก็จะไม่มีผู้ใดสามารถรู้และเข้าใจพระพุทธวจนะใน พระไตรปิฎก ถ้าขาดความรู้เรื่องพระไตรปิฎก แล้ว พระพุทธศาสนาก็จะต้องเสื่อมสูญไปด้วยเหตุนี้เพื่อ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อ พัฒนาชีวิตโดยดำเนินตามองค์ประกอบของการศึกษา พระพุทธศาสนาที่สำคัญ 3 ประการคือ

2.1 ปฏิบัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยนับเป็นองค์ประกอบสำคัญโดย ความเป็น พื้นฐานของการปฏิบัติและการศึกษาเล่าเรียนปริยัติธรรมนั้นเป็นการศึกษาภาคทฤษฎีคือ การศึกษาธรรม วินัยให้มีความรู้พื้นฐานอย่างแจ่มแจ้งเพื่อให้เกิดความกระจ่างแจ้งว่าคำสั่งสอนของพระ พุทธองค์ที่จัดเป็น ธรรมบทนั้นบทนี้ว่าด้วยเรื่องอะไรถ้าผู้เรียนจะน้อมนำเอาธรรมคำสั่งสอนมาปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางหรือ แสงประทีปแห่งชีวิตทำอย่างไรและเมื่อปฏิบัติตามแล้วจะได้ผลอย่างไรเรียกว่า ปฏิบัติ

2.2 ปฏิบัติได้แก่ การน้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนที่ได้เรียนรู้ในทางภาคทฤษฎีนั้นมา สู่ ภาคปฏิบัติคือนำมาประพฤติปฏิบัติจริง ๆ เพื่อเป็นการอบรมกายวาจาและใจ

2.3 ปฏิเวธ ได้แก่ผลของการปฏิบัติธรรมนั้น เช่น พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระ อรหันต์สาวก พระอรหันตสาวิกและพระอริยบุคคลเป็นต้น ผู้ได้รับผลแห่งการปฏิบัติซึ่งทำให้ยก ฐานะ จากปุถุชนธรรมดาขึ้นมาเป็นพระอริยบุคคลการบรรลุธรรมขั้นนั้นๆตามภูมิธรรมที่ตนปฏิบัติ นั้น ไม่มีใครมายกย่อง หรือแต่งตั้งให้แต่การยกฐานะดังกล่าวเป็นโดยอัตโนมัติ (พระมหาศกดิ์พิชิต ฐานสิทโธ, 2549, หน้า 39-41)

สรุปด้านการศาสนศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม ความสำคัญของ การศึกษาในทางพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม และบาลี นอกจากจะเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นการสืบต่ออายุ พระพุทธศาสนาไว้ อีก ด้วย โดยเฉพาะการศึกษาภาษาบาลีเพราะถ้าไม่รู้ภาษาบาลีแล้ว ก็จะไม่ผู้ใดสามารถรู้และเข้าใจ พระ พุทธวจนะในพระไตรปิฎก ถ้าขาดความรู้เรื่องพระไตรปิฎกแล้ว พระพุทธศาสนา ก็จะต้องเสื่อม สูญไป ด้วย ด้วยเหตุนี้พระมหาษัตริย์ผู้เป็นศาสนูปถัมภกตั้งแต่โบราณมา จึงทรงทำการทำนุบำรุง สนับสนุน การเล่าเรียนพระปริยัติธรรม และทรงยกย่อง พระภิกษุสามเณร ที่เรียนรู้พระพุทธวจนะให้ มีฐานันดร พระราชทานราชูปการต่าง ๆ มีนิตยภัต เป็นต้น หลักการศาสนศึกษา เป็นภารกิจด้านการ จัดการศึกษา พระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้ง แผนกธรรมบาลีแผนกสามัญ การอุดมศึกษาใน

มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง สองแห่ง ภารกิจ ด้านนี้ครอบคลุมถึงการ ที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นครูสอน เป็นกรรมการตรวจข้อสอบ ธรรมบาลีสนามหลวง เป็นเลขานุการสอบธรรมบาลีสนามหลวง เป็นผู้อำนวยการหรือเป็นประธานจัด สอบธรรมบาลีสนามหลวง และเป็นเจ้าสำนักเรียน ในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาส นอกจากนี้ยังรวมถึง การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยเช่น มอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่สอบไล่ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นต้น

3. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแพร่หลายออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการศึกษาและการพัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นหน้าที่ของพุทธบริษัททุกฝ่ายที่จะต้องดำเนินการร่วมกันให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ที่มีหน้าที่ ในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนจะต้องตระหนักในภาระหน้าที่เหล่านี้อย่างแท้จริง พระยุพธนา รมณียธมโม (แก้วกันหา), 2548, หน้า 115)

การเผยแผ่ศาสนาธรรม หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้แก่ศาสนทายาท และ ประชาชนทั่วไปได้รับทราบในทุก ๆ วิธีการที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเผยแผ่พระพุทธ ธรรมคำสั่งสอน ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์เพื่อปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มี ศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบนั้นอบรม สั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสั่งสอนให้ผู้เรียนบังเกิดความรู้อุบายความเข้าใจในหลักธรรมก่อให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา และตั้งตนอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพราะว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ยังประโยชน์สุข ให้เกิดขึ้นกับมวลมนุษยชาติการพัฒนาศักยภาพของคณะสงฆ์เพื่อให้องค์กร คณะสงฆ์เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระสงฆ์ควรตระหนักในการเผยแผ่คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักวัตถุประสงค์ประสงฆ์ 3 ประการ (พระยุพธนา รมณียธมโม (แก้วกันหา), 2548, หน้า 115) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีดังนี้

1. ทิฏฐธรรมิกัตถประโยชน์คือประโยชน์ในชาตินี้
2. สัมปรายิกัตถประโยชน์คือประโยชน์ในชาติหน้า
3. ปรมัตถประโยชน์คือ ประโยชน์อย่างยิ่งคือ พระนิพพานในส่วนงานการเผยแผ่

พระพุทธศาสนา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2484 ที่กำหนดหน้าที่ขอเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ เกี่ยวกับการเผยแผ่ไว้ คือ

3.1 อบรมภิกษุสามเณรให้มีสมณะสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยา มารยาท ตลอดถึงการปฏิบัติ อันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่างๆ

3.2 อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย

3.3 หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาทคำสั่งสอนหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

3.4 แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ

3.5 เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับพระศาสนา โดยถูกต้อง หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้นหรือบำบัดที่เกิดขึ้นให้หมดไปโดยชอบ

3.6 ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนาและอบรมในทางศีลธรรมมีการไหว้ พระสวดมนต์ เป็นต้น

3.7 ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลีหรือเพื่อประโยชน์แก่ ประชาชน หรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง เกี่ยวกับศีลธรรมบ้างที่เกี่ยวกับประวัติพระบ้างเพื่อให้ผู้รักษาศีลฟังธรรมตามวัดต่าง ๆ ได้ท่องได้อ่านตาม สมควรแก่สถานที่และโอกาส

บุญศรี พานะจิตต์ (2545, หน้า 21) ได้กล่าวถึง บทบาทที่สำคัญของสถาบันสงฆ์การเผยแผ่พระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ด้วยอาศัยความเมตตาและกรุณาของ ภิกษุสงฆ์งานเผยแผ่ที่ภิกษุสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน มีดังนี้

1. งานพระธรรมทูต ดำเนินการโดยใช้มติมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพระธรรมทูตภายในประเทศ พ.ศ. 2508 โดยจัดพระสงฆ์ผู้สมัครบำเพ็ญประโยชน์แก่พระศาสนา ออกไปจาริกเผยแผ่หลักธรรมแก่ประชาชนทั่วประเทศเป็นงานที่นำพุทธบริษัทและประชาชนทั่วไปให้เกิด ความคิดถึงคุณค่าของธรรมและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติธรรมะสามารถนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกวิธีและถูกต้องรวมทั้งสามารถใช้ธรรมะแก้ปัญหา ต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสิ่งแวดล้อมงานพระธรรมทูต เป็นงานพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเป็นงานที่เป็นรากฐานแห่งความ มั่นคงของประเทศชาติแนวการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต ได้แก่ การเทศน์การบรรยาย การสนทนา ธรรมกถา นำฝึกสมาธิ นำเป็นพุทธมาฆะเยี่ยมเยียน นำพัฒนาท้องถิ่น สาธิตและนำจัดกิจกรรม วัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มี 4 ประการคือ

1.1 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์

1.2 เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และให้คำแนะนำทางจิตใจแก่ประชาชน

1.3 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างข้าราชการประชาชน พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนาในการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน

1.4 เพื่อให้พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาได้มีโอกาสบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่ประเทศชาติ และพระศาสนาตามสมควรแก่สมณวิสัย

2. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อบต.) เป็นกิจกรรมของคณะสงฆ์ไทยตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518 มีความมุ่งหมาย ที่จะพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบลลงสู่หมู่บ้านโดยให้ภิกษุสงฆ์ในชนบทได้มีบทบาทและเป็นแกนนำในการส่งเสริมวัด ให้เป็น ศูนย์กลางการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3. งานอบรมจริยธรรมนักเรียนข้าราชการและประชาชน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีทัศนคติที่ดี ต่อสถาบันพระพุทธศาสนาสามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ของชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและน้อม นำหลักพุทธธรรม ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

4. การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นการจัดบรรพชาเยาวชนชายอายุตั้งแต่ 10 ปีเพื่อใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาธรรมในช่วงปิดภาคฤดูร้อนประมาณเดือนเมษายน

5. การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์เป็นหน่วยสงเคราะห์ที่วัดและประชาชนจัดให้มี ขึ้นในวัด ในหมู่บ้านเพื่อจัดฝึกอบรมด้านความรู้ความประพฤติและจิตใจโดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่ฝึกอบรม สั่งสอนและบริหารงานทั่วไปของหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์

6. การเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชนเป็นการดำเนินการโดยเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์วารสาร นิตยสาร เผยแพร่ธรรม และการเผยแพร่ ในต่างประเทศอาจมีการตั้งวัดในต่างประเทศ

7. การเผยแพร่ตามศักยภาพของวัดเป็นโครงการที่จัด ขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชุมชนตามศักยภาพ ของวัดได้แก่โครงการอุทยานการศึกษาการจัดสวนสมุนไพรในวัด โครงการลานวัดลานใจ ลานกีฬา เป็นต้น

สรุปได้ว่า วิธีที่ภิกษุสงฆ์ ใช้ในการเผยแพร่ธรรมะในปัจจุบันมีหลายวิธีได้แก่การเทศนาธรรม ปาฐกถาธรรมอภิปรายธรรมสนทนาธรรมการสอนวิปัสสนากรรมฐานและการใช้สื่อประกอบการสอนธรรมะ จะเลือกใช้วิธีใด ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับการเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ที่ พระสงฆ์และคณะสงฆ์ถือเป็นกิจการที่สำคัญที่สุด จุดหมายของการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมประการ หนึ่งคือความรู้ความสามารถในการที่จะนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ประชาชนภิกษุสงฆ์ที่ เทศน์ดีจะได้รับการยกย่องมาก และการเผยแพร่พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสงฆ์ เพราะว่าพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการ นอกเหนือจากความรู้ด้านหลักพุทธธรรม จึงจะสามารถทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลดีและมี ประสิทธิภาพ

สรุปด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การทำให้ศาสนาขยายออกไป ทำให้ขยายกว้างขวางออกไป ความสำคัญ การเผยแผ่คือการทำให้แพร่หลายในลักษณะติดแน่น กระจายไปเช่นเผยแผ่ ศาสนา เผยแผ่ธรรม องค์การเผยแผ่ ส่วนคำว่า เผยแพร่ ใช้ในความหมายว่า ประกาศ โฆษณา ทำให้แพร่หลาย ในลักษณะ กระจายให้เป็นรูปธรรมหรือให้สัมผัสได้ทางตา หู เป็นต้น

หลักการเผยแผ่ เป็นภารกิจด้านการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้ ได้รับความรู้ในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมแล้ว น้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัด และนอกวัด การบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระภิกษุจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือ มุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักพระพุทธศาสนา เช่น การจัดงานเทศน์มหาชาติ การจัดงานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การจัด อุปสมบทหมู่หรือจัดให้มีการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติฯ การจัดให้มีการแสดงธรรม ในวันธรรมสวนะ (วันพระ) นอกจากนี้ยังมีการเผยแผ่ธรรมที่คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้ ดำเนินการในรูปแบบ “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)” “การอบรมจริยธรรมนักเรียน ข้าราชการ และประชาชน” “การส่งเสริมหน่วยเผยแผ่ศีลธรรม” กล่าวโดยสรุป การดำเนินการใด ๆ ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัด นอกวัด ชื่อว่า ภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น ปัจจุบันการเผยแผ่ต้องดำเนินงานตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วย การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2550

4. ด้านการสาธารณูปการ

สาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ ส่วนกลางพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2548 ใช้คำว่า “องค์การสาธารณูปการ” แต่ในปัจจุบันบทบัญญัติ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง เรียกว่า “การสาธารณูปการ” ทั้งองค์การสาธารณูปการและการสาธารณูปการ มีความหมายในการรวมกิจการคณะสงฆ์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ (พระครูปลัดอาทิตย อดตเวที (ของดี), 2546, หน้า 86)

1. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถาน
2. กิจการอันเกี่ยวกับการวัด คือการสร้างการตั้งการรวมการย้ายการยุบเลิกการขอรับพระราชทาน วิสุงคามสีมาการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาและการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง
3. กิจการของวัดอื่น ๆ เช่นการจัดงานวัด การเรียไร
4. การศาสนสมบัติของวัด

แนวทางในการจัดการด้านสาธารณูปการวัดจะต้องมีแผนผังกำหนดการปลูกสร้างภายในวัด บริเวณวัด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้เกี่ยวกับพุทธประวัติทำให้วัดเป็นแหล่งศึกษา สถานที่ รื่นรมย์ลานวัด สะอาด ปราศจากมูลฝอย สิ่งปฏิกูล มีถังรองรับขยะมีถนนทางเดินเท้า วัดควรมีประตู ปิดเปิดตามวันเวลา เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินมีป้ายแสดงสิ่งสำคัญ ๆ เพื่อดึงดูดความศรัทธาของ ประชาชนตามสมควร การทาสีเสนาสนะก็ดีแผ่นป้ายก็ดีให้ใช้สีทาเรียบ ๆ ไม่ฉูดฉาดการปลูกสร้าง เสนาสนะภายในวัดให้รักษา ไว้ซึ่งศิลปกรรมของไทยมีการจัดระบบน้ำดื่ม น้ำใช้ไฟฟ้าที่อยู่อาศัยมี ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลห้องน้ำห้องส้วม จัดสวัสดิการภิกษุสามเณร ได้รับความผาสุก ในการบำเพ็ญสมณ ธรรมวัดควรจัดบริเวณและอาคารสถานที่ ให้ร่มรื่นสวยงามสะอาดสงบและมีสภาพเป็นอุทยานหรือ สวนป่าที่มีความร่มรื่นและเป็นธรรมชาติมากที่สุด จัดวางแผนผังที่เป็นสัดส่วนโดยแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาสและเขตฌานสงเคราะห์ให้เป็นระเบียบจัดให้มี หอกระจายข่าวเพื่อสอดแทรกความรู้และ บริการข่าวสารต่างๆ ให้แก่ชุมชน อีกทั้งจัดธรรมสถานหรือสวนธรรม เพื่อเป็นสถานที่ฝึกอบรม ศิลธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการ ก็เพื่อบำรุงรักษา วัดและส่งเสริมสร้างวัดให้เป็นที่ยอมรับประโยชน์แก่ประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัด ให้พัฒนา สถาพรสืบไป การบริหารกิจการคณะสงฆ์และพระศาสนา ในด้านสาธารณูปการของวัดในปัจจุบัน แบ่งได้ 3 เรื่อง (พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที (ชองดี), 2546, หน้า 91) คือ

1. การบูรณะและพัฒนาวัด
2. การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ
3. การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด และการบริหารงานสาธารณูปการของเจ้า

อาวาส หรือวัดตามพระธรรมวินัยควรให้เกิดความสุข (สัพปาเย) 4 อย่างคือ (พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที (ชองดี), 2546, หน้า 95)

1. อาวาสสัพปาเยที่อยู่เป็นที่สบายคือทำให้วัดเป็นอารามเป็นที่ร่มรื่นรื่นรมย์เป็นรมณียสถานเจริญตา สบายใจแก่ผู้พบเห็นเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ
2. อาหารสัพปาเยอาหารเป็นที่สบายตามปกติเมื่อมีที่อยู่แล้วต้องคำนึงถึงการกินอาหาร การจัด สวัสดิการเรื่องอาหาร
3. บุคคลสัพปาเยบุคคลเป็นที่สบายบางแห่งไม่คำนึงถึงเรื่องบุคคลภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับวัด คนวัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ภิกษุสงฆ์สามเณรอุบาสกอุบาสิกาและเด็กวัด วัดใดดีหรือไม่ดี ดูได้จากบุคคล 4 ประเภทนี้สาธารณูปการจึงควรคำนึงถึงบุคคล 4 ประเภทนี้โดยการ จัดอยู่ที่อยู่อาศัยของ บุคคลแต่ละประเภทให้เหมาะสมตามสถานภาพของแต่ละบุคคลไม่ให้ปนกัน
4. ธรรมสัพปาเยธรรมเป็นที่สบายจุดมุ่งหมายคือเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมดั่งนั้นการ สาธารณูปการ จะเน้นในส่วนบำรุงรักษาวัดและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เป็นหน้าที่ของผู้บริหารวัดและ คณะสงฆ์โดยตรง ในส่วนของรัฐและพุทธบริษัทจะต้องอุปถัมภ์ด้วยไม่ว่าจะก่อสร้าง

หรือบูรณะรักษา เสนาสนะของสงฆ์พระสังฆาธิการทุกรูปต้องมองเห็นความสำคัญการจัดทำแผนแม่บทการก่อสร้าง และ รู้จักวิธีการบริหารงานสาธารณูปการ เป็นอย่างดีมีเทคนิคและวิธีการขอคำปรึกษากับหน่วยงานราชการที่ รับผิดชอบขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง การบริหารจัดการงานสาธารณูปการที่ดีและต้องรู้จักวิธีการ บูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและพัฒนาวัดให้สงบร่มรื่น เป็นศูนย์กลางพัฒนาของชุมชนโดยกำหนด ยึดหลักการบริหารบูรณปฏิสังขรณ์การรักษาดูแลทำนุบำรุงศาสนวัตถุและการจัดทำวัดให้เป็นวัดพัฒนา ตัวอย่าง ถึงกระนั้นก็ตามพระสงฆ์จะมีเพียงหน้าที่ในการทำนุบำรุงรักษาเพียงอย่างเดียวไม่ได้ต้องมีการ อนุรักษ์ศาสนสถานคือดูแลรักษาศาสนสถานให้มั่นคงถาวรและเป็นการอนุรักษ์สถานแก่อนุชนรุ่นหลังได้ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวัดเป็นการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด โดยเน้น การปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องเดิมภายในวัดรวมทั้งส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมพระศาสนา ในวัดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสมบูรณ์ (พระครูปลัดอาทิตย์ อดตเวที (ซองดี), 2546, หน้า 98)

สรุปด้านการสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัด ความสำคัญ การสาธารณูปการโดยรวม หมายถึง การพัฒนาวัดในด้านวัตถุทุกอย่าง ไม่เฉพาะ แต่ศาสนสถานเท่านั้น หากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาด ร่มรื่น สะดวกสบาย การทำถนนทางเดิน ใน วัด และการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามให้สบายตาแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้การสาธารณูปการเป็นงานประจำ ของเจ้าอาวาสอย่างหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ ทั้งนี้เพื่อสร้างสิ่งที่เป็นรักษา สิ่งที่มีอยู่แล้วไว้ และ ซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและพระสงฆ์ภายในวัด ในการนี้ ให้รวมถึง การดูแลรักษาศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนาที่เป็นสมบัติส่วนรวมของสงฆ์มิใช่สมบัติ ส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะ มีพระพุทธานุญาตให้สงฆ์ช่วยกันดูแลรักษา เช่น ให้ตั้งพระภิกษุทำหน้าที่ดูแลรักษาวัสดุสิ่งของของสงฆ์ซึ่งเรียกว่า ภัณฑาคาริก โดยเฉพาะศาสนสมบัติแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ ศาสนสมบัติวัด คือ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง เป็นหน้าที่ของสงฆ์ในวัดนั้นซึ่งมีเจ้าอาวาส เป็นต้น ช่วยกันดูแล รักษา ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย ศาสนสมบัติกลาง คือ ทรัพย์สินอันมิใช่เป็นศาสน สมบัติวัด แต่เป็นของสงฆ์ส่วนกลาง เช่น ที่ดิน และผลประโยชน์วัดร้าง ทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้สงฆ์ ส่วนกลาง ศาสนสมบัติกลาง เป็นหน้าที่ของ ผู้ปกครองสงฆ์ระดับสูงดูแลรักษา ทั้งนี้การจัดการศาสนสมบัติภายในวัด จะต้องยึดหลักให้ถูกต้องตาม กฎหมาย พระธรรมวินัย มติมหาเถรสมาคมและจะต้อง ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน แก่ประชาชนโดยทั่วไป หากไม่จำเป็น

5. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

สาธารณสงเคราะห์หมายถึงการดำเนินการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงานบุคคล หรือคณะบุคคลเว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลอุดหนุนจนเจือ กิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะ เป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไปและการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันทั้งให้

คำแนะนำสอนความคิด และวัตถุประสงค์ของตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ถือว่าการให้ธรรมเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทานทั้งปวงฉะนั้น การสอนหนังสือก็ตีการแนะนำที่เกี่ยวกับความรู้ก็ตีจัดเป็น สาธารณประโยชน์ทั้งนั้น

การสาธารณสงเคราะห์แยกโดยลักษณะคือ (พระครูปลัดอาทิตย อดุลเวที (ชองดี), 2546, หน้า 102)

1. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเช่นหน่วยอบรม อปต. ห้องสมุดเพื่อประชาชน มูลนิธิ เพื่อคนยากจน ฯลฯ

2. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์เช่น การพัฒนา หมู่บ้าน การพัฒนาวัด เป็นต้น การสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของภิกษุสงฆ์ในด้าน สังคม สงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์โดยมีภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการ บริจาค ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะภิกษุสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคน ยากจนกับคน ร่ำรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมา ภิกษุสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและ ช่วยเหลือบุคคล ผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสดังกล่าวแล้วการสาธารณสงเคราะห์เป็นการจัดให้การ สงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัดหายก หรือทายิกาของวัดหรือประชาชน ทั่วไปวัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัด อยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้าน และบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลาง ของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของ ประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็น หน้าที่ของวัด จะต้องจัดการสงเคราะห์ ช่วยเหลือการสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัด และเจ้า อาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้าน

เกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะสามารถจัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ว่า วัดเป็นของประชาชนเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศล ตาม ประเพณีของชาวบ้านของวัดภิกษุสงฆ์และสามเณรในวัดซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าปกครองดูแล รักษาวัด มีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญบำเพ็ญกุศลทั้งที่บ้านและวัดหรือที่อื่นใด ในหมู่บ้านตำบล ที่ตั้งวัดนั้นและหน้าที่จัดการสาธารณสงเคราะห์อื่น ๆ แก่ประชาชนในส่วนที่อยู่ใน สมณวิสัยที่น่าจะจัดได้

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝน อบรมแก่ ประชาชน ความสำคัญของการศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาที่วัด คณะสงฆ์ดำเนินการขึ้น เพื่อ สนองต่อนโยบายของภาครัฐ ในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชน ได้รับการศึกษา หลัก การศึกษา สงเคราะห์เป็นการกิจด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่เด็กและ เยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสามารถดำรงตนและ ดำเนินชีวิตใน สังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีความรู้คู่คุณธรรม ของประเทศ โดยมีความ มุ่งหมาย 4 ลักษณะ คือ

1) การจัดการศึกษาเป็นโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติโดยมุ่งให้พระภิกษุ สามเณร นักเรียน ได้ศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ได้แก่ โรงเรียนราษฎร์การกุศลของวัด ศูนย์การเรียนรู้ ศีลธรรมใน วัด (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เดิม หรือวันหยุดอื่น ๆ) ศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัด วิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยสงฆ์

2) การสงเคราะห์ให้เด็กและประชาชนได้รับการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐหรือ เอกชน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติเช่น การเป็นผู้นำในการตั้งโรงเรียนในชนบทที่ตั้งวัด การให้สร้าง สถานศึกษาในบริเวณวัด การให้ใช้หรือให้เช่าที่ดินวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ในการสร้างสถานศึกษาของรัฐ หรือท้องถิ่น การเป็นผู้อุปการะโรงเรียนต่าง ๆ การให้ความอุปถัมภ์แก่เด็กวัด

3) การสอน ศีลธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาในระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาชาติ เช่น การสอนธรรมศึกษา การ สอนศีลธรรม หน่วยงานพระธรรมทูต และหน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล ในการเผยแผ่ศีลธรรมใน โรงเรียน และสถานศึกษาต่าง ๆ

4) การสงเคราะห์เกื้อกูลแก่การศึกษา สถาบันการศึกษา หรือบุคลากร ทาง การศึกษา เช่น มอบทุนการศึกษา มอบอุปกรณ์การศึกษา ฯลฯ ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่ พระภิกษุผู้เป็นเจ้าของอวาสได้บริจาคทุนทรัพย์ส่วนตัว เพื่อการศึกษาแก่เด็กในระบบโรงเรียนของรัฐ หรือ ของเอกชน หรือสร้างหรือซ่อมแซมอาคารสถานศึกษา หรือ การดำเนินการใด ๆ ของพระภิกษุที่ มี ความสามารถโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยที่เป็นไป เพื่อการส่งเสริม การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ อยู่ใน วัยเรียน จัดว่าเป็นภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์ทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุปการสาธารณสงเคราะห์หมายถึงการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุใน รูปแบบ ต่างๆที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยได้แก่การสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรการสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การให้ สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือ ผู้ป่วยผู้ยากไร้ การสร้างห้องสมุดโรงเรียนเป็นต้นการสาธารณสงเคราะห์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือ ชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับ บ้านอีกทางหนึ่งด้วย (พระครูปลัดอาทิตย์ อดุลเวที (ของดี), 2546, หน้า 110)

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์หมายถึงการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนจบ การศึกษา อื่นนอกจากศาสนศึกษาหรือสถาบันการศึกษาหรือบุคคลผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2546, หน้า 77) การศึกษาสงเคราะห์หมายถึงการจัด การศึกษา ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาและการจัดการศึกษาในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัยได้แก่ ศูนย์พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนเอกชน การกุศลของวัด และ

การมอบทุนการศึกษาแก่ นักเรียนนักศึกษา คณะสงฆ์กำหนดการศึกษาสงเคราะห์เป็นกิจของคณะสงฆ์แบ่งเป็น 2 ประการคือ

1. การศึกษาอื่นนอกจากการศาสนศึกษาที่พระสงฆ์ดำเนินการเพื่อสงเคราะห์ประชาชน หรือ พระภิกษุสามเณรและในปัจจุบันนี้การศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์จัดได้ถึง 4 ประเภทคือ

1.1 โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา วัดหรือมูลนิธิในวัดจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูลเด็กและเยาวชนที่ยากจนบางแห่งมีนักเรียนเฉพาะชาย-หญิง เรียนร่วมกับภิกษุและสามเณร ปัจจุบันโรงเรียนประเภทนี้อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.2 โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ ตั้งตามพระราชประสงค์และอยู่ใน พระบรมราชานุเคราะห์และอยู่ในสังกัดของคณะกรรมการการศึกษาเอกชนปัจจุบัน

1.3 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้ การศึกษา อบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชนสอนเฉพาะวัน อาทิตย์ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดตั้งขึ้นตามความคิดและการนำของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษา ได้มาเรียนพระพุทธศาสนาในวันที่สถานศึกษาของฝ่ายราชอาณาจักรหยุด เรียนตามแบบสากล นอกจากจะ สอนธรรมะแก่เด็กศูนย์แห่งนี้ยังได้ทบทวนวิชาสามัญที่เรียนตาม หลักสูตรการศึกษาปกติของตนที่ โรงเรียน เช่น วิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการ ชักจูงให้นักเรียนได้มาเรียนพุทธ ศาสนา ฝึกหัดมารยาทให้คุ้นเคยกับวัดและพระตั้งแต่เด็กสอนหนังสือ ง่าย ๆ เบื้องต้นที่ไม่เกินกำลังของ สมอ่งที่เด็กจะเรียนได้และให้รู้จักสวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น

2. การสงเคราะห์เกื้อกูลแก่การศึกษา สถาบันการศึกษา หรือบุคคลผู้กำลังศึกษาส่วนการ จัด การศึกษาสงเคราะห์โดยวิธีอื่น จากการศึกษาหรือการสงเคราะห์สถาบันการศึกษาหรือการ สงเคราะห์ บุคคลผู้กำลังศึกษา พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะ ตำบล รองเจ้าคณะ ตำบลเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะดำเนินการทั้งเป็นการ ส่วนตัวหรือเป็นการคณะสงฆ์ ได้ซึ่งถือว่าการศึกษาเป็นผลดี

การศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูลแก่ เด็กและเยาวชนของชาติ ทั้งด้านการศึกษาการอบรมสั่งสอนการ ให้อาศัย อาหาร รวมทั้งการทำให้เด็กมี ความอบอุ่นและมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจการศึกษาเป็น กระบวนการพัฒนาประชากรของประเทศให้ เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพในการรักษาความ มั่นคงของชาติอย่างยิ่งและสร้างความเจริญให้แก่ ประเทศชาติอย่างยิ่ง ซึ่งบทบาทพระสงฆ์ไทยได้ทำ หน้าที่จัดการศึกษาและให้การศึกษาแก่คนไทยตั้งแต่ อดีตมาแล้วเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นสภาพการณ์ ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปทำให้บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ ลดลงก็คงเหลือแต่การศึกษาสงเคราะห์ เท่านั้น ดังนั้นการศึกษาสงเคราะห์คือการให้การสงเคราะห์แก่รัฐ ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หนึ่งมหาเถรสมาคมยังได้ให้ความสำคัญของการศึกษาสงเคราะห์ โดยประกาศ เรื่องการตั้ง

สงเคราะห์แก่นักเรียนนักศึกษา โดยกำหนดข้อบัญญัติในเรื่องการตั้งทุนว่า การตั้งทุนสงเคราะห์นักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เป็นไปตามกุศลเจตนาของวัดทั้งหลายที่มีกำลังและ สามารถจะจัดจะทำได้ พระสงฆ์เห็นความจำเป็นที่บุตรหลานของประชาชนในท้องที่ของวัดนั้นจะต้องมี โรงเรียนให้เรียนก็ช่วยกันชักชวนนำประชาชนช่วยสร้างโรงเรียนขึ้นในวัดเพื่อให้บุตรหลานของชาวบ้าน ได้เล่าเรียนรัฐบาลก็ให้สงฆ์ให้ช่วยรับภาระจัดโรงเรียนและเป็นครูสอน นับเป็นการศึกษาสงเคราะห์ของ วัดและพระสงฆ์ตั้งแต่แรกที่รัฐเริ่มจัดการศึกษาเป็นต้น

สรุปด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสบภัยแล้วยังหมายรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารทางราชการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึก อาชีพแก่ประชาชน การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หลักการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัด หรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมใน รูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ประชาชนเป็นสำคัญ ได้แก่การสงเคราะห์ พระภิกษุสามเณร และวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบกรกุศลเกี่ยวกับ เรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น การให้ วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การบริจาคทรัพย์ส่วนตัว หรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาลการให้ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุขมูลฐาน การปกครอง การ ช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัยหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

โดยสรุป การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ต้องคำนึงถึง ภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ที่ถือเป็นภารกิจหลักของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้มี ความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

2.4 แนวคิดการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด (พ.ศ. 2561 – 2564)

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2561 – 2564

วิสัยทัศน์(Vision)

“พุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน” ในการกำหนดวิสัยทัศน์นั้น ได้อาศัยแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็น ต้นแบบในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

พุทธศาสน์มั่นคง (มั่นคง) เป็นการแสดงถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา อันเป็น 1 ใน 3 สถาบันหลักของชาติ พุทธบริษัทมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีและมีอัตราที่เพิ่มขึ้นของผู้ศึกษาพระปริยัติธรรม มีศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก

ดำรงศีลธรรม (มั่งคั่ง) แสดงถึงพุทธบริษัทนำหลักธรรมไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อาศัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกัน

นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน (ยั่งยืน) เป็นผลที่เกิดจากการศึกษาในหลักปริยัติแล้วนำไปปฏิบัติจนเป็นปฏิเวธ คือผลลัพธ์ที่จะนำสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยเทียบอันดับความสันติสุขระดับประเทศ

พันธกิจ (Mission)

การจะทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลได้ต้องดำเนินการตามพันธกิจ หรือภาระงานของคณะสงฆ์๖ ด้านคือ

- 1) ด้านการปกครอง
- 2) ด้านศาสนศึกษา
- 3) ด้านศึกษาสงเคราะห์
- 4) ด้านการเผยแผ่
- 5) ด้านสาธารณูปการ
- 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์

ค่านิยม (Core Value)

“อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน”

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

เป้าประสงค์

ประชาชนเข้าใจในหลักธรรมและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

กลยุทธ์

1. ปลุกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา
2. เพิ่มศักยภาพทางปัญญา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละการเพิ่มขึ้นขององค์กร/ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
2. มวลรวมความสุขของประเทศที่เพิ่มขึ้น
3. อันดับความสันติสุขของประเทศเพิ่มขึ้น
4. ศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก
5. ร้อยละของผู้สอบผ่านนักธรรม บาลีธรรมศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

เป้าประสงค์

มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี

กลยุทธ์

1. ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล
2. พัฒนาระบบธรรมาภิบาล
3. พัฒนาระบบสารสนเทศ 4.0
4. พัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย

ตัวชี้วัด

1. จำนวนเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น (เครือข่าย = องค์กรทางศาสนา สถานศึกษาหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน) ภาคละ 1 เครือข่าย
2. ร้อยละกระบวนการทำงานได้รับการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล
3. ร้อยละความสำเร็จของสารสนเทศพร้อมใช้งาน
4. จำนวนนวัตกรรมการทำงานที่ทันสมัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

เป้าประสงค์

ศาสนทายาทมีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์การบริหารกิจการคณะสงฆ์

กลยุทธ์

1. เพิ่มขีดความสามารถศาสนบุคคล
2. เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของศาสนบุคคลที่มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น
2. ศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาพร้อมใช้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

เป้าประสงค์

1. วัดมีการบริหารจัดการศาสนสมบัติที่ดี
2. กิจการพระพุทธศาสนามีความมั่นคง

กลยุทธ์

1. บริหารศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลศาสนสมบัติ

2. ร้อยละของวัดที่พัฒนาเป็น “ธรรมอุทยาน”

3. ร้อยละการคงอยู่ของกองทุนเพื่อกิจการพระพุทธศาสนา

เพื่อให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา บรรลุวัตถุประสงค์ ตาม มส. กำหนด คณะกรรมการประสานงานแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (คปพ.) ระดับภาค จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาสู่การปฏิบัติระดับภาค และระดับจังหวัด ซึ่งมีโครงการเชิงยุทธศาสตร์ จำนวน 13 โครงการ ประกอบด้วย

- 1) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่สังคม
- 2) โครงการยกระดับหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 3) โครงการวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์
- 4) โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม
- 5) โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย
- 6) โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
- 7) โครงการพระพุทธศาสนา 4.0 (Smart Card) (ฐานข้อมูลศาสนบุคคล)
- 8) โครงการส่งเสริมนวัตกรรมเชิงพุทธ
- 9) โครงการพัฒนาขีดความสามารถศาสนบุคคล
- 10) โครงการพัฒนาศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา
- 11) โครงการบริหารจัดการศาสนสมบัติ (ระบบการเงิน - บัญชี)
- 12) โครงการวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส
- 13) โครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม

การสนับสนุนการคณะสงฆ์ในจังหวัดร้อยเอ็ดขององค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด

คณะสงฆ์มีระบบการบริหารและการปกครองของตนเอง ที่สามารถผสมผสานส่วนดีของระบบราชการและเอกชนเข้ากับหลักพระธรรมวินัยให้ทันกับเหตุการณ์พัฒนาไปตามยุคตามสมัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระศักรินทร์ ไชโยภี, 2559) การบริหารงานเป็นกิจการของคณะสงฆ์ที่จะต้องทำหรือที่จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่และเป็นภารกิจของคณะสงฆ์ เพราะเป็นกิจการขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ทุกส่วนและทุกชั้น เพราะคณะสงฆ์ต้องดำเนินกิจการคณะสงฆ์โดยแท้ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มาตรา 15 ตรี (1) และ (3) และข้อ 5 แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการ ปกครองคณะสงฆ์ไว้ 6 ประการ (พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์คงคปญโญ), 2553) หรือที่เรียกว่า แผนภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้การกำกับดูแลของพระราชปริยัติวิมล

(สายัณห์ปณฺญาวชิโร) เป็นเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยทำการศึกษาเฉพาะประเด็นการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ครอบคลุมตามแบบแผนภารกิจ 6 ด้าน ของคณะสงฆ์อันจะช่วยให้ได้ภาพรวมของการบริหารคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้การกำกับดูแลบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. ด้านการปกครอง

1.1 พระสงฆ์ควรศึกษาหลักธรรมให้ถ่องแท้ทั้งปริยัติและปฏิบัติเพื่อให้พร้อมที่จะ ปฏิบัติภารกิจทั้ง 6 ด้านของคณะสงฆ์

1.2 พระสงฆ์ควรพัฒนาตนให้รอบรู้ ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม อันจะส่งผลต่อศักยภาพ ในการอบรมพัฒนาจิต การเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ศาสนิกชน เช่น ด้านการบริหารด้านกฎหมายกฎ ระเบียบของสงฆ์เป็นต้น

1.3 ระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ ควรปรับประยุกต์ให้เหมาะกับยุคสมัยแต่คงไว้ซึ่งหลักศาสนาธรรม

2. ด้านการศาสนศึกษา วัดต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีการจัด ตั้งสถานที่เรียนและส่งเสริมการเรียนการสอนต่อ พระภิกษุสามเณรที่สนใจในการเรียนทั้งด้านบาลี และนักธรรม

3. ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

3.1 วัดต้องพัฒนาให้เป็นหน่วยปฏิบัติในการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่เข้มแข็ง

3.2 พระสงฆ์ควรเอาใจใส่ในการศึกษาธรรมะและเพิ่มศักยภาพในการเผยแผ่ศาสนาธรรม

3.3 พระสงฆ์ควรเป็นผู้ให้คำสอน และหลักศาสนาธรรมทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม โดยตรง คือ เป็นผู้ให้การฝึกอบรมแก่ศาสนิกชน โดยทางอ้อมคือการครองตนตามหลักธรรมวินัย ซึ่งจะก่อศรัทธาแก่บุคคลทั่วไป และการให้การอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการอบรมพัฒนาจิตและหลักปริยัติทางศาสนาแก่คณาจารย์ วิทยากร ผู้ให้การอบรมแก่เยาวชนอีกส่วนหนึ่ง

3.4 พระสงฆ์ควรมีบทบาทเชิงรุกใน การสั่งสอนเยาวชนด้านศีลธรรม เช่น เป็นวิทยากรอบรมในสถานศึกษา หรือจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ นำศาสนิกชนและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมศาสนาธรรม ซึ่งอาจทำโดยวัด กลุ่มบุคคลโดยมีวัดเป็นแกนนำกลุ่มพระสงฆ์และสื่อมวลชน เป็นต้น หากร่วมมือกันหลายจุดและประสานเครือข่ายเป็นร่างแหทั่วประเทศ จะช่วยเหลือสังคมไทยได้อย่างดียิ่ง

3.5 พระสงฆ์ควรให้การอบรมแก่ผู้ ต้องขังและพนักงานตามโรงงานที่ไม่มีโอกาสไปฟังเทศน์ที่วัด

4. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

4.1 รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุน การศึกษาสงเคราะห์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนงบประมาณ โดยเฉพาะโรงเรียนพระพุทฺธ ศาสนาวันอาทิตย์ซึ่งเป็นการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนโดยแท้จริงและเป็นการอบรม ต่อเนื่องตั้งแต่วัยเยาว์

4.2 วัดควรเป็นแหล่งเรียนรู้ของ เยาวชนและประชาชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนโดยเป็นศูนย์กลางประสานวิทยากรช่วยอบรมประชาชนด้านการอาชีพ ตัวอย่างเช่น หลาย ๆ วัดได้ดำเนินการอยู่ หรือจัดห้องสมุดชุมชน และพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาธรรม ศาสนปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาตามอัธยาศัย

5. ด้านการสาธารณูปการ

5.1 รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนการ สาธารณูปการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ด้านการพัฒนา ศิลธรรมจริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นแหล่งรวมองค์ ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2 วัดควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้าน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ปลอดภัย

6. ด้านสาธารณสงเคราะห์ วัดควรเป็นศูนย์กลางสร้างความเข้มแข็ง ให้กับชุมชน เป็นศูนย์กลางที่สร้างคุณธรรมจริยธรรม และสามัคคีธรรมในท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางที่สามารถ ชี้นำ ทิศทางการพัฒนาชุมชนในทางที่ชอบที่ควร รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าใจศาสนาธรรม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้วางกรอบแนวคิดไว้เพื่อที่จะศึกษาต่อไป มี 6 ด้าน ดังที่ได้กล่าวสรุป มาแล้ว เป็นต้น การจัดการดูความเรียบร้อย ในคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในความ รับผิดชอบของพระครูศรีวิริยโสภณ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสวัด และพระภิกษุสงฆ์ ทุกรูปทำหน้าที่ในการดูแลให้เป็นไปตามระเบียบ ของการดูแลกิจการคณะสงฆ์ให้เรียบร้อย

กิจการคณะสงฆ์ภายใต้การดูแลของเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ดได้ให้มีการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีป้องกันทั่วทั้งจังหวัด เช่นการทำกิจกรรมร่วมกันดูแลวัดในระบบ 5 ส. การปฏิบัติธรรม การส่งเสริมการ เรียนทั้งภาคบาลีและนักธรรม เป็นต้น เพื่อให้ทุกอำเภอนำไปปฏิบัติในส่วนของคณะสงฆ์อำเภอพุทธมณฑลก็ได้นำมาปฏิบัติตามมติของคณะสงฆ์ ของอำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ดโดยมีการประชุมเพื่อแจ้งการปฏิบัติงานเป็นวาระการประชุม เพื่อให้เจ้าอาวาสทราบและนำไปแจ้งต่อ เพื่อให้พระภิกษุได้ร่วมกันปฏิบัติตามมติที่ได้รับมาอย่าง เรียบร้อย

2.5 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

อำเภออาจสามารถตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอธวัชบุรีและอำเภอกันทรวิชัย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเสลภูมิและอำเภอพนมไพร

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสวรรคภูมิและอำเภอเมืองสรวง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

2.5.1 การแบ่งเขตการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภออาจสามารถแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 ตำบล 139 หมู่บ้าน ได้แก่

1. อาจสามารถ (At Samat)	17 หมู่บ้าน	6. หนองขาม (Nong Kham)	19 หมู่บ้าน
2. โพนเมือง (Phon Mueang)	17 หมู่บ้าน	7. โหรา (Hora)	14 หมู่บ้าน
3. บ้านแจ้ง (Ban Chaeng)	9 หมู่บ้าน	8. หนองบัว (Nong Bua)	10 หมู่บ้าน
4. หนอง (Nom)	13 หมู่บ้าน	9. ชี้เหล็ก (Khilek)	12 หมู่บ้าน
5. หนองหมื่นถ่าน (Nong Muen Than)	17 หมู่บ้าน	10. บ้านดู่ (Ban Du)	11 หมู่บ้าน

2.5.2 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภออาจสามารถประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 11 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลอาจสามารถ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลอาจสามารถ

เทศบาลตำบลโพนเมือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพนเมืองทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอาจสามารถ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถ)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแจ้ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแจ้งทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมื่นถ่าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองหมื่นถ่านทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองขามทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโหราทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองบัวทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชี้เหล็กทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านดู่ทั้งตำบล

2.5.3 ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 75,463 คน เป็นชาย 37,667 คน และหญิง 37,796 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 15,968 ครัวเรือน

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และหัตถกรรม

2.5.4 คำขวัญ

เจ้าพ่อมหศักดิ์ลือเลื่อง เมืองเดิมสระบุรี ที่สุดพระธาตุเมืองเก่า ตำนานเล่าเจ้าแม่ นางหิน ท้องถิ่นหลวงปู่เสือ มากเหลือกุ้งگرام คือนามอาจสามารถ

2.5.5 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ

1.1 เริ่มจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539

1.2 จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ

1.2.1. จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ มีจำนวน 30 คน

แยกเป็น

- มาจากการเลือกตั้ง 30 เป็น ชาย 23 คน หญิง 7 คน

1.2.2. คณะผู้บริหาร 4 คน

- นายองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้ง เป็น ชาย 1 คน

- รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งเป็นชาย จำนวน 2 คน

- เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น ชาย 1 คน

1.3 อายุเฉลี่ยของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ 51 ปี

1.4 พนักงานส่วนตำบลอาจสามารถ จำนวน 19 คน

1. นายอ.สรายุทธ สุ่มมาตย์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

2. นางสาวปัทมา วาระสิทธิ์ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3. นายสุวิชัย เทียมม่วง หัวหน้าส่วนโยธา

4. นางสาวเกษรา เบญจจันทร์ หัวหน้าส่วนการคลัง

5. นางผกามาศ สีหามูล หัวหน้าสำนักงานปลัด

6. นางสาวลำพูน สามาลา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

7. นายชุตติเดช ทิพย์วิชิน นักวิชาการศึกษา

8. นางพรรณภา อุปพลเกียรติ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

9. นางโรณี ไสสูงเนิน บุคลากร

10. นายณรงค์ชัย ดวงพ่ายพ นิติกร

11. จ.อ.นารายณ์ สุมามิตร เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน

12. นางสาวลำปาง มะโนธรรม	นักวิชาการเกษตร
13. นางสาววรรณ คชภูธร	เจ้าพนักงานพัสดุ
14. นางกาญญา สำราญพล	นักพัฒนาชุมชน
15. นางสาววัลภา สีหวิโทน	นักวิชาการจัดเก็บรายได้
16. นายวิโรจน์ ไสสะอาด	นายช่างโยธา
17. นายพรหมจาริน ปากขำนิ	เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
18. นางสาวพรพรรณ ประเสริฐสังข์	ครูผู้ดูแลเด็ก
19. นางสาวประวันรัตน์ นิมนาน	ครูผู้ดูแลเด็ก

1.5 พนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 17 คน

1. นางสาวลำดวน เคนอ่อน	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
2. นางสาวสุภาวดี สุมาลี	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้
3. นางสาวกุลพร มะราช	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
4. นางสุนีย์ นาวารี	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลละปฐมวัย
5. นางสาวกิ่งแก้ว แพงดา	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
6. นางสาวพรพรรณ คล่องจริง	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
7. นางณัฐติกาณ์ ทศกรรม์	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การคลัง
8. นางสาวรุ่งรัตน์ เอี่ยมพิกุล	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัสดุ
9. นางนิยม พันขารี	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
10. นางสุภาพร พรหมชินวงศ์	ผู้ช่วยครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย
11. นายจิรศักดิ์ วัชรระกวีศิลป์	ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า
12. นายธีรยุทธ เจริญไฉ	ผู้ช่วยช่างโยธา
13. นายพรศักดิ์ ขจรนาค	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
14. นายอเนก พูลลาภ	คนงานทั่วไป
15. นายสรศักดิ์ พุดมี	คนขับรถ

2.5.6 สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถตั้งอยู่เลขที่ 40 หมู่ที่ 6 บ้านหงส์ทอง ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ระยะห่างจากอำเภออาจสามารถ 0 กิโลเมตร

2. เนื้อที่

ตำบลอาจสามารถมีพื้นที่ทั้งหมด 36,875 ไร่ หรือประมาณ 59 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ จำนวน 34,750 ไร่ หรือประมาณ 55.6 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบ 12 หมู่บ้าน

ทิศเหนือ	จดตำบลโพนเมือง ตำบลบ้านแจ้ง
ทิศใต้	จดตำบลหนองขาม
ทิศตะวันออก	จดตำบลบ้านแจ้ง ตำบลหนองม ตำบลหนองหมื่นถ่าน
ทิศตะวันตก	จดตำบลโหรา

3. ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศตำบลอาจสามารถ

สภาพพื้นที่ดิน ประมาณ	20%	ของพื้นที่ทั้งหมด พบได้ที่หมู่ 6,10,11,12,14
สภาพพื้นที่ราบ ประมาณ	70%	ของพื้นที่ทั้งหมด พบได้ที่หมู่ 1,2,3,4,5,7,15,17
สภาพพื้นที่ลุ่ม ประมาณ	10%	ของพื้นที่ทั้งหมด พบได้ที่หมู่ 5,6,10,14

4. พื้นที่ป่า

ตำบลอาจสามารถ มีพื้นที่ป่าไม้สาธารณะประโยชน์ ประมาณ 2,000 ไร่ หมู่ที่ 12 มีพื้นที่ 727 ไร่ ปัจจุบันเป็นสถานที่ตั้งโรงเรียนอาจสามารถวิทยาและบางส่วน หมู่ที่ 11 ใช้ทำประโยชน์พบมากที่สุดที่หมู่ที่ 10 พื้นที่ 1,000 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าสภาพใช้ได้มีเกษตรกรบุกรุกบางส่วน นอกนั้นพบกระจายที่หมู่ 1,2,4,6 ประมาณ 300 ไร่ เป็นพื้นที่หมู่ที่ 6 ใช้เป็นค่ายลูกเสือของอำเภออาจสามารถ

5. สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลอาจสามารถ

เป็นพื้นที่ราบสูง และมีป่าโปร่ง เหมาะสำหรับการทำนาปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

6. สภาพภูมิอากาศ

เป็นสภาพภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึง ต้นเดือนพฤษภาคม
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึง ต้นเดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึง ต้นเดือนกุมภาพันธ์

2.6.7 จำนวนหมู่บ้านภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 15 หมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทั้งหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

ตารางที่ 2.1 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทั้งหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ชาย	หญิง	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน/ กำนัน	
					ประชากร	ประชากร	ประชากร		
					รวม	แฝง	รวมทั้งสิ้น		
2	บ้านหนองขี้เหล็ก	145	204	160	364	34	398	นายวิชัย	เวียงซ้อง
3	บ้านบุงเบา	158	266	285	551	55	606	นายสำราญ	ทะวะโร
4	บ้านสำราญ	202	312	331	643	64	707	นายฤทัย	ทราธร
5	บ้านร่องคำ	175	349	356	705	70	775	นายคำตัน	ขจรนาค
6	บ้านหงษ์ทอง	199	343	372	715	71	786	นายเกษม	ใจกว้าง
8	บ้านอนามัย	86	176	170	346	34	380	นางหงส์ทอง	พรมชินวงศ์
9	บ้านส่อง	76	186	174	360	36	396	นายสมยงค์	ศรีเฉลิม
10	บ้านศาลา	174	336	324	660	66	726	นายไสว	สุดเฉลิม
11	บ้านยางโง๊ะ	89	186	174	360	36	396	นายสมศักดิ์	กิ่งมาลา
14	บ้านใหม่พัฒนา	128	236	245	484	48	532	นายไพบูรณ์	บ้องเขต
16	บ้านดอนกลาง	80	134	149	283	28	311	นายไสว	เพ็ญจันทร์
17	บ้านส่องใหม่	121	279	255	534	53	587	นายสุเทพ	นันทะเสน
รวม		1,667	3,240	3,258	6,498	561	561		

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 12 บ้านโนนสะอาด และบ้านชูชาติ หมู่ที่ 7 และ หมู่ที่ 15 ข้อมูล ณ เดือน เมษายน 2556

2.5.8 ท้องถิ่นอื่นในตำบล

มีหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในตำบล 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลอาจสามารถ

2.5.9 ประชากร

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจสามารถ ทั้งสิ้น 6,862 คน แยกเป็นชาย 3,444 คน เป็นหญิง 3,3418 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 123.41 คน/ตารางกิโลเมตร

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

3.1 อาชีพ

-ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ อาชีพหลักคือทำนา ผลผลิตที่สำคัญคือข้าว ทั้งข้าวหอมมะลิและข้าวเหนียว นอกนั้นจะมีปศุสัตว์, ถั่วลิสง, ข้าวโพด

-ด้านอุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน กระจายอยู่ทั่วไปเป็นการทอผ้าไหมแบบพื้นเมือง,เย็บผ้า,การจักสานไม้ไผ่เป็นของใช้ต่างๆ

-ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 37,943.87 บาท/คน/ปี

3.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

-ปั้มน้ำมัน/ก๊าซ จำนวน 4 แห่ง

-โรงสีข้าว จำนวน 21 แห่ง

- โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 3 แห่ง

4. สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

-โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง

-โรงเรียนมัธยมศึกษา - แห่ง

-ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 10 แห่ง

-ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้าน 10 แห่ง

4.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

ตารางที่ 2.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

หมู่ที่/บ้าน	ชื่อวัด
1. หมู่ที่ 2 บ้านหนองขี้เหล็ก	วัดปทุมวัน
2. หมู่ที่ 3 บ้านบุงเบา	วัดทุ่งสาริกา
3. หมู่ที่ 4 บ้านสำราญ	วัดโพธิ์ศรีสว่าง
4. หมู่ที่ 5 บ้านร่องคำ	วัดดงเจ้าปู่มหาคัดดีสีตาราม, วัดสระจันทร์
5. หมู่ที่ 6 บ้านหงษ์ทอง	วัดสว่างโพธาราม, วัดป่าดงเย็นสันติธรรม
6. หมู่ที่ 8 บ้านอามัย	วัดป่าเรไร
7. หมู่ที่ 9 บ้านส่อง	วัดดงสว่างโพธาราม
8. หมู่ที่ 10 บ้านศาลา	วัดสระแก้ว, วัดป่าเจริญธรรม
9. หมู่ที่ 11 บ้านยางโงะ	วัดป่าศรีสำราญ, วัดโพธิ์งามสุนทรवास
10. หมู่ที่ 14 บ้านใหม่พัฒนา	-

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หมู่ที่/บ้าน	ชื่อวัด
11. หมู่ที่ 15 บ้านชูชาติ (นอกเขตเทศบาล)	วัดป่าอาจสามารถ
11. หมู่ที่ 16 บ้านดอนกลาง	-
12. หมู่ที่ 17 บ้านส่องใหม่	-

4.3 สาธารณสุข

เนื่องจากเขตองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกับเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถจึงไม่มีโรงพยาบาลและสถานีอนามัย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

- อัตราการมีและการใช้ส้วมราดน้ำ 100 เปอร์เซ็นต์

5. การบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคม

- ทางหลวงแผ่นดิน 1 สาย
- ถนนลาดยาง 5 สาย
- ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่างๆจำนวน 27 สาย
- ถนนดินเชื่อมหมู่บ้าน 13 สาย
- หมู่บ้านที่มีถนนลาดยางใช้ในหมู่บ้าน 2 หมู่บ้าน

5.2 การโทรคมนาคม

เนื่องจากอยู่ใกล้เขตเทศบาลตำบลอาจสามารถจึงยังไม่มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

-ตู้โทรศัพท์ตามหมู่บ้านมีครบทุกหมู่บ้าน

-มีโทรศัพท์ มือถือใช้ 90 เปอร์เซ็นต์

-เส้นทางคมนาคม

1. อาจสามารถ - ร้อยเอ็ด
2. อาจสามารถ - พนมไพร
3. อาจสามารถ - สุวรรณภูมิ
4. อาจสามารถ - เสลภูมิ
5. อาจสามารถ - อำเภอกู่เขาหลวง
6. อาจสามารถ - เมืองสรวง

สถานศึกษา

- โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา - แห่ง
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 แห่ง

ตารางที่ 2.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 แห่ง

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน			จำนวน ครู	ชื่อผู้อำนวยการ
	อนุบาล	ป1-ป6	รวม		
โรงเรียนบ้านสำราญ	30	78	108	10	นายปัญญา นวลรักษา
โรงเรียนบ้านบุงเบา	16	22	38	5	นางเยาวมาล อวรณ์
โรงเรียนร่อนคำหงส์ทองวิทยา	29	69	98	17	นายมงคล น้อยอำมาตย์
โรงเรียนบ้านส่องน้ามัย	23	67	90	8	นายธานินทร์ ช่อยแก้ว
โรงเรียนบ้านศาลา	16	73	89	7	นายเชมชาติ นานานนท์
รวม	114	309	423	47	

ตารางที่ 2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หมู่ที่	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนเด็กในศูนย์	ชื่อผู้ดูแลเด็ก
4	บ้านสำราญ	35	น.ส.ประวันรัตน์ นิมนวน นางสุนีย์ นาวารี
8	บ้านอนน้ามัย	30	นางสาวจิรวาส ประเสริฐสังข์ นางสุภาพร พรหมชินวงศ์

2. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

(1) จำนวนบุคลากร	จำนวน	35	คน
1. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	1	คน
2. ตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	1	คน
3. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง	จำนวน	1	คน
4. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธา	จำนวน	1	คน
5. ตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานปลัด	จำนวน	1	คน
6. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	จำนวน	1	คน

7. ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา	จำนวน	1	คน
7. ตำแหน่งบุคลากร	จำนวน	1	คน
8. ตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน	จำนวน	1	คน
9. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	จำนวน	1	คน
10. ตำแหน่งเจ้าพนักงานพัสดุ	จำนวน	1	คน
11. ตำแหน่งนิติกร	จำนวน	1	คน
12. ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน	จำนวน	1	คน
13. ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	จำนวน	-	คน
14. ตำแหน่งนักวิชาการจัดเก็บรายได้	จำนวน	1	คน
15. ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร	จำนวน	1	คน
16. ตำแหน่งเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	จำนวน	1	คน
17. ตำแหน่งนายช่างโยธา	จำนวน	1	คน
18. ตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก	จำนวน	2	คน
19. ตำแหน่งพนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	15	คน
17. ตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน	2	คน
(2) ระดับการศึกษาของบุคลากร			
1. ปริญญาโท	จำนวน	4	คน
2. ปริญญาตรี	จำนวน	18	คน
3. อนุปริญญา/มัธยมศึกษา	จำนวน	13	คน
4. ประถมศึกษา	จำนวน	-	คน
(3) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปีงบประมาณ 2555 แยกเป็น			
-รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	จำนวน	635,135.02	บาท
-รายได้ที่ส่วนราชการอื่นๆจัดสรรให้	จำนวน	9,037,449.93	บาท
-เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	จำนวน	8,279,459	บาท
รวมรายได้ทั้งหมด	จำนวน	17,952,043.95	บาท

5.3 ศักยภาพของชุมชนพื้นที่

- 1) การรวมกลุ่มของประชาชน จำนวนกลุ่มทุกประเภท 25 กลุ่ม แยกเป็นประเภทกลุ่ม
  - กลุ่มอาชีพ 21 กลุ่ม
  - กลุ่มออมทรัพย์ 24 กลุ่ม
- 2) จุดเด่นของพื้นที่

-หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากอยู่รวมกันเป็นกลุ่มอยู่ติดกับ
ถนนลาดยางทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2043 ทำให้ง่ายต่อการพัฒนา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ณัฐธาดา จินตาสวัสดิ์ (2558) การปกครองคณะสงฆ์ในประเทศไทย กรณีศึกษา : มหาเถรสมาคม จากการศึกษาพบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นการพัฒนามาจากหลัก พระธรรมวินัยมาใช้ในการปกครอง ควบคู่ไปกับความเจริญเติบโตของสังคมไทย มีกฎหมายบ้านเมือง มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวพันพระธรรมวินัย อาทิเช่น ในด้านรูปแบบของการปกครองคณะสงฆ์ ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาจากสมัยก่อน คือ การปกครองคณะสงฆ์ด้วยกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และรูปแบบการบริหารการปกครองมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดของการปกครองคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์รูปแบบการปกครองของมหาเถรสมาคมปกครองเป็นแบบผสม โดยรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง คือ มีศูนย์การปกครองและปฏิบัติการกิจการคณะสงฆ์และการสั่งการอยู่ในส่วนกลาง และกระจายอำนาจไปยังทุกภาคส่วน โดยการแบ่งระเบียบการปกครองคณะสงฆ์เป็น 2 ส่วน คือ ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค โดยแต่งตั้งเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รับผิดชอบดูแลปกครองพระภิกษุสงฆ์สามเณร และสมาชิกภายในวัด หรือภายในเขตที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นเลขาธิการโดยตำแหน่ง และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยโดยมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม เป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์โดยยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก และมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้พระธรรมวินัยมีความศักดิ์สิทธิ์ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างวัด ประชาชน หน่วยงานราชการ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะและพระสังฆาธิการทุกระดับจึงเป็นไปด้วยความถูกต้อง และชัดเจน

การบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ของมหาเถรสมาคมในปัจจุบันถูกวิพากษ์วิจารณ์ เป็นอย่างมาก ในกรณีเรื่องที่พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย มหาเถรสมาคมจึงได้นำหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง 6 ด้าน เข้าไปเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน ไม่ใช่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะการละเมิดพระธรรม

วินัยของพระสงฆ์เพียงด้านเดียว แต่เป็นการแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ทุกด้าน และกำชับให้ผู้ปกครองสงฆ์หรือพระสังฆาธิการทุกระดับ ต้องบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้านนี้ อย่างเคร่งครัด ถึงอย่างไรก็ตามการที่มีพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยเกิดขึ้นบ่อย ๆ นั้น สาเหตุไม่ได้เกิดมาจากการปกครองของคณะสงฆ์ของมหาเถรสมาคม แต่สาเหตุเกิดมาจากตัวของพระสงฆ์เองและสังคมรอบข้างที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นสิ่งดึงดูดมากกว่าพระธรรมวินัยประกอบกับพื้นฐานและจิตใจของพระสงฆ์ที่แตกต่างกันและวัตถุประสงค์ที่เข้ามาบวชแตกต่างกัน ถึงแม้ว่ามหาเถรสมาคมจะมีวิธีการบริหารจัดการอย่างเข้มงวดเพียงใด แต่ก็คงจะไม่สามารถที่จะห้ามปรามกับสภาวะจิตใจของมนุษย์ได้ ดังนั้นการที่จะให้พระพุทธศาสนายั่งยืนและลดปัญหาหลงได้ ทุกฝ่ายต้องหันหน้าร่วมมือร่วมใจสามัคคีกัน โดยเริ่มตั้งแต่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานราชการ พุทธศาสนิกชน และประชาชนทั่วไป

พระปลัดวรณไชย มะยงค์ (2558) การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรม ในจังหวัดชุมพร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร และ 3) เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่เจ้าอาวาสขึ้นไปจำนวน 240 รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ พระเถระผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่บริหารงานคณะสงฆ์ระดับที่ปรึกษา 9 รูป และวัฒนธรรมจังหวัด 1 ท่าน รวม 10 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการปกครอง ส่วนหลักทศพิธราชธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อวิหิงสาคือ การไม่เบียดเบียนใคร อวิโรหณะคือ การไม่ขัดแย้งกับใคร ขันติคือ ความอดทน อดกลั้นตามลำดับ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อ พิจารณารายด้าน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านการศาสนศึกษามีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.84$) รองลงมาคือ ด้านการสาธารณูปการ ($r = 0.80$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($r = 0.77$) ตามลำดับ 3. แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดชุมพร ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ โดยใช้หลักธรรมาธิปไตยที่เน้นการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เป็นต้นตามลำดับความอาวุโส และมีการกระจายอำนาจในการบริหาร รวมทั้งยึดหลักพระธรรมวินัยของเถรสมาคม

พระมหาวันตี กนต์วิโร/ปะวะเส (2558) รูปแบบการปกครองของพระเจ้าปเสนทิโกศล ด้วยแนวคิดทางพุทธปรัชญาเถรวาท ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการปกครองทางการเมืองในสมัยพุทธกาลมี 2 รูปแบบได้แก่ 1)รูปแบบราชาธิปไตยซึ่งพระมหากษัตริย์หรือพระราชาคือผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียวในการปกครอง และ 2) รูปแบบสามัคคีธรรมซึ่งชนชั้นสูงเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครอง ส่วนรูปแบบการปกครองของคณะสงฆ์ นั้นก็มีรูปแบบเฉพาะของตนเองซึ่งมีพัฒนาการมาตามลำดับ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการปกครองทุก ๆ รูปแบบ จะต้องมียุทธศาสตร์ของการปกครองของตนเอง สำหรับรูปแบบการปกครองของพระเจ้าปเสนทิโกศลที่ ถือเป็นกลไกทางสังคม สามารถแยกออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การปกครองฝ่ายอาณาจักรและการปกครอง ฝ่ายศาสนจักรการปกครองอาณาจักร หากพิจารณาในทางการเมืองรูปแบบของการปกครองในพุทธปรัชญา เถรวาท มีรูปแบบการปกครองรัฐ 2 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีทั้งรูปแบบการปกครองตามแบบพราหมณ์และแบบพุทธผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือผู้ปกครองที่เป็นพระมหากษัตริย์หรือพระราชา เนื่องจากทรงมีพระราชอำนาจสิทธิ์ขาดในการเป็นผู้ปกครองของรัฐหรือแคว้นต่าง ๆ แต่เพียง พระองค์เดียว สำหรับรูปแบบการปกครองแบบสามัคคีธรรม แม้จะมีผู้เป็นประมุขแห่งรัฐหรือแคว้น แต่อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในด้านการเมืองและการปกครองมิได้อยู่กับประมุขแห่งรัฐเพียง คนเดียวเท่านั้น ดังนั้น ผลของการปกครองแบบสามัคคีธรรมแสดงให้เห็นว่าแคว้นโกศลมีความเจริญ มีความ สงบสุข เพราะทั้งพระราชาและประชาชนก็ตั้งอยู่ในหลักธรรม มีการนำเอาหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความร่มเย็นเป็นสุขกันทั่ว

พระอภิชาล อภิวัตโน (2559) การประยุกต์ใช้หลักศีลธรรม เพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า ความเคารพเป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง บุคคลจะเจริญก้าวหน้า หรือ เสื่อมในการปฏิบัติธรรม ก็ขึ้นอยู่กับการมีความเคารพ หรือ ไม่มีความเคารพ เพราะความเคารพเป็นระเบียบวินัย สำหรับร้อยรัดให้คนรวมกันเป็นหมู่คณะ และจัดสรรให้ เป็นหมู่คณะที่ร่วมฉันทะกันประพฤติคุณงามความดี การเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขตามหลักศีลธรรมนั้น มีนัยยะสำคัญ คือ สมาชิกใน ครอบครัวมีความเคารพ และปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว, มีการอบรมสั่งสอนให้คนใน ครอบครัวปฏิบัติตนในการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง, มีการแสดงความเคารพและให้เกียรติต่อกันและกัน เสมอ, มีการแนะนำกันหรือชักชวนกันทำกิจกรรมสานความสัมพันธ์, ให้ความเคารพในการใช้ชีวิตของคนในครอบครัวเพื่อความไม่ประมาท, และมีการแสดงความเคารพและให้การต้อนรับ ต่อแขกผู้มาเยือนอย่างสม่ำเสมอ แนวทางการนำเสนอหลักศีลธรรมเพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขนั้น จะต้อง ประกอบไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการของพระพุทธศาสนา โดยอาศัยแนวคิดหลักเพื่อนำไปสู่แนวทาง และเป้าหมายของการสร้างครอบครัวสันติสุขตามหลักศีลธรรม ประเด็นเนื้อหาของหลักศีลธรรม นั้นเป็นหลักแนวคิดเพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว เพราะ

นัยยะของคำว่า การวรรกรรม คือ “ความเคารพ” หมายถึง เคารพในการกระทำ เคารพใน ความคิด เคารพในการพูดจา เป็นการแสดงถึงการให้เกียรติกัน

พระราชปรีดีติวมล (ศรีสุระ) พระมหาประภาส ปรีชาโน, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร (2560) การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การบริหารกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เน้นการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามพระธรรม วินัยอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังยึดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และ จารัตขนบธรรมเนียมปฏิบัติในสาย วิปัสสนาธุระ ที่โดดเด่นที่สุดก็คือการนำประชาชนปฏิบัติธรรมสู่แนวทาง แห่งการดำเนินชีวิตที่ดั่งตาม ประโยชน์ตรงนี้ได้เกิดมีได้เพราะการบริหารกิจการในองค์กรของคณะสงฆ์ที่มี แบบแผนตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันนั่นเอง

พระมหานพต นวคุณ (ถ่อนสันเทียะ) (2560) รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส บทความนี้เป็นการรายงานผลการศึกษาของดุขฎี นิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส 2) เพื่อศึกษาทฤษฎีรูปแบบและการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการสู่ความเป็นเลิศ 3) เพื่อพัฒนา รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยเป็นการ วิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพทั่วไปของการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการบริหาร กิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ และส่วนที่ 3 การนำไปใช้ และมีองค์ประกอบของ รูปแบบประกอบย่อย 7 ซึ่งเป็นไปตาม PESS MODEL

พระมหาสุรชัย ขยาภิวัตน์ (พุดชู) (2562) อุปายโกศลวิธี: ทฤษฎีการตีความในพุทธ ปรัชญาเซน ทฤษฎีการตีความเชิงพุทธปรัชญามหายานที่สำคัญ คือ อุปายโกศลวิธี ซึ่ง เป็นตัวอย่าง ของทฤษฎีบูรณาการหรือสัมพันธ์นิยมที่เน้นทั้งการอธิบายความและ การตีความ โดยความหมายแล้ว อุปายโกศลวิธี หมายถึง ความฉลาดในการสอน ที่มีขอบเขตไม่จำกัด ประยุกต์ได้อย่างหลากหลาย ใน พุทธปรัชญาเซนมีเรื่อง มือสำคัญที่จัดเป็นอุปายโกศลวิธีเรียกว่า โกอาน ซาเซนและมอนโด ทั้งสาม เครื่อง มือเป็นรูปแบบการสอนที่เป็นอัตลักษณ์ของเซน ผู้สอนต้องมีประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติ หรือการบรรลุธรรม จึงสามารถถ่ายทอดธรรมะผ่านเครื่องมือทั้ง สามให้ศิษย์ได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ พุทธปรัชญาเซนจึงเน้นประสบการณ์ทางจิต ของปัจเจกชน ซึ่งการเข้าถึงประสบการณ์ทางจิตไม่ สามารถบันทึกไว้ได้ด้วยภาษา ซึ่งมีขอบเขตที่จำกัด กระนั้น ตัวภาษาเองก็มีส่วนสำคัญในฐานะเป็น กระบวนการที่เรียกว่า กายวิญญูติและวจีวิญญูติให้ศิษย์เข้าถึงธรรมะที่มีอยู่แล้วในทุกคนผ่าน เครื่องมือ คือการขบคิดปริศนาธรรม (โกอาน) รวมถึงการสนทนาถามตอบแบบ ฉับพลัน (มอนโด)

และการปฏิบัติธรรม (ซาเซน) ที่จัดเป็นทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสาร เครื่องมือทั้งสาม จึงเป็นตัวอย่างของทฤษฎีอุปายโกศลวิธีที่ เน้นการสอนเชิงผลสัมฤทธิ์ คือการเข้าถึงพุทธภาวะใน ทัศนะของพุทธปรัชญาเซน

พระสุระ สนิทชัย, รชพล ศรีขาวรส (2562) บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า 1. บทบาทของพระ สังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดย รวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหา น้อย ดังนี้ ด้านการปกครอง ($\mu = 4.16$) ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ($\mu = 4.03$) ด้านการศาสน ศึกษา ($\mu = 3.87$) ด้าน การสาธารณสงเคราะห์ ($\mu = 3.71$) ด้านการสาธารณูปการ ($\mu = 3.65$) ด้าน การศึกษาสงเคราะห์ ($\mu = 3.11$) ตามลำดับ 2. พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา และ ตำแหน่งหน้าที่ทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

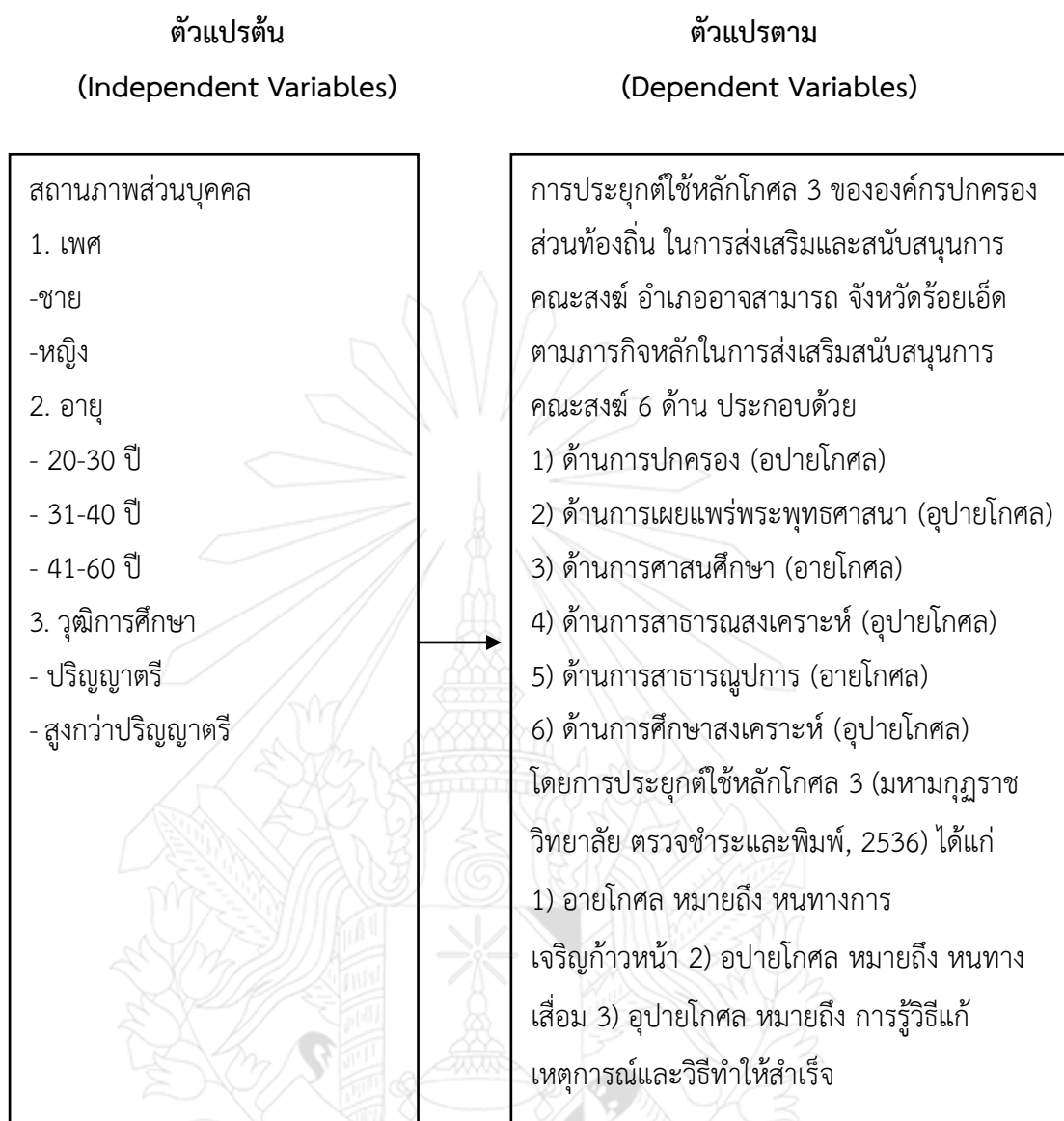
พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คา, ภักดี โพธิ์สิงห์ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2562) การเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 การ วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการ บริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 2) ศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคาม การเสริมสร้างประสิทธิผล การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครอง คณะสงฆ์ภาค 11 และ 3) หาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระสังฆาธิการใน เขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 11 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย การศึกษา เชิงเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 16 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 14 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง 367 รูป ผลการวิจัยพบว่า 1) มีการบริหารงานจากบนลงล่างขาดการวางแผน ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถ พระสังฆาธิการต้องมีความยุติธรรม เอื้อเฟื้อต่อคณะสงฆ์ปลูกฝัง ศรัทธาด้วยหลักธรรม คำสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) จุดแข็ง คือ แบ่งภาระ หน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน จุดอ่อน คือการบริหารงานเชิงรับและขาดศักยภาพ โอกาสคือ ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน และ สิ่งคุกคาม คือ ความเปลี่ยนแปลงของ ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี 3) พระสังฆาธิการ ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีเจตคติที่ดีด้วยการทำงานเป็นทีม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการ วางแผนที่ ชัดเจน ส่งเสริมบุคลากรศึกษาดูงาน ควบคุมงานด้วยความโปร่งใสโดยการนำหลักธรรม มา ประยุกต์ใช้

พระมหาจรัญ ภูริโกวิท (2563) แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดนนทบุรี เชิงพุทธบูรณาการ บทความวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระ

สังฆาธิการจังหวัด นนทบุรีเชิงพุทธบูรณาการ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารกิจการคณะ สงฆ์ของพระสังฆาธิการ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ จังหวัดนนทบุรีเชิงพุทธบูรณาการ โดยศึกษาจากขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ ด้านระยะเวลา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ด้านการปกครอง ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย ข้อบังคับ มีหลักอำนวยการนิยธรรมเข้ามาบูรณาการ 2) ด้านการศาสนศึกษา จัดการศึกษา พระปริยัติธรรมให้กับพระภิกษุสามเณร มีหลักไตรสิกขาเข้ามาบูรณาการ 3) ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ปุถุคฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กเยาวชน มีหลักสังคหวัตถุเข้ามาบูรณาการ 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกาศพระพุทธศาสนา มีหลักพุทธวิธีการสอนเข้ามาบูรณาการ 5) ด้านการสาธารณูปการ พัฒนาบูรณะวัด มีหลักพรหมวิหารและหลักภavanaเข้ามาบูรณาการ 6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ช่วยเหลือสังคมทางจิตใจและวัตถุ มีหลักสาราณียธรรมเข้ามาบูรณาการ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการคณะสงฆ์ 6 ด้าน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2535) ประกอบด้วย 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) ด้านการศาสนศึกษา 4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ 5) ด้านการสาธารณูปการ 6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ โดยการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 (มหามกุฏราชวิทยาลัย ศึกษาระและพิมพ์, 2536) ได้แก่ 1) อายโกศล หมายถึง หนทางการเจริญก้าวหน้า 2) อปายโกศล หมายถึง หนทางเสื่อม 3) อุบายโกศล หมายถึง การรู้วิธีแก้เหตุการณ์และวิธีทำให้สำเร็จ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังเสนอไว้ในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 11 ตำบล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 135 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 580 คน รวมจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 715 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 11 ตำบล จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 48 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 205 คน รวมจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 253 คน โดยใช้เทียบตาราง เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan, 1970) สุ่มอย่างง่าย

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	135	48
เจ้าหน้าที่	580	205
รวม	715	253

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของ เครจซี และ มอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 253 คน

3.2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มแบบตัวอย่าง ดังนี้

- 1) จัดทำบัญชีสมาชิกรายชื่อ บุคลากรในเขตการปกครองของอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) เขียนชื่อบุคลากรในเขตการปกครองของอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ 1 ชื่อ ต่อ 1 แผ่น แล้วม้วนแผ่นกระดาษลงในกล่องแล้วเขย่าให้คละกั้น
- 3) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำมาแผ่นฉลากมาจดบันทึกไว้ว่าเป็นของใคร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Opened from) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะได้ทำการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลัก โทศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.4.2 นำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร.

ปร.ด. วัฒนธรรมศาสตร์

กศม. ภาษาไทย (วรรณคดี)

ศน.บ. ภาษาไทย

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระศิลาคักดี สุเมโธ, ดร.

รต. รัฐศาสตร์ดุสิตบัณฑิต

ศน.ม รัฐศาสตร์การปกครอง

พร.บ รัฐศาสตร์

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ วิทยาเขตร้อยเอ็ด

หัวหน้าสาขาวิชาการปกครอง

3) พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช (สาไชยันต์), ดร.

พร.ด. (ปรัชญา)

พร.ม. (ปรัชญา)

พร.บ. (ศาสนา)

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำหลักสูตร

4) นายวุฒิชัย ดวงประทุม

รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ตำแหน่ง: ปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

5) ดร.สัมพันธ์ กางเพ็ง

วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง นักวิจัยอิสระ

พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะทั้งเชิงดีและหาความเที่ยงตรงเชิง
พินิจ (Face Validity)

3.4.4 หาค่าเฉลี่ยเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ให้คะแนนตามดัชนีความสอดคล้อง
ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้

-1 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้ นำคะแนนที่ได้มา

แทนค่าในสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

3.4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎี ทั้ง ส่วนการใช้ภาษาและคำ
ชี้แจงแล้วนำมาทำ ความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับ
บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์
อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.89

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองและปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และขอคำแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงผู้บริหารของเขตการปกครองของอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยผู้ช่วยในการวิจัย

3.5.3 ทำการแจกเอกสารแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาอีกครั้ง

3.5.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งฉบับ

3.6.2 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้ว ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ แล้วแปรผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ อายุ พรรษา วุฒิมารศึกษา โดยใช้ความถี่และร้อยละ

3.6.6 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม

3.6.7 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.6.8 เก็บรวบรวมแนวทางเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies)

3.6.9 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

3.7.1 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) สถิติร้อยละ (Percentage) เพื่อหาค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D) เพื่อหาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
- 4) ใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่า 2 กลุ่ม
- 5) ใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.7.2 สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับใช้ สัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)

3.7.3 สถิติที่ใช้หาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Conguence Index) หรือ IOC

3.7.4 สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่

- 1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ((Standard Deviation)

$$S = \frac{\sqrt{N \sum fx^2 - (\sum N \sum fx)^2}}{N (N-1)}$$

$\sum fx$ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

N = จำนวนประชากร

4) สูตรคำนวณค่า t-test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{((S_1^2/n_1)^2 + (S_2^2/n_2)^2)^2}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1-1} + \frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2-1}}$$

5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ F-test

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

MS_w

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบที่ (t – test แบบ Independent Samples)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโภชนาการ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโภชนาการ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	48	18.97
หญิง	205	81.03
รวม	253	100.00
อายุ		
20-30 ปี	82	32.41
31-40 ปี	63	24.90
41-60 ปี	108	42.69
รวม	253	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	165	65.22
สูงกว่าปริญญาตรี	88	34.78
รวม	253	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.03 เพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 อายุ 41-60 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 42.69, 20-30 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.41 และ 31-40 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 วุฒิมัธยมศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.78

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการปกครอง (อุปายโกศล)	4.25	0.71	มาก	5
2. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)	4.33	0.63	มาก	1
3. ด้านการศาสนศึกษา (อายโกศล)	4.24	0.73	มาก	6
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	4.29	0.67	มาก	3
5. ด้านการสาธารณูปการ (อายโกศล)	4.33	0.63	มาก	1
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	4.27	0.73	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.29	0.68	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล), ด้านการสาธารณูปการ (อายโกศล) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.63) รองลงมา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการศาสนศึกษา (อายโกศล) ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการปกครอง (อปายโกศล)

ด้านการปกครอง (อปายโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ส่งเสริมการศาสนศึกษา ทั้งแผนกบาลีแผนกธรรมและปริยัติสามัญ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษา ต่างๆ	4.23	0.72	มาก	3
2. สนับสนุนการเผยแผ่ศาสนาธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน	4.13	0.74	มาก	6
3. ส่งเสริมให้มีการดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษา ความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ของมหาเถรสมาคม	4.13	0.72	มาก	5
4. ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้าง ความรู้ระดับต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นรู้จักจะธรรมเมื่อรู้แล้ว จะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่น	4.17	0.72	มาก	4
5. สนับสนุนการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน	4.50	0.59	มากที่สุด	1
6. สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำ ไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบมีการช่วยกันดูแลศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ	4.32	0.75	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.25	0.71	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการปกครอง (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.59) รองลงมา สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำ ไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบมีการช่วยกันดูแลศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนการเผยแพร่ศาสนธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.74)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)

ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. สนับสนุนให้พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแพร่	4.35	0.58	มาก	3
2. สนับสนุนให้ประชาชนนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.24	0.73	มาก	4
3. สนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแพร่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ	4.23	0.74	มาก	6
4. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย	4.23	0.70	มาก	5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
5. สนับสนุนการเทศน์หลักธรรมคำสอนด้วย สำนวนภาษาที่สนุกและเข้าใจง่าย เช่น การยก เรื่องราวที่กำลังอยู่ในกระแสมาประยุกต์ให้เข้ากับ หลักธรรมคำสอนด้วยภาษาง่าย ๆ เป็นต้น	4.51	0.50	มากที่สุด	1
6. สนับสนุนปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้าน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา	4.46	0.50	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.33	0.63	มาก	-

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอรอยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.63) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนการเทศน์หลักธรรมคำสอนด้วยสำนวนภาษาที่สนุกและเข้าใจง่าย เช่น การยกเรื่องราวที่กำลังอยู่ในกระแสมาประยุกต์ให้เข้ากับหลักธรรมคำสอนด้วยภาษาง่าย ๆ เป็นต้น ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.50) รองลงมา สนับสนุนปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.47)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศึกษา (อายุโกศล)

ด้านการศึกษา (อายุโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา	4.34	0.73	มาก	2
2. สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์	4.12	0.76	มาก	7
3. สนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์	4.22	0.75	มาก	5
4. สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.35	0.66	มาก	1
5. ส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์และส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะทุกส่วนทุกช่วงชั้น	4.31	0.76	มาก	3
6. การจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม	4.23	0.72	มาก	4
7. ส่งเสริมให้ภิกษุสามเณรได้เรียนในสำนักเรียนที่วัด ไกล่เคียง	4.13	0.74	มาก	6
รวมเฉลี่ย	4.24	0.73	มาก	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศึกษา (อายุโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.66) รองลงมา สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D.=0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.76)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณสุข (อุปายโกศล)

ด้านการสาธารณสุข (อุปายโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การปฏิบัติงานหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้	4.13	0.72	มาก	5
2. การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ	4.17	0.72	มาก	4
3. มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	4.50	0.59	มากที่สุด	1
4. การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร	4.32	0.75	มาก	3
5. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	4.35	0.58	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.29	0.67	มาก	-

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณสุข (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.59) รองลงมา การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติงานหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ($\bar{X}=4.13$, S.D.= 0.72)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล)

ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด	4.24	0.73	มาก	3
2. การรักษาความสะอาดภายในวัด	4.23	0.74	มาก	5
3. การขอความร่วมมือจากพระภิกษุสามเณรเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด	4.23	0.70	มาก	4
4. การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ	4.51	0.50	มากที่สุด	1
5. การดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบุญชีรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัดเป็นต้น	4.46	0.50	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.33	0.63	มาก	-

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.63) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.50) รองลงมา การดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบุญชีรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด เป็นต้น ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรักษาความสะอาดภายในวัด ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.74)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสพภัย	4.34	0.73	มาก	2
2. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน	4.12	0.76	มาก	5
3. การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.22	0.75	มาก	4
4. ส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.35	0.66	มาก	1
5. การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น	4.31	0.76	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.27	0.73	มาก	-

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.66) รองลงมา การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสพภัย ($\bar{X} = 4.34$, S.D.=0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.76)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบที (t - test แบบ Independent Samples)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.9-4.10

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการปกครอง (อุปายโกศล)	4.07	0.60	4.28	0.59	2.230	.027
2. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)	4.24	0.50	4.35	0.47	1.434	.153
3. ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล)	4.10	0.63	4.27	0.59	1.806	.072
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	4.13	0.56	4.32	0.57	2.139	.033
5. ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล)	4.25	0.54	4.35	0.49	1.289	.199
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	4.14	0.66	4.29	0.60	1.557	.121
รวม	4.15	0.56	4.31	0.53	1.842	.067

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามวุฒิการศึกษา

n=253

การประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3	วุฒิการศึกษา				t	Sig
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการปกครอง (อภัยโกศล)	4.28	0.63	4.19	0.52	1.151	.251
2. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อภัยโกศล)	4.36	0.49	4.29	0.45	1.124	.262
3. ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล)	4.27	0.63	4.18	0.53	1.085	.279
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อภัยโกศล)	4.32	0.60	4.24	0.50	1.147	.253
5. ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล)	4.36	0.51	4.29	0.48	1.001	.318
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อภัยโกศล)	4.29	0.64	4.22	0.56	.945	.346
รวม	4.31	0.56	4.24	0.48	1.136	.257

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

การประยุกต์ใช้หลัก โกศล 3	อายุ								
	20-30 ปี			31-40 ปี			41-60 ปี		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
1. ด้านการปกครอง (อูปายโกศล)	4.16	0.62	มาก	4.35	0.61	มาก	4.24	0.56	มาก
2. ด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา (อูปายโกศล)	4.30	0.50	มาก	4.39	0.50	มาก	4.32	0.46	มาก
3. ด้านการศาสน ศึกษา (อายุโกศล)	4.15	0.63	มาก	4.35	0.60	มาก	4.24	0.56	มาก
4. ด้านการสาธารณ สงเคราะห์ (อูปาย โกศล)	4.23	0.57	มาก	4.36	0.62	มาก	4.29	0.54	มาก
5. ด้านการ สาธารณูปการ (อายุโกศล)	4.29	0.53	มาก	4.40	0.50	มาก	4.32	0.48	มาก
6. ด้านการศึกษา สงเคราะห์ (อูปาย โกศล)	4.20	0.64	มาก	4.35	0.63	มาก	4.26	0.58	มาก
รวม	4.22	0.56	มาก	4.37	0.55	มาก	4.28	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ปรากฏดังนี้

1. อายุ 20-30 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.22, S.D.=0.56) พิจารณา
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อูปายโกศล) ($\bar{X}$ =4.30,

S.D.=0.50)รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขการ (อายุโกศล) ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.57 4104 2.22)

2. อายุ 31-40 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=0.55) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขการ (อายุโกศล) ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=0.50) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) ($\bar{X}$ =4.39, S.D.=0.50) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) ($\bar{X}$ =4.35, S.D.=0.60)

3. อายุ 41-60 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.28, S.D.=0.50) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) ($\bar{X}$ =4.32, S.D.=0.46) รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขการ (อายุโกศล) ($\bar{X}$ =4.32, S.D.=0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการปกครอง (อุปายโกศล), ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) ($\bar{X}$ =4.24, S.D.=0.56)

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการปกครอง (อุปายโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	1.349	2	.675	1.880	.155
	ภายในกลุ่ม	89.681	250	.359		
	รวม	91.030	252			
2. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	.340	2	.170	.723	.486
	ภายในกลุ่ม	58.851	250	.235		
	รวม	59.192	252			
3. ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	1.326	2	.663	1.847	.160
	ภายในกลุ่ม	89.775	250	.359		
	รวม	91.101	252			

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
4. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	.567	2	.283	.851	.428
	ภายในกลุ่ม	83.229	250	.333		
	รวม	83.796	252			
5. ด้านการสาธารณสุขูปการ (อายโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	.394	2	.197	.772	.463
	ภายในกลุ่ม	63.757	250	.255		
	รวม	64.151	252			
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล)	ระหว่างกลุ่ม	.801	2	.401	1.049	.352
	ภายในกลุ่ม	95.523	250	.382		
	รวม	96.324	252			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.738	2	.369	1.268	.283
	ภายในกลุ่ม	72.764	250	.291		
	รวม	73.503	252			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการปกครอง (อุปายโกศล) ควรมีการดูแล ค้ำครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองคณะสงฆ์ไทยให้เป็นไปตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ควรดำเนินการสอดส่องดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม

2. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย

3. ด้านการศาสนศึกษา (อายโกศล) ควรจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์

4. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร
ควรมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

5. ด้านการสาธารณสุขูปการ (อายุโกศล) ควรดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบุญชื้อรายรับ
รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด และบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ
ภายในวัด

6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ควรช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไปเป็น
ความสำคัญของการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสพภัย
และให้ใช้สถานที่วัดเพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ประวัติผู้วิจัย
(Researcher History)

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์)

เกิดวันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2532

บ้านเลขที่ 70 หมู่ 8 บ้านแวง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านแวง

จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย

จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล

พ.ศ.2556 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นตรี

พ.ศ.2557 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นโท

พ.ศ.2558 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก

พ.ศ.2560 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

พ.ศ.2563 กำลังศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่อยู่ปัจจุบัน

วัดเหนือ 135 ถนนผดุงพานิช ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

G-mail:phratoppawa.2019@gmail.com

Tel.0929184302 ID.line 092-9184302

หน้าที่การงานปัจจุบัน

ดำรงเลขานุการเจ้าคณะอำเภออาจสามารถ(ธ)

ดำรงเลขานุการเจ้าคณะตำบลอาจสามารถ(ธ)

เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แตกต่างกันไป 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล), ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) รองลงมา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการปกครอง (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน รองลงมา สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำ ไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบมีการช่วยกันดูแลศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนการเผยแผ่ศาสนธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน

1.2 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนการเทศน์หลักธรรมคำสอนด้วยสำนวนภาษา

ที่สนุกและเข้าใจง่าย เช่น การยกเรื่องราวที่กำลังอยู่ในกระแสมาประยุกต์ให้เข้ากับหลักธรรมคำสอนด้วยภาษาที่ง่าย ๆ เป็นต้น รองลงมา สนับสนุนปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ

1.3 ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษา สงเคราะห์ รองลงมา สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์

1.4 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติงานหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.5 ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ รองลงมา การดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบุญชีรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรักษาความสะอาดภายในวัด

1.6 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย รองลงมา การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้และประสบภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุน การคณะสงฆ์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ด้านการปกครอง (อุปายโกศล) ควรมีการดูแล คຸ້ມครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองคณะสงฆ์ไทยให้เป็นไปตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ควรดำเนินการสอดส่องดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม

3.2 ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล) ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย

3.3 ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) ควรจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์

3.4 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุปายโกศล) มีความเป็นธรรม ความเสมอภาคใน องค์การ ควรมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) ควรดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบัญชี รายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด และบูรณปฏิสังขรณ์ ถาวรวัตถุภายในวัด

3.6 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ควรช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไปเป็น ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสบภัย และให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริม และสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้ เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุประสงค์ของที่ นำมาใช้ นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ เป็นการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วน ของสิ่งนั้นไม่ใช้การนำทั้งหมดมาใช้ แต่ดึงมาเฉพาะส่วนที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ เช่น การประยุกต์อาจเป็น การนำเอา “หลักการ” และ “รูปแบบ” บางส่วนของสิ่งนั้นมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับ บริบทใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการใช้งานให้สอดคล้องกับส่วนประกอบอื่น ๆ ในบริบท ใหม่ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำหลักโกศล 3 มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ หมายถึง ความฉลาด มี 3 ประการ ได้แก่ 1) อายุโกศล ฉลาดในความเจริญ คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/ หรือ ทางดำเนินให้ถึงความสำเร็จ และถึงความเจริญสันติสุขของชีวิต 2) อุปายโกศล ฉลาดในความ เสมอ คือ รู้จักเหตุปัจจัย และ/หรือ ความประพฤติอันนำไปสู่ความเสมอ เป็นโทษ เป็นความทุกข์ เดือดร้อน 3) อุปายโกศล ฉลาดในอุบายที่จะหลีกเลี่ยงเหตุปัจจัยในความเสมอ และฉลาดในการ ดำเนินไปในทางที่ให้ถึงความสำเร็จ ถึงความเจริญ และสันติสุขในชีวิต อย่าฉลาดแบบผิดๆ ดังที่กล่าว

ไว้ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่มที่ 34 (2536) โดยมหาบัณฑิตวิทยาลัยตรวจชำระและพิมพ์ครั้งที่ 3 เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปีแห่งราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานพตล นวคุโณ (ถ่อนสันเทียะ) (2560) รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส บทความนี้เป็นการรายงานผลการศึกษาของดุชนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส 2) เพื่อศึกษาทฤษฎีรูปแบบและการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการสู่ความเป็นเลิศ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและ บุคลากรมีการเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ กิจการอันเกี่ยวกับการวัด คือการสร้างการตั้งการรวมการย้ายการยุบเลิกการขอรับพระราชทาน วิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาและการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง มีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ ส่วนกลางพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2548 ใช้คำว่า “องค์การสาธารณูปการ” แต่ในปัจจุบันบทบัญญัติ ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ มหาเถรสมาคมและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางเรียกว่า “การสาธารณูปการ” ทั้งองค์การสาธารณูปการและการสาธารณูปการ มีความหมายในการรวมกิจการคณะสงฆ์อย่างเดียวกัน สอดคล้องกับ พระครูปลัดอาทิตยอรรถเวที (ซองดี) (2546, หน้า 86) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการด้านสาธารณูปการวัดจะต้องมีแผนผังกำหนดการปลูกสร้างภายในวัดบริเวณวัด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้เกี่ยวกับพุทธประวัติทำให้วัดเป็นแหล่งศึกษา สถานที่ที่รื่นรมย์ลานวัด สะอาด ปราศจากมูลฝอย สิ่งปฏิกูล มีถังรองรับขยะมีถนนทางเดินเท้า วัดควรมีประตูเปิดปิดตามวันเวลา เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินมีป้ายแสดงสิ่งสำคัญ ๆ เพื่อดึงดูดความศรัทธาของประชาชนตามสมควร การทาสีเสนาสนะที่ดีแผ่นป้ายก็ดีให้ใช้สีเทาเรียบ ๆ ไม่ฉูดฉาดการปลูกสร้างเสนาสนะภายในวัดให้รักษาไว้ซึ่งศิลปกรรมของไทยมีการจัดระบบน้ำดื่ม น้ำใช้ ไฟฟ้าที่อยู่อาศัยมีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลห้องน้ำห้องส้วมจัดสวัสดิการภิกษุสามเณร ได้รับความผาสุก ในการบำเพ็ญสมณธรรมวัดควรจัดบริเวณและอาคารสถานที่ ให้ร่มรื่นสวยงามสะอาดสงบและมีสภาพเป็นอุทยานหรือสวนป่าที่มีความร่มรื่นและเป็นธรรมชาติมากที่สุด จัดวางแผนผังที่เป็นสัดส่วนโดยแบ่งเขตพุทธาวาสสังฆาวาสและเขตฌาปนสถานสงเคราะห์ให้เป็นระเบียบจัดให้มี หอกระจายข่าวเพื่อสอดแทรกความรู้และบริการข่าวสารต่างๆ ให้แก่ชุมชน อีกทั้งจัดธรรมสถานหรือสวนธรรม เพื่อเป็นสถานที่ฝึกอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นความมุ่งหมายของสาธารณูปการ ก็เพื่อบำรุงรักษาวัดและส่งเสริมสร้างวัด

ให้เป็นที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือสังคมผู้เป็นเจ้าของวัด ให้วัฒนาสถาพรสืบไป สอดรับกับงานวิจัยของ พระปลัดวรรณไชย มะยงค์ (2558) การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรม ในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการปกครอง และหลักทศพิธราชธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีเพศ ตามระดับการศึกษา และอายุ มีความคิดเห็นว่าคุณภาพหลักโกศล 3 การประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานตามที่สภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติจึงนำข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติให้ฝ่ายศาสนาจักร คือ มหาเถรสมาคม ดำเนินการหาแนวทางในการ ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้องเหมาะสม ตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และจารีต ประเพณีที่ปฏิบัติสืบกันมา การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาถูกยกขึ้นมาเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อสร้างศรัทธา ประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนา ให้กลับคืนมาโดยเร็ว จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนางานคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับ ภาระงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์มีการจัดระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขตปกครองทุกหน กำหนด แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนา 2560 – 2564 และการนํานโยบายสู่การปฏิบัติ โดยถ่ายทอดสู่ระดับหน ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชวรมนี (ประยูรธ ปยุตโต) (2527) ได้กล่าวว่าบทบาทของพระสังฆาธิการหรือพระสงฆ์ที่แท้จริงถูกกำหนดโดยพระธรรมวินัยเป็นหลักนอกเหนือจากการประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยแล้วก็จัดว่าเป็นบทบาทเสริมเช่นเดียวกันกับแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อบุคคลอยู่ในองค์การความคาดหวังขององค์การถือเป็นบทบาทคาดหวังที่มีความสำคัญและเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินพฤติกรรมอย่างเป็นทางการ” โดยนัยนี้ก็หมายความว่าบทบาทของพระสังฆาธิการย่อมขึ้นอยู่กับข้อกำหนดตามพระธรรมวินัยเป็นสำคัญส่วนบทบาทตามความคาดหวังของสังคมก็ถือเป็นบทบาทเสริมอีกด้วย และสอดคล้องกับพระราชปริยัติวิมล (ศรีสุระ), พระมหาประภาส ปรีชาโน, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เน้นการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังยึดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และ จารีตขนบธรรมเนียมปฏิบัติในสายวิปัสสนาธุระ ที่

โดดเด่นที่สุดก็คือการนำประชาชนปฏิบัติธรรมสู่แนวทาง แห่งการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ประโยชน์ตรงนี้
เกิดมาได้เพราะการบริหารกิจการในองค์กรของคณะสงฆ์ที่มี แบบแผนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั่นเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์ด้วยการที่ผู้บริหารวางแผนในการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ความสามารถ
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ภิกษุสามเณรได้เรียนในสำนักเรียนที่วัดใกล้เคียง
- 3) ควรสนับสนุนการเผยแพร่ศาสนธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

- 1) ควรประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 สำหรับบุคลากรเพื่อปรับกระบวนการทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมายขององค์กร
- 2) หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น เช่น รู้สัจธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่นซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญมา จิตจรัส. (2533). *มงคล 38 ประการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- บุญศรี พานะจิตต์. (2545). *ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- ปิ่น มุทุกันต์. (2535). *มงคลชีวิต ภาค 3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2546). *ทิศทางการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์คงคปญโญ). (2553). *วิทยาพระสังฆาธิการ เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- _____. (2554). *การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระพรหมโมลี (สมศักดิ์อุปสโม). (2549). *พิธีมอบประกาศนียบัตรหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2539). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชรัตนมุณี (ชัยวัฒน์ปญญาสิริ). (2538). *การจัดสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ปยุตโต). (2527). *สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- มหาจุฬาราชวิทยาลัยตรวจชำระและพิมพ์. (2536). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 34* (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปีแห่งราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2540). *แนวปฏิบัติในสติปัฏฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺญวรมหาเถระ). (2550). *สามชีวิตในอเมริกา : บันทึกของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งคลาจารย์*. กรุงเทพฯ: วัดปากน้ำ.

2) คุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- ณัฐฐาพร จินดาสวัสดิ์. (2558). *การปกครองคณะสงฆ์ในประเทศไทย กรณีศึกษา : มหาเถรสมาคม*. ปรินญาณินพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระครูปลัดอาทิตย์ อตถเวที (ชองดี). (2546). *การศึกษาแนวคิด และวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศกดิ์พิชิต ฐานสิทฺโธ (ชัยดี). (2549). *ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิบดี (วีระ ภทฺทจารี)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระยุพธนา รมณียธมฺโม (แก้วกันหา). (2547). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจ้ดองค์คณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

3) เอกสารตีพิมพ์ในวารสาร

- พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คา, ภัคดีโพธิ์สิงห์ และ เสาวลักษณ์โกศลกิตติธมฺพร. (2562). การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11. *วารสารวิชาการแพรววาทพาสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 6(1), 97-117.
- พระปลัดวรณไชย มะยงค์. (2558). การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมในจังหวัดชุมพร. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 351-366.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (2535, 4 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 (ตอนที่ 16 ฉบับพิเศษ), 5-11.
- พระมหานพดล นวคุโณ (ถ่อนสันเทียะ). (2560). รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ 336*, 13(ฉบับพิเศษ เล่ม 3), 3-12.
- พระมหาจรัญ ภูริโกวิท. (2563). แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรี เชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 16(1), 104-117.
- พระสุระ สนิทชัย, รชพล ศรีขาวรส. (2562). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารครุศาสตร์*, 42(3), 111-125.

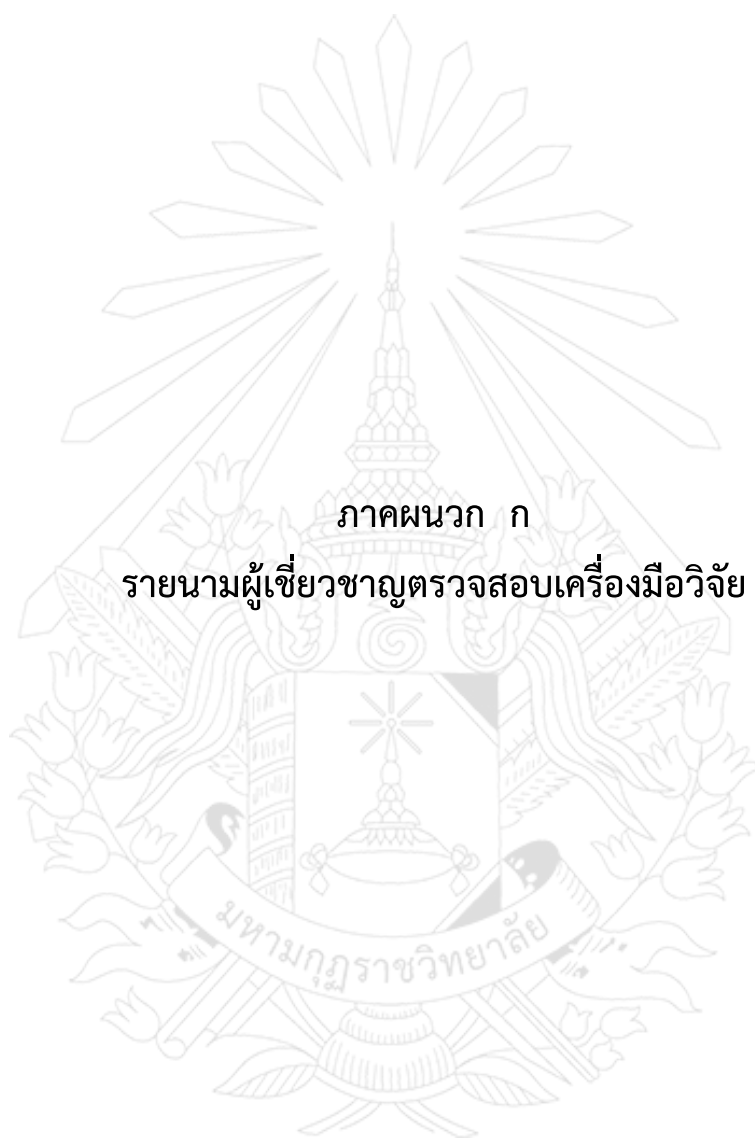
- พระอภิชัย อภิวัตตโน. (2559). การประยุกต์ใช้หลักการวชรธรรม เพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(1), 174-187.
- พระมหาสุรชัย ชยาภิวัตตโน (พุดชู). (2562). อุปายโกศลวิธี: ทฤษฎีการตีความในพุทธปรัชญาเซน. *วารสารปณิธาน: วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 15(1), 73-96.
- พระมหาวันตีกนตวีโร/ปะวะเส. (2558). รูปแบบการปกครองของพระเจ้าปเสนทิโกศลด้วยแนวคิดทางพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(2), 89-97.
- พระราชปรียัติวิมล (ศรีสุระ), พระมหาประภาส ปรีชาโน, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร. (2560). การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารธรรมทรรศน์*, 17(2), 187-198.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร.

ปร.ด. วัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2553
 กศม. ภาษาไทย(วรรณคดี) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2544
 ศน.บ. ภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2539
 ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

ร.ด. รัฐศาสตร์ดุชนิพนิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2564
 ศน.ม รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2553
 พธ.บ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2551
 ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ วิทยาเขตร้อยเอ็ด
 หัวหน้าสาขาวิชาการปกครอง

3) พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช (สาไชยันต์), ดร.

พธ.ด. (ปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พธ.ม. (ปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พธ.บ. (ศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำหลักสูตร

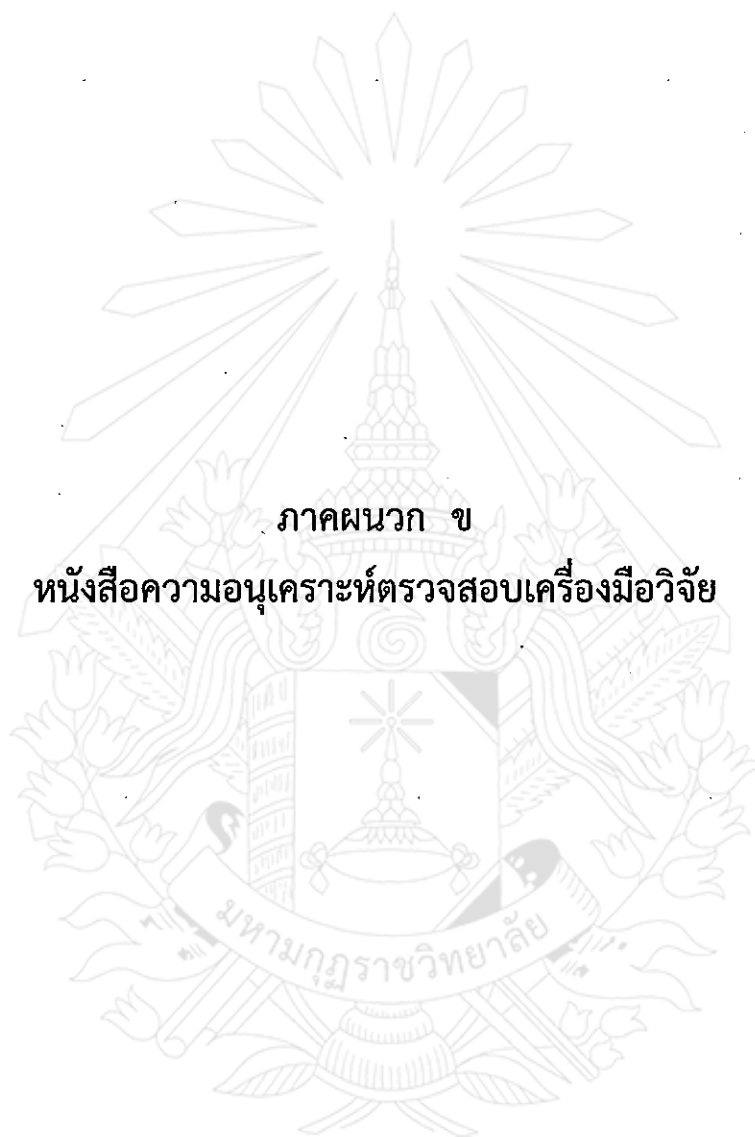
4) นายวุฒิชัย ดวงประทุม

รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต
 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 ตำแหน่ง: ปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

5) ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง

วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรดุชนิพนิต (การบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ตำแหน่ง: นักวิจัยอิสระ

ภาคผนวก ข

หนังสือความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

สำนักงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๘๑

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

ด้วย พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

- วัฒนา
- อนุชิต/กวดม/ชวาท

(พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร.)

รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ร้อยเอ็ด

๑๒๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๖๖๘๑

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด

ด้วย พระประทีอง สุวิโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมาอย่างท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อ.ดร.วิจิตรปัญญาภรณ์

พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ

๗ ก.ค. ๖๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๖๘๑

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช (สาไซยันต์), ดร.

ด้วย พระประทีอง สุวีโร (สุริยะมัตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มิชต์ อี๋

(พระใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช (สาไซยันต์) AS)

๐ ๓๐๓ ๐๕

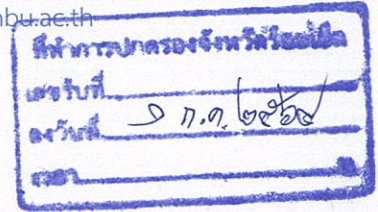
ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๒ ๓๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายวุฒิชัย ดวงประทุม ปลัดอำเภอ สังกัดที่ทำการปกครองอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วย พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ทนาย

(นายวุฒิชัย ดวงประทุม)
เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงสถาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๒๓๑

๗๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง นักวิจัยอิสระ

ด้วย พระประทีป สู่วิโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

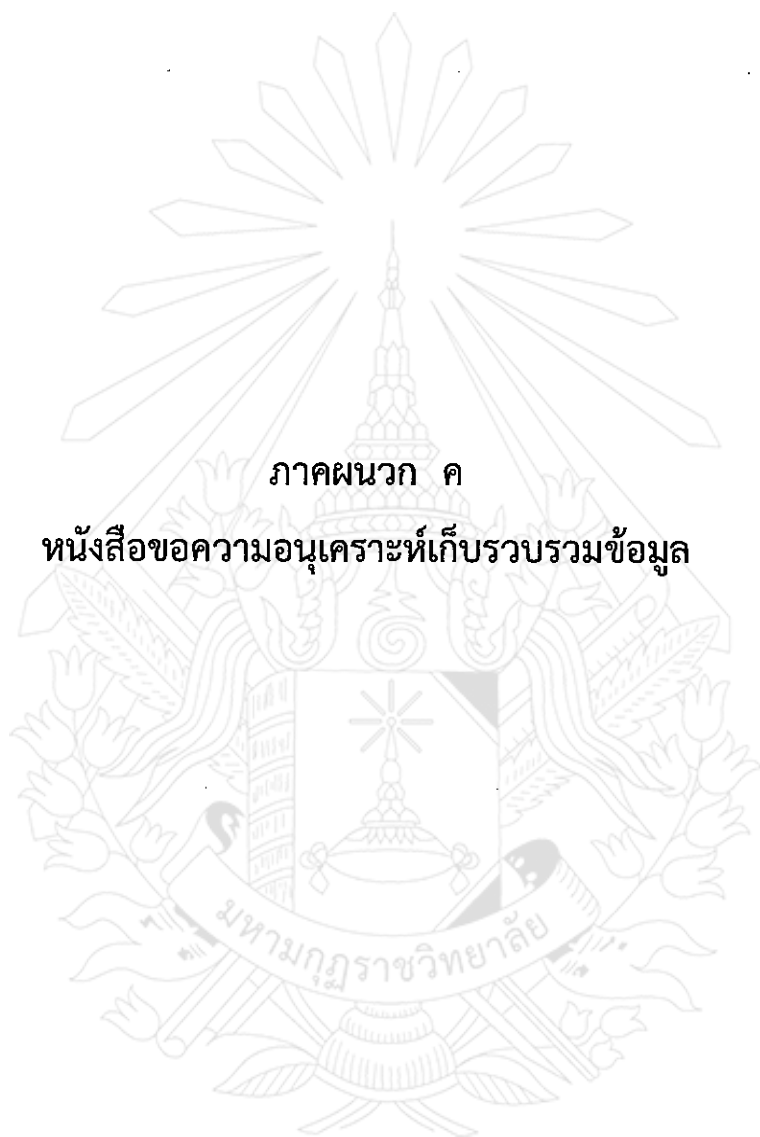
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

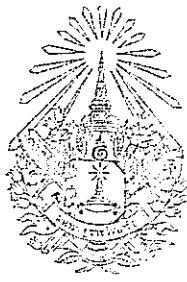
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฉิณี เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

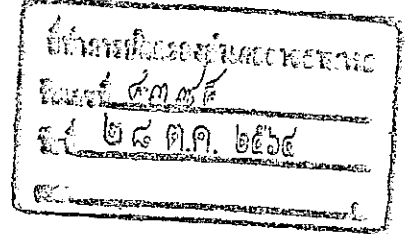

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๔๙๑

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
เจริญพร **๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐**

ด้วย พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED
ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT,
ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในหน่วยงานของท่าน
เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน นางอ้อ เกอ ตาวังมาวก

ขอเจริญพร

-เพื่อวงเจริญพร

๕

๒๕ ต.ค. ๖๔

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

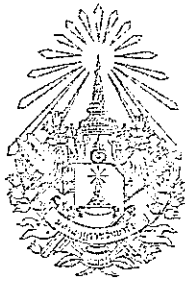
ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฉนิย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙-๒๙๑๘-๔๓๐๒

- ๑๖ ต.ค. ๖๔
- ๑๖ ต.ค. ๖๔
นายสุวัฒน์ เบ้าจักรกร
นายอำเภออาจสามารถ

๒๕ ต.ค. ๖๔

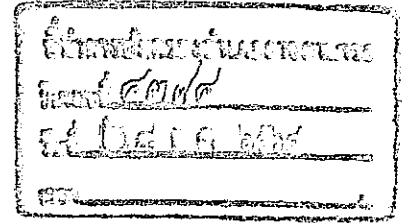

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๒๙๔

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร **นางฉวี ภัทราภรณ์**

ด้วย พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED
ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SMART DISTRICT,
ROI ET PROVINCE” ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

เรียน นางอำแดงอานามาท

-เมื่อไปเดพิจารณา

๒๙

๒๙ ก.ค.๖๔

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

นักศึกษา ๐๙-๒๙๑๘-๔๓๐๒

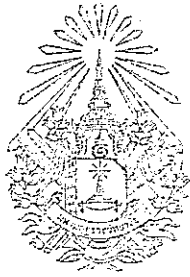
๑๖ ต.ค. ๐๙๑๐๐๐
- ๑๖ ต.ค. ๑๖๓๖๑๖
วิจิตรปัญญาภรณ์
อธิการบดี (เข้าแจ้งการ
นายอำเภออาจสามารถ)
๒๙ ก.ค. ๒๕๖๔

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๗๕๑๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียบเมือง ตำบลคงลาน

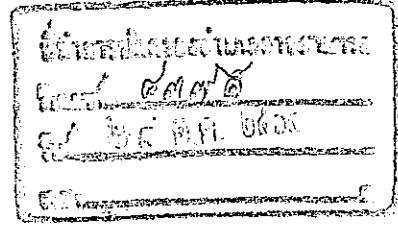
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๕๑๗/dkt

๗๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร **นายอำเภอเมืองร้อยเอ็ด**

ด้วย พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมาตย์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๒๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโกศล ๓ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด THE PROMOTION AND SUPPORT OF THE SANGHA ORDER BASED ON THREE PRINCIPLES OF KOSALA BY THE LOCAL GOVERNMENTS OF ART SAMART DISTRICT, ROI ET PROVINCE” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามบุคลากรในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

เรียน นายอำเภออาจสามารถ

- เพื่อโปรดพิจารณา

๒๒
๒๕ มิ.ย. ๖๔

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

- นิตยาพร ๐๔ มิ.ย. ๖๔
- ปศ.๗๕ ร้อยเอ็ด ๒๕ มิ.ย. ๖๔

(นายสุวัฒน์ เข็มจักร)

นายอำเภออาจสามารถ

๒๗ มิ.ย. ๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชณี เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดผลเสียหายใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

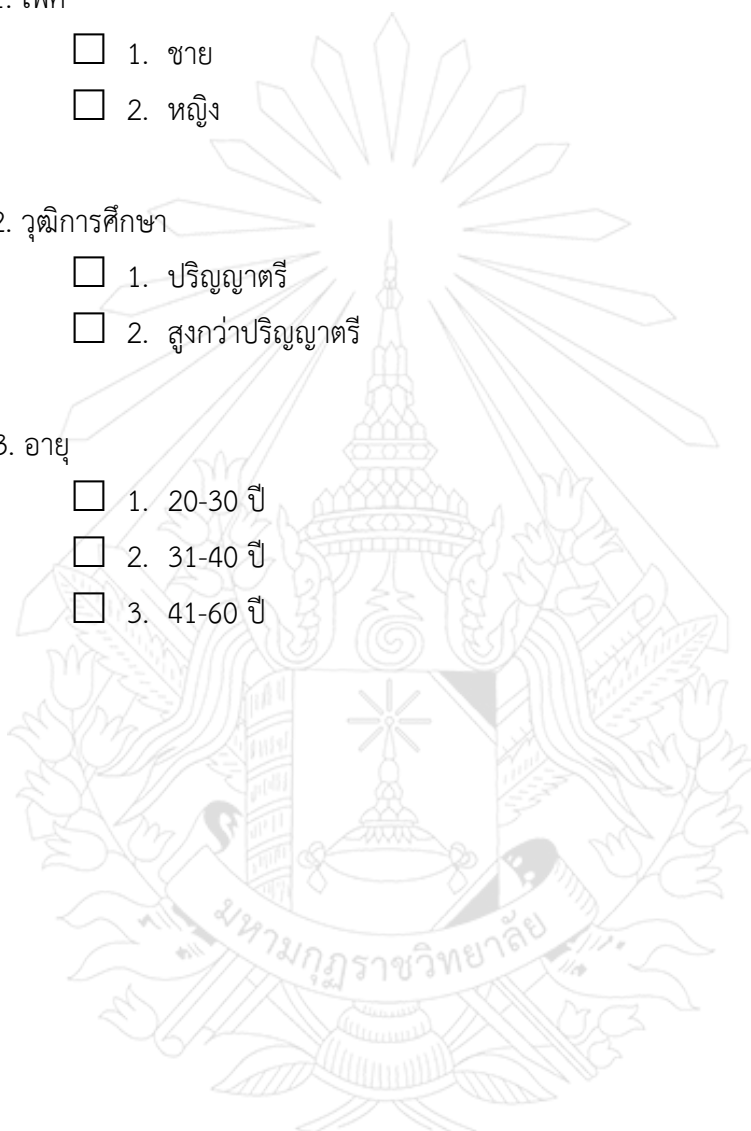
1. ชาย
 2. หญิง

2. วุฒิการศึกษา

1. ปริญญาตรี
 2. สูงกว่าปริญญาตรี

3. อายุ

1. 20-30 ปี
 2. 31-40 ปี
 3. 41-60 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดคะแนนกับระดับการปฏิบัติ ดังนี้

5 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการปกครอง (อปายโกศล=บุคคลผู้มีปัญญา)						
1	ส่งเสริมการศาสนศึกษา ทั้งแผนกบาลีแผนกธรรมและปริยัติสามัญ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษา ต่างๆ					
2	สนับสนุนการเผยแผ่ศาสนธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน					
3	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม					
4	ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ระดับต่างๆ ให้เกิดขึ้นสู่สังฆะธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่น					
5	สนับสนุนการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน					
6	สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำ ไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบมีการช่วยกันดูแลศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
7	สนับสนุนให้พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่					
8	สนับสนุนให้ประชาชนนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข					
9	สนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ					
10	สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์ เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย					
11	สนับสนุนการเทศน์หลักธรรมคำสอนด้วยสำนวนภาษาที่สนุกและเข้าใจง่าย เช่น การยกเรื่องราวที่กำลังอยู่ในกระแส มาประยุกต์ให้เข้ากับหลักธรรมคำสอนด้วยภาษาง่าย ๆ เป็นต้น					
12	สนับสนุนปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
3) ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล=ฉลาดในความเจริญ)						
13	สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา					
14	สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์					
15	สนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์					
16	สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษาสงเคราะห์					
17	ส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์และส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะทุกส่วนทุกช่วงชั้น					
18	การจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	ส่งเสริมให้ภิกษุสามเณรได้เรียนในสำนักเรียนที่วัด ไกล่เคียง					
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุบายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
20	การปฏิบัติงานหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้					
21	การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ					
22	มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
23	การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร					
24	การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ					
5. ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล=ฉลาดในความเจริญ)						
25	การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด					
26	การรักษาความสะอาดภายในวัด					
27	การขอความร่วมมือจากพระภิกษุสามเณรเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด					
28	การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ					
29	การดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบุญชื้อรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด เป็นต้น					
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุบายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
30	การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสบภัย					
31	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน					
32	การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
33	ส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
34	การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง เพื่อให้การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขอให้ท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อเสนอแนะของท่านไปปรับปรุงแก้ไขและการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการปกครอง (อปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุบายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะ
สงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

.....
.....
.....

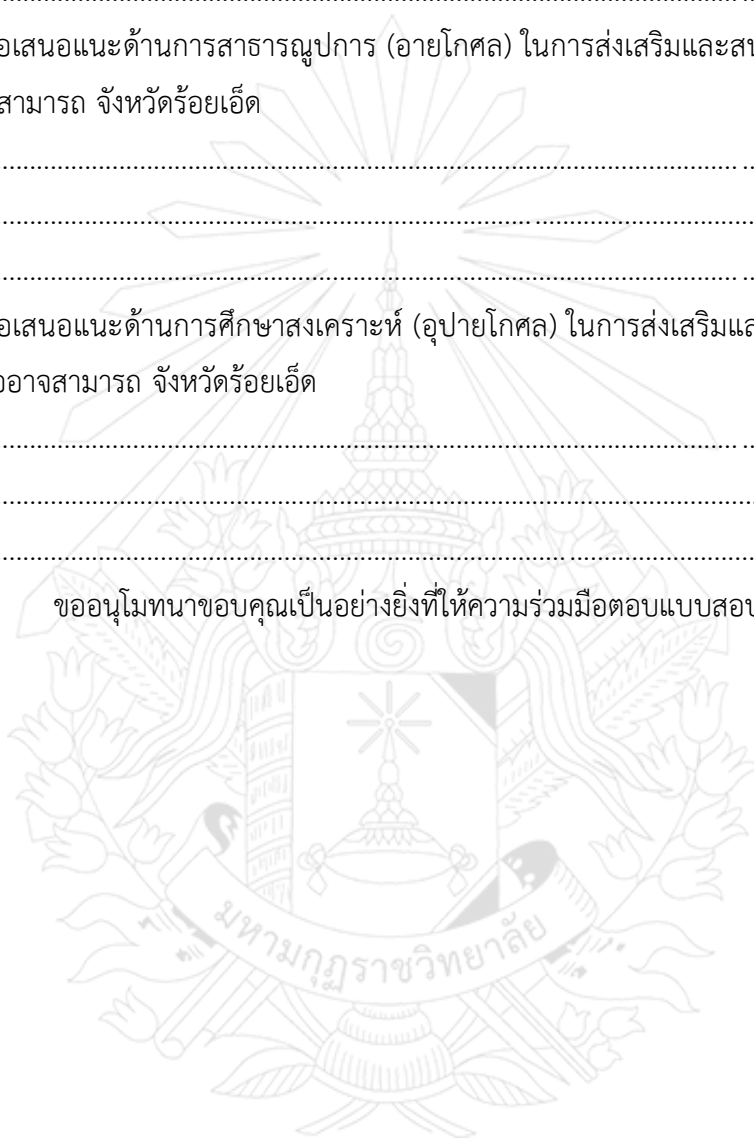
5. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการสาธารณสุขการ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์
อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

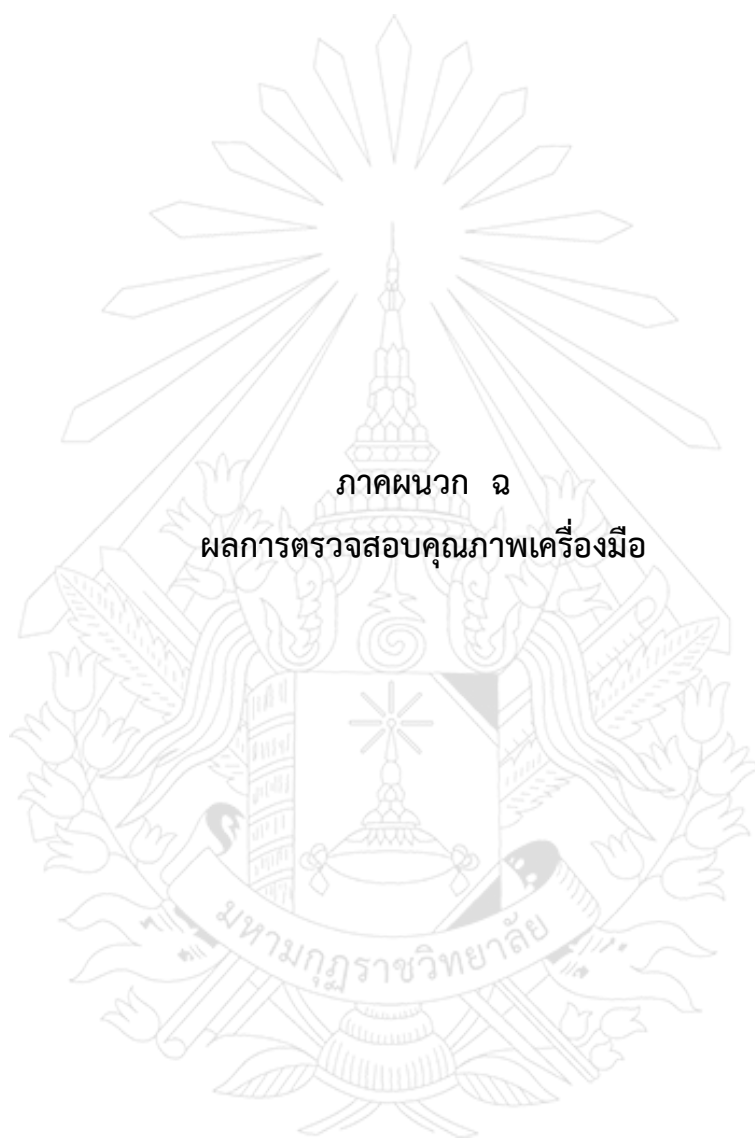
.....
.....
.....

6. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะ
สงฆ์ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

.....
.....
.....

ขออนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ฉ
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

$$\text{สูตร} \quad \sum R = \frac{\text{IOC}}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

หมายเหตุ: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.941	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x1	100.43	234.047	.474	.941
x2	100.37	232.240	.566	.940
x3	100.53	233.913	.450	.941
x4	100.47	234.671	.411	.941
x5	100.33	229.816	.691	.939
x6	100.43	234.599	.447	.941
x7	100.60	229.972	.698	.939
x8	100.67	228.230	.699	.938
x9	100.47	226.257	.673	.938
x10	100.63	217.344	.807	.937
x11	100.57	222.599	.726	.938
x12	100.70	214.976	.800	.937
x13	100.57	220.599	.768	.937
x14	100.60	218.179	.859	.936
x15	100.53	219.775	.794	.937
x16	100.53	223.637	.747	.938
x17	100.53	229.637	.542	.940
x18	100.30	234.148	.388	.941
x19	100.47	220.809	.816	.937
x20	100.50	228.741	.547	.940
x21	100.40	223.076	.731	.938
x22	100.23	223.978	.749	.938
x23	100.43	221.357	.830	.937
x24	100.27	212.616	.905	.935
x25	100.37	238.654	.252	.942
x26	100.30	244.838	-.042	.945
x27	100.47	239.292	.188	.943
x28	100.43	239.909	.162	.943
x29	100.37	242.861	.051	.944
x30	100.57	244.668	-.034	.945

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดผลเสียหายใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่านในปัจจุบัน

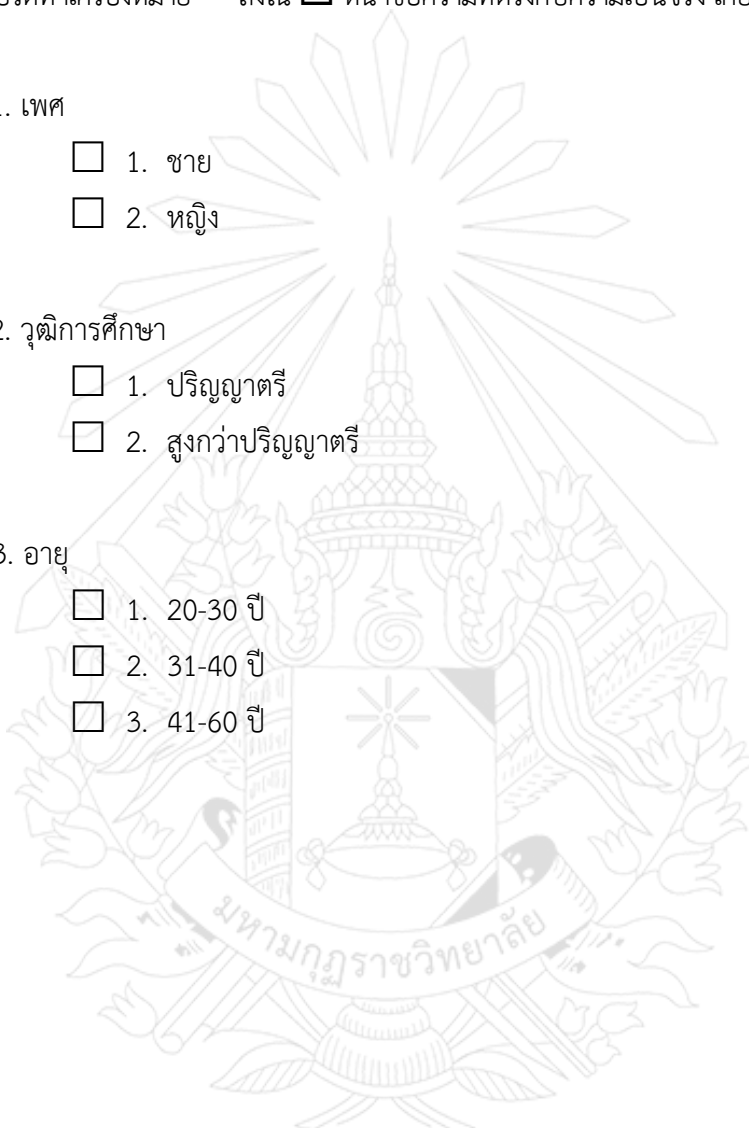
1. เพศ

 1. ชาย 2. หญิง

2. วุฒิการศึกษา

 1. ปริญญาตรี 2. สูงกว่าปริญญาตรี

3. อายุ

 1. 20-30 ปี 2. 31-40 ปี 3. 41-60 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดคะแนนกับระดับการปฏิบัติ ดังนี้

5 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการปกครอง (อปายโกศล=บุคคลผู้มีปัญญา)						
1	ส่งเสริมการศาสนศึกษา ทั้งแผนกบาลีแผนกธรรมและปริยัติสามัญ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษา ต่างๆ					
2	สนับสนุนการเผยแผ่ศาสนธรรมอบรมสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน					
3	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม					
4	ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ระดับต่างๆ ให้เกิดขึ้นรู้จักจะธรรมเมื่อรู้แล้วจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ในตัวเองในคนอื่น					
5	สนับสนุนการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน					
6	สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคภายในวัด เช่น น้ำ ไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางแผนในการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบมีการช่วยกันดูแลศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุปายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
7	สนับสนุนให้พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่					
8	สนับสนุนให้ประชาชนนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข					
9	สนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ					
10	สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาทิ จัดทำคลิป หรือภาพยนตร์ เรื่องสั้นที่แฝงแง่คิด มุมมอง สะท้อนสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารแต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ง่าย					
11	สนับสนุนการเทศน์หลักธรรมคำสอนด้วยสำนวนภาษาที่สนุกและเข้าใจง่าย เช่น การยกเรื่องราวที่กำลังอยู่ในกระแส มาประยุกต์ให้เข้ากับหลักธรรมคำสอนด้วยภาษาง่าย ๆ เป็นต้น					
12	สนับสนุนปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
3) ด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล=ฉลาดในความเจริญ)						
13	สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา					
14	สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาของคณะสงฆ์					
15	สนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาของคณะสงฆ์					
16	สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษาสงเคราะห์					
17	ส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์และส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะทุกส่วนทุกช่วงชั้น					
18	การจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	ส่งเสริมให้ภิกษุสามเณรได้เรียนในสำนักเรียนที่วัด ไกล่เคียง					
4. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (อุบายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
20	การปฏิบัติงานหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้					
21	การสร้างบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ					
22	มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
23	การสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาคในองค์กร					
24	การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ					
5. ด้านการสาธารณูปการ (อายุโกศล=ฉลาดในความเจริญ)						
25	การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด					
26	การรักษาความสะอาดภายในวัด					
27	การขอความร่วมมือจากพระภิกษุสามเณรเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด					
28	การเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ					
29	การดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของวัด การดูแลรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานของวัด เป็นต้น					
6. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุบายโกศล=ฉลาดในอุบาย)						
30	การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ยากไร้และประสพภัย					
31	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน					
32	การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
33	ส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย					

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
34	การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง เพื่อให้การประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขอให้ท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อเสนอแนะของท่านไปปรับปรุงแก้ไขและการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการปกครอง (อปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (อุบายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการศาสนศึกษา (อายุโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะ
สงฆ์ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....
.....
.....

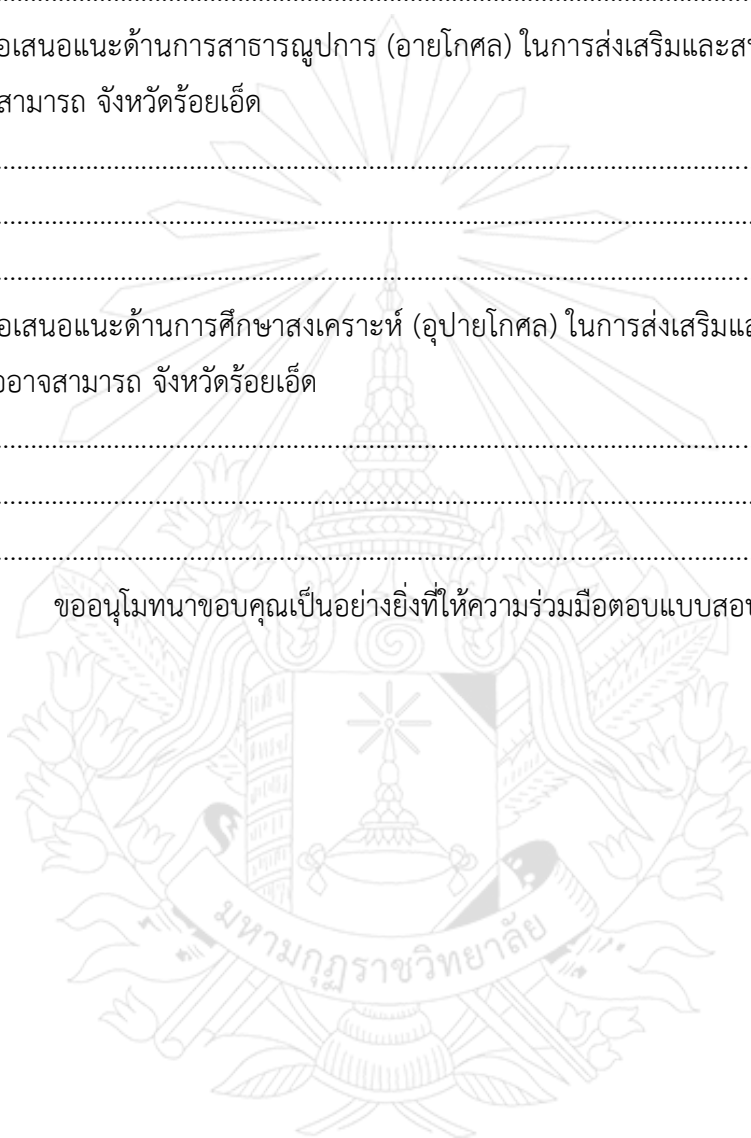
5. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการสาธารณสุขการ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์
อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....
.....
.....

6. ท่านมีข้อเสนอแนะด้านการศึกษาสงเคราะห์ (อุปายโกศล) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะ
สงฆ์ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

.....
.....
.....

ขออนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : พระประเทือง สุวีโร (สุริยะมัตย์)
- วัน เดือน ปีเกิด : วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2532
- ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ 70 หมู่ 8 บ้านแวง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดเหนือ 135 ถนนผดุงพานิช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- : E-mail. phratoppawa.2019@gmail.com
- : Tel. 0929184302
- : ID. line 092-9184302
- การศึกษา : พ.ศ. 2558 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก
- : ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ร้อยเอ็ด
- หน้าที่การงานปัจจุบัน : เลขานุการเจ้าคณะอำเภออาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด
- : อาจารย์สอนและเลขานุการสำนักศาสนศึกษา อำเภออาจ
สามารถ (ธ)

